

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møteinnkalling

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møtedato: 01.02.2021 kl. 10:15 – 13:30

Møtested: Som videomøte – link: <https://pexip.me/meet/73883576>

Arkivsak: 19/04266

Eventuelt forfall må bli meldt snarast på tlf 92810040 eller e-post bs665@kirken.no.
Vararepresentantar møter etter nærare beskjed frå møtesekretær.

Litt meir om møtedagen:

Møtet blir halde etter reglane for fjernmøte. Ut frå omsyn til smittevern deltar alle møtedeltakarar via virtuelt møterom via video med link som står over – om ikkje anna er avtala. Leiar møter på kontoret i Molde saman med stiftsdirektør/møtesekretær. Møtet er ope med unntak av sak unntatt offentlegheit.

Opning/ord for dagen v/Ingeborg Midttømme

SAKSLISTE

Godkjenning av innkalling og saksliste

1/21 19/04266-85 Innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd 01.02.21

Godkjenning av protokoll

2/21 19/04266-84 Protokoll Møre bispedømmeråd 04.12.2020

Tilsettingsaker

3/21 20/05320-4 Tilsetting av sokneprest i Indre Romsdal prosti med sokna i Rauma som særleg tenestestad. - Unntatt etter offentlighetsloven Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13 1. ledd nr. 1
Saksordførar: Monika Tettli

Saker til behandling

4/21 20/04761-7 Høyring - Strategiplan for Den norske kyrkja 2022 – 2025
Saksordførar: Olav Myklebust

5/21 20/05366-2 Årsrapport 2020 - innspel frå bispedømmerådet
Saksordførar: Frode Rabbevåg

Orienteringssaker

6/21 21/00273-1 Orienteringar til møte i bispedømmerådet 010221
Saksordførar: Ann-Kristin Sørvik

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

7/21   20/05253-1   Orientering fra Barne- og familiedepartementet om forholdet mellom
Den norske kirke lokalt og kommunen etter ny trossamfunnslov

MOLDE, 22.01.2021

Ann-Kristin Sørvik
Leiar

Bjørn Olaf Storhaug
Møtesekretær

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møteprotokoll

Møre bispedømmeråd 2020-2023

Møtedato:	04.12.2020 kl. 11:00
Møtested:	Møre bispedømekontor/fjernmøte via video
Arkivsak:	19/04266
Til stede:	Monika Tettli (Bønnelista), Ann Kristin Sørvik (Nominasjonskomiteens liste), Rikke Elisabeth Grevstad Kopperstad (Nominasjonskomiteens liste), Ole Martin Grevstad (Åpen folkekirke), Elias Nikolai Øyehaug Opsvik (Nominasjonskomiteens liste), Evy Sisilie Bergum (Åpen folkekirke), Margaret Sivertsen Mørk (Åpen folkekirke), Ingeborg Midttømme (biskop), Olav Christian Rønneberg (repr. lek kyrkjeleg tilsett), Arne Moltubak (repr. geistleg)
Møtende varamedlemmer:	Elias Nikolai Øyehaug Opsvik (Nominasjonskomiteens liste) for Frode Rabbevåg, Evy Sisilie Bergum (Åpen folkekirke) for Therese Kristin Utgård, Margaret Sivertsen Mørk (Åpen folkekirke) for Olav Myklebust
Forfall:	Frode Rabbevåg, Therese Kristin Utgård, Olav Myklebust
Andre:	Bjørn Olaf Storhaug – stiftsdirektør Representantar frå ungdomsrådet: Mikael Frølandshagen, Rasmus Elias Myklebust Sakshandsamar Inger Marie Sylte
Protokollfører:	Bjørn Olaf Storhaug

SAKSLISTE

Side

Godkjenning av innkalling og saksliste

[78/20](#) Innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd 04.12.2020 2

Godkjenning av protokoll

[79/20](#) Protokoll Møre bispedømmeråd 02.11.2020 3

Saker til behandling

80/20	Budsjett 2021	3
81/20	Årsplan 2021	4
82/20	Høyring: Helhetlig menighetsplan	5
83/20	Høyring: Oppfølging av evalueringa av samarbeid Menighet og Misjon (SMM)	5
84/20	Møteplan 2021 - Fjernmøter	6
85/20	Ungdomsrådet møte med bispedømmerådet	6

Orienteringssaker

86/20	Referat til møte 04.12.2020	7
87/20	Orienteringar til møte 04.12.2020	8

Eventuelt

Molde, 22.01.2021

Bjørn Olaf Storhaug
Sekretær

Godkjenning av innkalling og saksliste**78/20 Innkalling og saksliste Møre bispedømmeråd 04.12.2020**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	78/20

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:**Møtebehandling:**

Møtet blir halde etter reglane om fjernmøte. Sak 81/20 blir handsama før sak 80/20.

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Innkalling og saksliste godkjent.

[Lagre vedtak]

Godkjenning av protokoll**79/20 Protokoll Møre bispedømmeråd 02.11.2020**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	79/20

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:**Møtebehandling****Votering**

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Protokoll frå møte i Møre bispedømmeråd 2/11-20 godkjent.

[Lagre vedtak]

Saker til behandling**80/20 Budsjett 2021**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	80/20

Forslag til vedtak

1. Møre bispedømmeråd vedtar førebels budsjett for 2021 – kap 1A
2. Møre bispedømmeråd vedtar førebels budsjett for 2021 – kap 1B. Bispedømmerådet gir stiftsdirektøren fullmakt til å fordele midlane til tilskotsmottakarane i samsvar med føresetnadar gitt i tildelingsbrevet gitt av Kyrkjerådet og bispedømmerådet sine tidlegare fordelingsvedtak.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:**Møtebehandling**

Saksordførar: Arne Moltubak

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

1. Møre bispedømmeråd vedtar førebels budsjett for 2021 – kap 1A
2. Møre bispedømmeråd vedtar førebels budsjett for 2021 – kap 1B. Bispedømmerådet gir stiftsdirektøren fullmakt til å fordele midlane til tilskotsmottakarane i samsvar med føresetnadar gitt i tildelingsbrevet gitt av Kyrkjerådet og bispedømmerådet sine tidlegare fordelingsvedtak.

[Lagre vedtak]

81/20 Årsplan 2021

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	81/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd vedtar årsplan for Møre bispedømme 2021

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:

Møtebehandling

Saksordførar: Ole Martin Grevstad

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd vedtar årsplan for Møre bispedømme 2021

[Lagre vedtak]

82/20 Høyring: Helhetlig menighetsplan

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	82/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd sluttar seg til høyringssvaret slik det er formulert i saksorienteringa.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:

Møtebehandling

Saksordførar: Olav Rønneberg

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd sluttar seg til høyringssvaret slik det er formulert i saksorienteringa, med tillegg av dei momenta som kom fram i møtet.

[Lagre vedtak]

83/20 Høyring: Oppfølging av evalueringa av samarbeid Menighet og Misjon (SMM)

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	83/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd sluttar seg til høyringssvaret slik det er formulert i saksorienteringa.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:

Møtebehandling

Saksordførar: Monika Tettli

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd sluttar seg til høyringssvaret slik det er formulert i saksorienteringa.

[Lagre vedtak]

84/20 Møteplan 2021 - Fjernmøter

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	84/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd gjennomfører møter våren 2021 som fjernmøter

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:**Møtebehandling**

Saksordfører: Ann-Kristin Sørvik

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd gjennomfører møter våren 2021 som fjernmøter

[Lagre vedtak]

85/20 Ungdomsrådet møte med bispedømmerådet

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	85/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tar informasjonen og utfordringane frå repr. i ungdomsrådet til vitande.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:**Møtebehandling:**

Saksordfører: Elias Nikolai Øyehaug Opsvik

Til stades frå Ungdomsrådet i Møre:
Mikael Frølandshagen, Rasmus Elias Myklebust
Sakshandsamar Inger Marie Sylte

Moment frå samtalen

- Presentasjon
- Nytt regelverk for ungdomsdemokrati i Dnk – vedtatt av Kyrkjemøtet 2020.
- Møre bispedømmeråd statfestar Ungdomsrådet og plass i kyrkjedemokratiet. Ønskjer å utvikle deltaking og medverknad.
- Nytt Ungdomsråd i Møre har god bredde geografisk, kjønn og alder
- Informasjon frå Ungdomstinget, tema og protokoll
- Studentpresttenesta betyr mye
- Ungdomsrådet blir utfroda til å fremme saker for bispedømmerådet

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tar informasjonen og utfordringane frå repr. i ungdomsrådet til vitande.

[Lagre vedtak]

Orienteringssaker**86/20 Referat til møte 04.12.2020**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	86/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tek referata til vitande.

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:

Møtebehandling

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tek referata til vitande.

[Lagre vedtak]

87/20 Orienteringar til møte 04.12.2020

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Møre bispedømmeråd 2020-2023	04.12.2020	87/20

Forslag til vedtak

Møre bispedømmeråd tek orienteringa til vitande

Møtebehandling i Møre bispedømmeråd 2020-2023 04.12.2020:

Møtebehandling

I tillegg til dei dokumenta som lå som vedlegg til saka, blei det gitt desse munnlege orienteringane frå biskop og stiftsdirektør:

- Ny nasjonal smittvernvegleiar for desember. Ligger på heimesida.
- Brudd i forhandlinger om ny hovedtariffavtale, varsel om streik frå 12/12
- Medlemsregisteret for Dnk- vedr brev til foreldre av tilhørige.
- Ny lov om OVF. Gjennomgang av eignedomar.
- Møte i Kyrkjerådet og saksliste 3/12 og 4/12.
- LHBT-utvalet, mandat blir forlenga, jfr orienteringssak i forrige møte.
- Biskopen utfordrar heile Møre og Romsdal til å synge «Deilig er jorden» 3. søndag i advent kl 16.00.

Votering

Samrøystes

Møre bispedømmeråd 2020-2023s vedtak

Møre bispedømmeråd tek orienteringa til vitande

[Lagre vedtak]

Eventuelt

Dette punktet på sakslisten er unntatt offentlighet.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre Avdeling Kyrkjeliv

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Arvid Helle	100	20/04761-7	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
	Møre bispedømeråd 2020-2023	01.02.2021

Høyring - Strategiplan for Den norske kyrkja 2022 - 2025

strategiplan

Invitasjon til å ta del i høyring om "strategiplan for Den norske kyrkja, 2022 - 2025"

Høringsnotat - Strategi for Den norske kirke 2022-2025.pdf

Strategi for Dnk 2022-2025 _ Eksempel på oppsett.pdf

Strategi-for-Den-norske-kirke-2022-Møre

Høyringsuttale frå fellesråd, sokneråd, prostar og prest

Kopi av høyringsskjema - Ny strategi for Den norske kirke 2022-2025

Saksorientering

Innleiing

Planperioden for vedteken Strategiplan for Dnk går ut ved utgangen av 2021. Tida er inne for å utvikle planen for strategiperioden 2022 -2025. Kyrkjemøtet (KM) 2020 skulle arbeide med planen, så skulle planen sendast ut på høyring med tanke på vedtak i KM 2021.

Koronapandemien har sett sitt sterke merke på 2020, eit av dei er at KM blei utsett frå april til oktober. Som ein konsekvens har høyringsperioden blitt tilsvarende forkorta. Den 18. november blei invitasjon om å ta del i høyringa sendt til sokneråd, fellesråd, prostar og kyrkjeverjelag. Frist for å sende inn elektronisk svar blei sett til 15. januar. Utdrag frå dei ulike kommentarane er referert i den vidare sakshandsaminga. Innkomne høyringssvar blir presentert som vedlegg til saka.

Administrasjonen har registrert at fleire høyringsinstansar, på grunn av korona-nedstenginga no i januar, ikkje har fått høve til å handsame strategiplanen innan fristen. Det er likevel slik at bispedømerådet må handsame saka på sitt møte 1. februar for å det skal vere råd å fremje saka for planlagt KM no i vår.

Visjonsdokumentet skal formulerast på dei aktuelle målformene, bokmål, nynorsk og samisk. Høyringsdokumentet er skriva på bokmål, medan utkast til formulering av visjonsdokument er presentert både på bokmål og nynorsk. Nokre av dei nynorske formuleringane blir opplevd som konstruerte og kunstige (t.d. «identitetsskildring» og «målskildringar»). Denne høyringsuttalen har erstatta desse orda og ein del andre ord og uttrykk (særleg i opplistinga av satsingsområde) med nynorske formuleringar som etter vårt syn svarar betre til moderne nynorsk og til nordvestlandet sine nynorske dialekter.

Høyringsspørsmåla

A Identitet

Høyringsdokumentet sine 2 framlegg til formulering om identitet er deskriptive og ikkje særleg proklamatoriske. Identiteten bør gi uttrykk for kva kyrkja vil vere i det norske samfunnet. Begge dei to framlegga i høyringsdokumentet kan oppfattast som tilbakeskodande og deskriptive. Høyringsuttalen tar til orde for å utvikle ei identitetsformulering som er meir offensiv og som er meir framtidsretta. Høyringsuttalen sitt framlegg til identitet er difor:

Ei evangelisk-luthersk, misjonerande, tenande og open folkekyrkje, som tilber, trur, lærer og deler

Av høyringsdokumentet sine 2 framlegg til identitetsformulering er alternativ 1 nærast den aktive identitetsformuleringa som er skissert over.

Høyringsuttalane

Dei regionale høyringsuttalane er delt likt mellom dei to alternative identitetsformuleringane. Ein høyringsuttale som tek til orde å velje alt. 1, vektlegg orda «misjonerande, tenande og open» som viktigaste orda. Vidare synes ein at alt.1 forklarte betre kva kyrkja gjer, framfor kva kyrkje er.

Som argument for alt. 2 synest kommentarane at denne slår fast at kyrkja er evangelisk-luthersk, at formuleringa kommuniserer i ein internasjonal og økumenisk samanheng og at ordlyden har betre appell til alle aldersgrupper.

B Formålskategoriar

Høyringsdokumentet deler strategiplanen inn i «formålskategorier». Kyrkja er likevel ikkje berre formålskategoriane, ho lever mellom og på tvers av kategoriane. Det er særleg ein dimensjon ved kyrkja som blir borte i den skisserte 3-delinga, det er kyrkja sitt globale ansvar gjennom sitt internasjonale, diakonale og misjonale engasjement. Dei 3 formålskategoriane reflekterer ein nasjonalkyrkjeleg organisasjon og justerer ned kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar. Denne høyringsinstansen rår difor til at ein innfører ein 4. formålskategori, der ny 1. kategori får namnet: «Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar» Andre kategori får ny overskrift «Kyrkja i det norske samfunnet» og ein held fast ved dei 2 siste kategoriane, «kyrkja for medlemene» og «Kyrkja som organisasjon».

Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar	Kyrkja i det norske samfunnet	Kyrkja for medlemene	Kyrkja som organisasjon
--	-------------------------------	----------------------	-------------------------

Administrasjonen stiller likevel spørsmål ved om inndeling i formålskategoriar er naudsynt. Strategidokumentet skal vere lettfatteleg og administrasjonen opplever at innføring av formålskategoriar ikkje gir strategiplanen noko meirverdi. Ved å halde fast på visjonen og på målformuleringar og satsingsområde, blir strategiplanen lettare å forstå og ein slepp å bli usikker på kva omgrepet «formålskategorier» betyr. Administrasjonen trur at strategidokumentet vil kommunisere betre om dette punktet blir tatt ut av planen.

Høyringsuttalane

Fleire av høyringsuttalane drøftar i sine kommentarar om det er tenleg eller mogleg å skilje mellom kva kyrkja er for medlemene og kva ho er for samfunnet og undrar seg litt over om kyrkja, som skal «forkynne evangeliet så folk kommer til tro» kan delast opp i nemnde formålskategoriar.

C Målformulering

Kyrkja deler evangeliet gjennom sitt globale samfunnsansvar. Høyringsuttalen vil tilsvarende dele målformuleringane inn i same 4 deler som formålskategoriene og formulere dei som vist i tabell under

Kyrkja er ein del av den globale kyrkje ved å; (enten) dele tru og ved å tene skapning og skaparverk , (eller) forkynne evangeliet gjennom tru og til handling.	Kyrkja representerer nasjonens religiøse forankring, er landsdekkande, aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon.	Kyrkja gir fellesskap, mening, tru og håp til menneske	Kyrkja har ein velfungerande, attraktiv og rekrutterande organisasjon.
---	--	--	--

Høyringsuttalane

Høyringsuttalane etterlyser formuleringar som løfter kyrkja til å vere noko meir enn ein organisasjon/samfunnsaktør/bedrift/organisasjon, og vil at målformuleringa skal reflektere at CA/, at kyrkja gir mening, tru og håp/trusliv. Vidare seier uttalane at målformuleringane er så generelle at det spesielle og kyrkjelege er vanskeleg å få auge på. Det skulle stått noko i «kyrkja for medlemene» om tru og om at kyrkja skal vere misjonerande og vinne menneske for Kristus. Ein etterlyser formuleringar under målformuleringane som både implisitt og eksplisitt vitnar om trua på ein skapande Gud

D Nasjonale satsingsområde

Lista over gode satsingsområde er lang og god. Det er lett å gi tilslutning til alle satsingsområda som er nemnt i høyringsdokumentet. Det er likevel nokre aktuelle satsingsområde som synes å vere gløynde, og som bør plasserast i kategoriene «kyrkja i samfunnet» og «kyrkja for medlemene». Det undrar når ikkje **gudstenesta** er mellom dei aktuelle satsingsområda. Gudstenesteliv og gudstenesteutvikling bør ha ein sjølvstøtt plass på lista og bør vere mellom satsings- og fokusområde som Dnk og bispedøma år om anna peikar ut som aktuelle fokusområde.

Det andre som blir opplevd som eit sagn, er at ingen satsingsområde viser til kyrkjerådet sitt eige arbeid med kyrkjelysplanlegging og forenkling av planprosessar. Heller ikkje reflekterer satsingsområda kyrkjelyden som fellesskap og eller den åndelege utviklinga i kyrkjelyden. Høyringsuttalen tar til orde for at aktuelt satsingsområde også bør vere «kyrkjelydsutvikling». Basert på det som står over og på høyringsuttalen sitt forslag om 4 «formålskategorier» får ein til desse nasjonale satsingsområda for strategiperioden. Dei to satsingsområda i kvar kategori er merka med kursiv.

Kyrkja sitt internasjonale og globale samfunnsansvar	Kyrkja i det norske samfunnet	Kyrkja for medlemene	Kyrkja som organisasjon
Berekraftsmåla	<i>Diakoni i en ny tid</i>	Barn og unge	Demokratiutvikling
<i>Fattigdom og rettferd</i>	Fattigdom, skilnader og utanforskap	<i>Dåp</i>	Digitale fellesløysingar
Klima og miljø	Kulturarv	Gravferd	Frivillig innsats
Menneskerettar og trusfridom	<i>Kunst og kultur</i>	Kyrkje på nett	God leing
<i>Misjon og global kyrkje</i>	Klima og miljø	Konfirmasjon	<i>Rekruttering</i>
Internasjonalt dialogarbeid	Religionsdialog og framandfrykt	Livslang læring	<i>Intern-kommunikasjon og samarbeid</i>

Nødhjelp	Berekraftsmåla	Inkludering	Kristne innvandrarar
Utrydde fattigdom	Gudstenesteliv	Vigsel	Rekruttering
		<i>Kyrkjelydsutvikling</i>	
		Gudstenesteutvikling	

Høyringsuttalane

Dei satsingsområder som får høgast tilslutning frå dei regionale høyringsuttalane er:

Kyrkja og samfunnet: Misjon og global kyrkje 5, Bærekraftsmål 4, Diakoni i ei ny tid 4
 Kyrkja for medlemne: Konfirmasjon 4, Gravferd 3, Livslang læring 3
 Kyrkja som organisasjon: Internkommunikasjon og samarbeid 6, Demokratiutvikling 4,
 Digitale fellesløysingar 2

E Innspel og kommentarar

Om dei regionale høyringsinstansane

Talet på dei som er invitert til å sende høyringsuttale er høgt. Av i alt om lag 130 mottakarar av invitasjonen har det berre kome inn 8 gjennomførte høyrings svar. 18 instansar har prøvd å sende inn, nokre fleire gonger, men berre 8 er registrert som gjennomførte. I tillegg har eit høyrings svar kome inn utanom den digitale høyringsportalen. I alt har 4 sokneråd, 3 fellesråd, 2 prostar og 1 prest gitt uttale.

Det er skuffande få som har gitt høyrings svar. I fare for å overtolke den låge svarprosenten, gir den svake oppslutninga signal om at sokna og kyrkjelydane opplever stor avstand til kyrkjemøtet og at saker og vedtak i kyrkja sine sentralorgan i praksis har liten relevans for arbeidet i soknet. Det er ei utfordring å etablere eit plan- og strategiarbeid som kan forplikte og gi retning og innhald til alle dei ulike nivå i kyrkjelandskapet.

Visjon

Visjonen «Meir himmel på jorda» er etter kvart godt forankra i bispedøma og i kyrkjelydane. Inneverande plan har vidareført visjonen «Meir himmel på jorda» frå førre planperiode. Visjonen blir føreslått vidareført i strategidokumentet for perioden 2022-2025.

«Meir himmel på jorda» *kommuniserer godt med kyrkja sitt innhald og vesen*. Kyrkja er

- a) *organismen* som manifesterer himmelriket på jorda.
- b) *fellesskapen* av truande som fortel og vitnar om at himmelriket er nær.
- c) *organisasjonen* som gjennom historia har gitt ly og bustad til evangeliet om Jesus Kristus.

Visjonen *kommuniserer godt med tradisjonen kyrkja har og har hatt i det norske samfunnet*. «Meir himmel på jorda» handlar om levande kulturformidling og trusformidling. Som samfunn auser vi frå fortida sine kjelder.

- d) *Det kristne idegrunnlaget* er bærande for det samfunn Noreg er i dag, kyrkja har gitt innhald og ståstad til verdiar, rettsoppfatning og etisk refleksjon gjennom århundrar.
- e) *Visjonsformuleringa* kommuniserer også godt med *trua sitt dogmatiske innhald*. Nytestamentet forkynner at «himmelriket er nær», og at Gudsriket allereie er til stades på jorda gjennom kvart menneske som trur.
- f) *Visjonsformuleringa* gir også uttrykk for ei *misjonal og diakonal kyrkje*, som har himmelske ambisjonar for samfunnet kyrkja er sett til å virke i.
- g) Til slutt kommuniserer visjonsformuleringa med den politiske målsetjinga om at Dnk skal vere *landsdekkande*. I kyrkjebygg og gjennom soknestruktur, der alle menneske og områder er delt inn geografiske einingar, bundne saman i soknekyrkja, viser visjonsformuleringa at alle kyrkjemedlemer i det vidstrakte landet vårt er og skal vera ein viktig ein del av visjonen «meir kyrkje på jorda»

Administrasjonen synes at visjonsformuleringa er glimrande og støttar framlegget til å vidareføre visjonsformuleringa frå førre strategiplan.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd gir høyringsuttale om strategiplan slik det går fram av saksutgreiing og møtehandsaming.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Til
sokneråda
fellesråda
prostane
kyrkjeverjelaget

kopi til sokneprestane

Dato: 18.11.2020

Vår ref: 20/04761-3

Dykkar ref:

Invitasjon til å ta del i høyring om "strategiplan for Den norske kyrkja, 2022 - 2025"

Frå 1. januar 2021 vil ny lov om tru og livssynsamfunn tre i kraft. Lova gir Den norske kyrkja eit nytt rammeverk og gir kyrkja høve til å organisere seg sjølv. Kyrkjemøtet har sett i gong fleire parallelle prosessar for å gi innhald, retning og struktur til framtida si kyrkje og mange er alt engasjert dette arbeidet. Ny kyrkjeordning er mellom anna under utforming, der eit av hovudmåla er å etablere ei sams arbeidsgivarlinje for alle kyrkjeleg tilsette.

Det er no vi formar framtida si kyrkje! Ein av dei viktigaste prosessane er utvikling av ein sams strategidokument. Ny strategiplan skal gjelde for perioden 2022 – 2025. Høyringsnotatet seier at strategidokumentet: «*gir anledning til å løfte noen tema i fellesskap og skape en felles overbygning som gir en gjenkjennbar og retningsgivende profil*». Høyringsnotatet gir vidare uttrykk for ønskje om at den nasjonale strategiplanen kan «*utarbeide en metodikk som også bispedømmerådene, menighetsrådene og fellesrådene finner meningsfull når de senere utarbeider sine lokale og regionale strategier*».

På dette bakteppet inviterer kyrkjerådet bispedømmeråda til å kome med innspel til ny strategiplan for kyrkja. Koronapandemien har gitt store utfordringar til samfunnet vårt, ein av dei mindre er at kyrkjemøtet blei utsett og som ein følgje av det blei høyringsperioden til denne saka kort. Bispedømmerådet i Møre vil likevel invitere dykk som får dette brevet til å la dykk høyre. Samspelet mellom dei ulike organ i bispedømmet er viktig, og i ei sak som rører ved så mange sider av arbeidet vårt, er det viktig å lytte til kvarandre.

Fristen for å sende høyringsuttale er sett **15. januar 2021**. Uttalen skal sendast elektronisk gjennom denne svarlenka: <https://surveys.analyzer.com?pid=t7ha3c58>. Bispedømmekontoret vil samordne høyringsuttalane og leggje vekt på desse i sakshandsaminga til bispedømmerådet sitt møte 1. februar.

Vi håpar at dette høve til å tenkje stort, overordna og framtidsretta om kyrkja vil inspirere og utfordre. Og vi håpar at arbeidet kan bærer frukter slik at den nasjonale strategiplanen kan gi innhald, retning og formuleringar når vi på lokalt og regionalt nivå skal utvikle egne strategiar!

Lykke til!

Med helsing

Bjørn Olaf Storhaug
stiftsdir.

Arvid Helle
leiar kyrkjefagavd.

Dokumentet er elektronisk godkjend og har difor ingen signatur.

Vedlegg:
Høringsnotat - Strategi for Den norske kirke 2022-2025
Strategi for Dnk 2022-2025 _ Eksempel på oppsett

Mottakarar:

Click here to enter text., Click here to enter text.

Click here to enter text.

Click here to enter text.

Oppsummering av de regionale høyringsvarene i Møre

SPM 1 OG 2 HØRINGSINSTANS

- I alt 18 forsøk på digitale høyringsvar, der 8 er registrert som gjennomført.
  - o 3 fellesråd (Averøy, Aure og Hustadvika)
  - o 3 sokneråd (Gjemnes, Kornstad, Øre)
  - o 2 prostar (SS og NS)
  - o 1 prest
- Eit sokneråd (Volda) har sendt inn høyringsvar direkte til sakshandsamar. Høyringsvaret er innarbeidd i oppsummeringa under.

SPM 3 og 4 KONTAKTINFORMASJON (bare på digitalt høyringsvar)

SPM 5 og 6 IDENTITETSBEKRIVELSE

Alternativ 1: 5

En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid

- Den første formuleringen sier noe om hvordan vi skal være som kirke, hva den driver med. Den siste gir noen rammer, men sier lite om hva den gjør
- Flertallet foretrekker det første alternativet, begrunnet ut fra ordene misjonærende, tjenende og åpen kirke. Et ønske om en åpen og inkluderende kirke for alle som ønsker å tilhøre den. En i rådet mente det var viktig at det var fint at det var nevnt at kirken skal være evangelisk-luthersk
- Denne identitetsbeskrivelsen tar utgangspunkt i hva kirken gjør, ikke hva den er, og inspirerer derfor lettere til videre kirkelig tjeneste, både overfor tilsatte og frivillige medarbeidere. At kirken er «evangelisk-luthersk, landsdekkende og demokratisk» er selvfølgelig sant, men for strategisk arbeid er det mer naturlig å minne om at kirken er mer enn sine ordninger - den er bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen.

Alternativ 2: 5

En evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid

- Denne beskriver hva vi faktisk er. Fungerer i en økumenisk og en internasjonal sammenheng.
- Bevissthet om at kirken er evangelisk-luthersk
- Jeg synes denne beskrivelsen er best fordi den appellerer bedre til alle aldersgrupper, og at det kommer bedre frem at alle og enhver er velkommen til kirken både med sin tro og tvil. Det er viktig å få frem at i kirken er det plass for alle.

SPM 7 og 8 FORMÅLSKATEGORIER

1-3, 7-4, 1-5

Kommentarer:

- Inndelingen er grei nok for å ha et system å plassere de ulike oppgavene i. Kirkens hovedoppgave er "å forkynne evangeliet så folk kommer til tro." Formålskategorier med tilhørende målbeskrivelser er for så vidt greie. Hva vi skal gjøre for at det norske folk skal få øynene opp og forstå betydningen av at vi har en kulturarv å ta vare på, er et viktig spørsmål..." for både yngre og eldre.
- God inndeling. Gir ryddighet og mer oversikt i en kompleks struktur. Godt grep å gjøre "greit nok" sa flere. En kommenterte med følgende: Oppdelingen virker noe sær. Er kirken for medlemmene (ekskluderende) kan den vanskelig være for samfunnet. Er den for samfunnet er den også for medlemmene, siden disse er en del av samfunnet.
- Kategoriene er noe statiske, og kan gi inntrykk av at «kirken» er noe mer eller noe annet enn sine medlemmer. Kategoriene inviterer til å lage målbeskrivelser og utforme satsningsområder som saksområder, som om kirken først og fremst var et arbeidsfellesskap eller en organisasjon. Den norske kirke er imidlertid noe mer enn dét: Den er både et stort nasjonalt fellesskap og et mangfold av mindre lokale fellesskap. En strategi bør legge vel så mye vekt på hvordan disse fellesskapene/dette fellesskapet skal arbeide sammen som på hva slags saker man skal vektlegge. I den forbindelse er det naturlig å spørre om «Kirken for medlemmene» er en god formulering. «Kirken» i denne sammenheng er ikke noe annet enn «medlemmene», slik at «Kirken som fellesskap av dømte» eller lignende formuleringer ville være bedre. Kirken er ikke en tjenesteleverandør overfor sine medlemmer, kirken er sine medlemmer som i fellesskap tar vare på hverandre.
- En fin og oversiktlig inndeling

SPM 9 og 10 MÅLBESKRIVELSER

3-3, 5-4, 1-5

Kommentarer:

- Jeg savner noe som viser at Kirken er mer enn en organisasjon og en samfunnsaktør, gjerne en tydelig henvisning til CA 7.
- Endringsforslag:
  - Kirken i samfunnet:
    - "Bærekraftsmålene og Misjon og global kirke" eller "å forkynne evangeliet" Kirken for medlemmene: "Barn og unge og kirke på nett" eller "Kirken gir fellesskap, mening, tro og håp til mennesker."
    - Betimelig og dekkende. Skal fortsette å være en aktiv samfunnsaktør
  - Kirken og medlemmene:
    - Ok, men føler det mangler noe om trosliv. Forslag: Kirken gir fellesskap, mening, tro og håp til mennesker
  - Kirken som org.:
    - "Demokratiutvikling og Rekruttering" eller "Undertekst ok".
    - Bra formulering. Til sammen / helheten: Hvert ledd bra hver for seg, men formuleringene er litt vage, selv om de er målrettede. Vi mener at disse

målene kan passe inn på mange organisasjoner eller bedrifter som har litt fokus utenfor egen navle . Bytter vi ut Dnk med f.eks Gamle Kvernes Bygdemuseum som er her på øya, så passer de helt supert inn på alle 3 beskrivelsene. Mangler noe som sier noe om at dette er kirka / en menighet / et trossamfunn

- OK at det er klare skiller mellom målbeskrivelsene. Syns det står mye bra her, men savner noe om åpenhet inkludering av alle, et sted alle skal føle seg hjemme. Kirken skal være et åpent hus for alle som trenger det. Den dekker vel det meste av behov slik den er i dag.
- Rådet tykkjer målbeskrivelsen seier kort og konkret kva kyrkja er for dei ulike kategoriane. Det er bra at den for medlemmene kan gje fellesskap, meining og håp. Men det skulle vore med noko om at kyrkja skal være misjonærande i samfunnet og arbeide for å vinne menneske for Kristus-
- En generell vurdering av målbeskrivelsene er at de er nettopp dét: generelle. Det spesifikt «kirkelige» er vanskelig å få øye på - andre aktører enn kirken kan være både «samfunnsaktør», «kulturinstitusjon», «fellesskap» og inviterende «til arbeid og frivillighet». Under kategorien Kirken for medlemmene kan ordet «tro» legges til. Samtidig burde man her finne en formulering som også ivaretar at kirken som fellesskap står overfor den treenige Gud, slik at det ikke er utelukkende implisitt hvor man i kirken henter mening og håp. Under kategorien Kirken i samfunnet kunne man på samme måte finne en formulering som ivaretar at kirken som samfunnsaktør og kulturinstitusjon også både implisitt og eksplisitt vitner om troen på en skapende Gud.

SPM 11 KIRKEN I SAMFUNNET

- Bærekraftsmål 4,
- Diakoni i en ny tid 5,
- Fattigdom, ulikhet og utenforskap 1,
- Klima og miljø 1,
- Kulturarv 2,
- Kunst og kultur 0,
- Menneskerettigheter 2,
- Misjon og global kirke 5,
- Religionsdialog og fremmedfrykt 0

Kommentarer

- Punktet om Misjon og global kirke kan, etter minn skjønner, romme flere av de andre punktene her (f.eks religionsdialog og fremmedfrykt, Menneskerettigheter, Bærekraftsmål, Fattigdom, ulikehet og utenforskap)
- En tredje her er "forkynne evangeliet".
- Flere av satsningsområdene under denne kategorien overlapper i større eller mindre grad. Det gjør det vanskelig å velge blant dem. Vi valgte derfor bærekraftsmålene som griper inn på flere av de nevnte områdene.
- Og å forkynne evangeliet. Like mange stemmer fikk vi på Diakoni
- Det er vanskelig å plukke ut bare to satsningsområder under hver formålskategori! Alt er viktig, det er problemet. Under Kirken i samfunnet er kirkens kulturarv imidlertid et

satsningsområde ingen andre enn kirken kan ivareta. Satsningsområdet bærekraftsmålene dekker også mange av de andre områdene, og misjon og global kirke er et satsningsområde som ikke kan skilles fra kamp for rettferdighet, klima og menneskerettigheter.

SPM 12 KIRKEN FOR MEDLEMMENE

- Barn og unge 1,
- Dåp 0,
- Gravferd 3,
- Kirke på nett 1,
- Konfirmasjon 4,
- Livslang læring 2,
- Tilgjengelighet 0,
- Vigselse 2

Kommentarer

- Kirke på nett viktig for å nå nye målgrupper. Tilbud til barn og unge viktig for å øke andel døypte og konfirmerte. Vi tror at folk døyper barna sine dersom vi har gode og innholdsrike tilbud som de ønsker at barna deres skal være med på
- Andre innspill: forkynne evangeliet.
- Kirke på nett og konfirmasjon var også trekt fram som nasjonale satsingsområder

SPM 13 KIRKEN SOM ORGANISASJON

- Demokratiutvikling 4,
- Digitale fellesløsninger 2,
- Frivillighet 2,
- God ledelse 1,
- Internkommunikasjon og samarbeid 6,
- Kristne innvandrere 0,
- Rekruttering 1

Kommentarer

- Jeg er av dem som ikke tror at "en arbeidsgiverlinje" vil løse alle problemer. Samarbeid og kommunikasjon kan løse mye! (Jeg ser likevel at noen fellesrådsområder kan bli for små).
- Digitale fellesløsninger viktig for å få til en lett-drevet og velfungerende organisasjon. Rekruttering er viktig for å holde aktiviteten og antall frivillige oppe. Dette må prioriteres!
- Internkommunikasjon og samarbeid var også trekt fram som viktig nasjonal satsningsområde.

ANDRE INNSPILL

- Veldig bra å kjøre høyring blant menigheter og fellesråd på dette. Helt sikker på at de rådene som bruker litt tid på å diskutere dette, vil ha et mye mer aktivt forhold til det som blir vedtatt til slutt, samt se viktigheten av å få dette diskutert og vedtatt noen punkter lokalt også

- De tre formålskategorier med tilhørende målbeskrivelser er forså vidt greie. Hva vi skal gjøre for at det norske folk skal få øynene opp og forstå betydningen av at vi har en kulturarv å ta vare på, er et viktig spørsmål. Dette gjelder både den yngre og eldre generasjon. Kirken bør ha en restriktiv linje for deltaking i saker som hører hjemme på den politiske arena . Foreslår å endre underteksten til: « Kirkens hovedoppgave i samfunnet er å forkynne evangeliet.» Vi kan ikke ha at valgte organer vedtar en ting som blir oversett og ikke satt ut i livet. Forankringen i kirkene må være på soknenivå, med størst mulig kontroll på dette nivået. Skal kirken være for medlemmene må den også være for alle medlemmene. Å ta kirken på nett er ikke stor hjelp til eldre og de som bor i utkanten (som ofte ikke har tilgang til, eller har dårlig nett). Kirken må ut, også til disse. Diakoni. Det å være tilstede for alle når problemer oppstår, enten det er enkeltpersoners sorg eller katastrofer. Kirken må være landsdekkende, ikke bare dekke byer og tettbygd strøk. Demokratiet er bare stykkevis og delt da mange «ledere» overser valgte organers mening til fordel for egne synspunkter. De sier en kirke for folket, men praksis er jo at det går mot en kirke for byfolket, så får distriktene klare seg selv eller ta det digitalt
- *Synes noen av tekstene som blir lest opp i kirken er vanskelig å forstå. Mange vanskelige ord som vi ikke bruker i dagligtale... *Når det er en vanlig gudstjeneste, uten noe ekstra, så er det spesielt viktig at det velges gode salmer som vi alle kan henge med på. * Når det er familiegudstjenester, så er det viktig at gudstjenestene ikke blir for lang....slik at ungene ikke blir utålmodige og vil hjem...Bedre å avslutte mens leken er god. Det er også viktig å bruke et språk/hendelser som ungene kan identifisere seg med, fra dagliglivet. Og sangleker er artig for både store og små* Viktig at menigheten ikke får følelsen av at frivillighetsarbeid blir en plikt... Frivillighetsarbeid skal være en glede. Legg derfor ikke lista for høyt for hva en liten menighet skal klare å utrette

2	Sjølvsagt	1	2	3	4	5
Survey startup time	Starttid for undersøkelsen					
Response status	Svar status	Ikke svart	Avslutt			
Respondent ID	Respondent ID			Ufullstendig	Gjennomført	
Username	Username					
Firstname	Firstname					
2	1. Navn på høringsinstans					
3	2. Høyringsinstans	menighetsråd	kirkelig fellesråd		annet	
3_Open	3. Høyringsinstans - Open answers					
4	3. Navn på kontaktperson					
5	4. E-post til kontaktperson					
6	5. Hvilken av identifikasjonskategoriene av Den norske kirke mener dere er best?	En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid	En evangelisk-katholsk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid			
7	6. Hvorfor velger dere denne?					
8	7. Hvor hensiktsmessig er inndelingen i de tre formålskategoriene for Den norske kirke?/Kirken i samfunn. Lik nøyttig		2			
9	8. Har dere kommentarer til den brei2024 inndelingen?					
11	9. Hvor nyttig vurderer dere m2Backoversene til den tredje formålsdelingen?	Litt nyttig	2	Verken eller	4	Svært nyttig
12	10. Har dere kommentarer til m2Backoversene i den tredje formålsdelingen?					
14	11. Kirken i samfunnet.					
14_1	Bærekraftsmål					
14_2	Diakoni i en trykktid					
14_3	Fattigdom, ulikhet og utenforskap					
14_4	Klima og miljø					
14_5	Kultur					
14_6	Kunst og kultur					
14_7	Menneskerettigheter					
14_8	Misjon og global kirke					
14_9	Misjonstjeneste og fremmedfylt					
15	Kommunikasjon					
16	12. Kirken for medlemmene					
16_1	Barn og unge					
16_2	DGP					
16_3	Gravferd					
16_4	Kirke på nett					
16_5	Konfirmasjon					
16_6	Undervisning					
16_7	Tilgjengelighet					
16_8	Vigsel					
17	Kommunikasjon					
18	13. Kirken som organisasjon					
18_1	Demokratisering					
18_2	Digitale fellesoppgaver					
18_3	Frivillighet					
18_4	God ledelse					
18_5	Interkommunalt samarbeid og samarbeid					
18_6	Kristne innvandrere					
18_7	Rakettutrustning					
19	Kommunikasjon					
20	Er det andre nasjonale satsingsområder, som ikke er nevnt i forslaget, dere heller vil foreslå?					
21	Eventuelle andre innspill og kommentarer					

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Høringsnotat - Strategi for Den norske kirke 2022-2025

Nåværende visjons- og strategidokument for Den norske kirke *Mer himmel på jord* ble vedtatt av Kirkemøtet i 2018 for perioden 2019-2021, og skal derfor revideres på Kirkemøtet 2021. På Kirkemøtet i oktober i år ble det fremlagt en sak *Strategi 2022-2025 – Introduksjon* som var utgangspunkt for en plenumsdebatt og et vedtak om videre arbeid. Det videre arbeidet skulle innbefatte en høringsprosess. Derfor inviteres dere nå til å delta i denne høringen.

Bakgrunn

Med endrede relasjoner til staten har Den norske kirke fått organisatorisk selvbestemmelse. Fra 1 januar 2021 vil en ny lov om tro- og livssynssamfunn gi oss et helt nytt rammeverk som medfører en frihet til å organisere oss og bruke ressursene slik vi selv vil. Arbeidet med ny kirkelig organisering er godt i gang og én felles arbeidsgiverlinje vil kunne effektivisere kirkelig organisering og frigjøre ressurser. Ny digital teknologi gir nye muligheter for kirken som organisasjon og involvering og kommunikasjon med samfunnet, medlemmer og ansatte.

På oppdrag fra Kirkerådet skrev tidligere forsker ved SSB, Helge Brunborg, i 2019 en rapport med framskrivning av medlemstall i Den norske kirke fram til 2039.¹ Ifølge framskrivningen vil medlemstallet holde seg godt over 3 millioner også i 2030. Andelen medlemmer av befolkningen vil synke med om lag 10 prosentpoeng og vil i 2030 sannsynligvis være på omtrent 60 prosent. I dag er andelen medlemmer av befolkningen ca. 70 prosent, og medlemstallet 3,7 millioner.

Den norske kirke har dermed et godt utgangspunkt for å dra nytte av det økte handlingsrommet og tenke nytt om strukturer, regler og ressursbruk: 71 % av befolkningen er medlemmer, vi får om lag to milliarder i årlige bevilgninger fra staten og ca. fire milliarder fra kommunene. Vi har et stort og organisert nettverk av folkevalgte, frivillige, ansatte og kirkebygg over hele landet, og vi har mange relasjoner til ulike deler av samfunnet, lokalt så vel som internasjonalt.

Høringen

Mot dette bakteppet gir en revisjon av strategidokumentet for Den norske kirke en anledning til å løfte noen tema i fellesskap og skape en felles overbygning som gir en helhetlig gjenkjennbar og retningsgivende profil. En av målsettingene med prosessen er å utarbeide en metodikk som også bispedømmerådene, menighetsrådene og fellesrådene finner meningsfull når de senere utarbeider sine lokale og regionale strategier. Håpet er å få et strategidokument med en overbygning som inviterer til felles bruk – både visuelt og innholdsmessig. Slik kan trossamfunnet ha et helhetlig gjenkjennbart og retningsgivende profildokument, selv om det finnes ulike regionale og lokale satsingsområder.

¹ Brunborg, 2019: «Utviklingen av antall medlemmer i Den norske kirke».

<https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2019/juni/krprosent2044.2-19prosent20framskrivingprosent20avprosent20antallprosent20medlemmerprosent20iprocent20denprosent20norskeprosent20kirke.pdf>

Nåværende visjons- og strategidokument inneholder en blanding av visjon, kjerneord og strategiske mål med en rekke underordnede mål og tiltak. For å rydde i begrepsbruken er strategidokumentet delt inn i ulike elementer på forskjellige nivåer. For bedre å synliggjøre dette er det utarbeidet et *eksempel* på mulig oppsett som følger saken. Det nye nasjonale strategidokumentet inneholder følgende elementer:

1. Visjon

Visjoner bør bli stående over tid. «Mer himmel på jord» synes å fungere som en nasjonal visjon og er tenkt videreført.

2. Identitetsbeskrivelse

Kirkens kjerneoppgaver vil alltid være gudstjenestefeiring, undervisning, diakoni og misjon. Dette står fast og må komme til uttrykk i strategien. Kjerneoppgavene er tenkt koblet sammen med de gamle kjerneordene i en ny identitetsbeskrivelse for Den norske kirke. Høringen presenterer to ulike varianter av en slik identitetsbeskrivelse: én hvor kjerneoppgavene er koblet sammen med beskrivelsen av Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke, og én hvor kjerneoppgavene er koblet sammen med beskrivelsen av Den norske kirke som en evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke. Kun én av disse skal prege det nye strategidokumentet, og Kirkerådet er i høringen interessert i å finne ut hvilket alternativ som fungerer best.

3. Tre formålskategorier med tilhørende målbeskrivelser

Høringen presenterer også tre nye formålskategorier eller perspektiver på kirken: kirken for medlemmene, kirken i samfunnet og kirken som organisasjon. Hensikten med en slik organisering er å kommunisere tydeligere disse tre sidene ved kirken, og bruke dem til å strukturere arbeidet med nasjonale satsingsområder. Slik søker formålsdelingen å tydeliggjøre målgruppe/-områdetenkning og gi 3 'knagger' som planer og tiltak kan sjekkes opp mot. Hver av de tre kategoriene har sin egen målbeskrivelse. I høringen bes man ta stilling til både den tre-leddede formålsinndelingen og til de ulike målbeskrivelsene.

4. Nasjonale satsingsområder

Til slutt skal strategien angi noen nasjonale satsingsområder for 2022-2025. En satsing er en prioritering som blir gitt ekstra innsats i form av mannskap og midler innenfor et gitt tidsrom. Det er Kirkemøtets oppgave å gi retning for en helhetlig prioritering av oppgaver og ressurser. Dette betyr at satsingsområdene ikke er tenkt å omtale alle viktige arbeidsområder. At noe prioriteres opp som en satsing i en gitt periode, betyr selvsagt ikke at alt annet utgår.

Satsingsområdene må velges ut fra analyser og prioriteringer av hva som er mest akutt. Hvor trengs det aller mest å sette inn en ekstra innsats nå? I sak [KM 10/20 Strategi 2022-2025 - Introduksjon](#) drøftet årets Kirkemøtet hvilke utfordringer kirken må prioritere nå for at den skal forbli en folkekirke om 10 år. Saken inneholder en del med samfunnsanalyser, faktagrunnlag og globalt utblikk. På bakgrunn av plenumsdrøftingen presenterer denne høringen et stort utvalg av mulige satsingsområder. Det er ønskelig at den endelige strategien angir 6 nasjonale satsingsområder, to under hver formålskategori. Satsingsområdene er listet opp alfabetisk. I høringen bes man velge hvilke av de foreslåtte satsingsområdene som er viktigst i kommende fireårsperiode. Om høringsinstansen finner

at det mangler et eller flere viktige temaer i listen over foreslåtte satsingsområder, kan dette gjerne foreslås.

Prosess

Denne høringen om strategi 2022-2025 er tilpasset den begrensede tiden utsettelsen av Kirkemøte 2020 medførte, slik at det er bispedømmerådene som får ansvar for å involvere menighetsråd, fellesråd, kirkevergelag, proster og sekretariat i eget bispedømme. Det er opp til det enkelte bispedømmeråd hvordan og i hvilket omfang det innhentes innspill til underlag for rådets høringsuttalelse, og de setter selv opp en prosess med tidsfrister internt i bispedømmet. Til hjelp i denne prosessen er det utarbeidet *et elektronisk spørreskjema*. Biskopene er egne høringsinstanser.

Høringen sendes også fagforeningene og KA, samt legges ut i høringsportalen på kirken.no. Høringsuttaler er offentlige og vil bli publisert på kirken.no. På bakgrunn av høringen skal saken opp i Kirkerådets marsmøte 2021 og videre til Kirkemøtet i april.

Frist for høringsuttalelse til kirkerådet er satt til mandag 8 februar 2021.

Uttalelsen sendes til post.kirkeradet@kirken.no

Merk: For høringsinstanser innenfor det enkelte bispedømme vil fristen for innsending av det elektroniske svarskjemaet bli fastsatt av det enkelte bispedømmeråd.

Hørings spørsmål

A Identitetsbeskrivelse

<p><i>En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid eller</i></p> <p><i>En evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid</i></p>
---

1. Hvilken av identitetsbeskrivelsene av Den norske kirke mener dere er best?
2. Hvorfor velger dere denne?

B Formålskategorier

<i>Kirken i samfunnet</i>	<i>Kirken for medlemmene</i>	<i>Kirken som organisasjon</i>
---------------------------	------------------------------	--------------------------------

1. Hvor hensiktsmessig er inndelingen i de tre formålskategoriene for Den norske kirke?
2. Har dere kommentarer til den foreslåtte inndelingen?

C Målbeskrivelser

<i>Kirken i samfunnet</i>	<i>Kirken for medlemmene</i>	<i>Kirken som organisasjon</i>
<i>Kirken er en aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon</i>	<i>Kirken gir fellesskap, mening og håp til mennesker</i>	<i>Kirken har en velfungerende organisasjon som inviterer til arbeid og frivillighet</i>

1. Gi en vurdering av målbeskrivelsene i den tredelte formålsdelingen.

D Nasjonale satsingsområder

<i>Kirken i samfunnet</i>	<i>Kirken for medlemmene</i>	<i>Kirken som organisasjon</i>
<i>Bærekraftsmålene</i>	<i>Barn og unge</i>	<i>Demokratiutvikling</i>
<i>Diakoni i en ny tid</i>	<i>Dåp</i>	<i>Digitale fellesløsninger</i>
<i>Fattigdom, ulikhet og utenforskap</i>	<i>Gravferd</i>	<i>Frivillighet</i>
<i>Klima og miljø</i>	<i>Kirke på nett</i>	<i>God ledelse</i>
<i>Kulturarv</i>	<i>Konfirmasjon</i>	<i>Internkommunikasjon og samarbeid</i>
<i>Kunst og kultur</i>	<i>Livslang læring</i>	<i>Kristne innvandrere</i>
<i>Menneskerettigheter</i>	<i>Tilgjengelighet</i>	<i>Rekruttering</i>
<i>Misjon og global kirke</i>	<i>Vigsel</i>	
<i>Religionsdialog og fremmedfrykt</i>		

1. Hvilke to nasjonale satsingsområder under hver formålskategori synes dere er viktigst i den kommende 4-årsperioden? Velg ut 2 x 3 nasjonale satsingsområder.

2. Er det andre nasjonale satsingsområder, som ikke er nevnt i forslaget, dere heller vil foreslå?
3. Har dere kommentarer til ordlyden eller innholdet til noen av satsingsområdene dere valgte ut? (Se beskrivelser nedenfor)

E Andre innspill og kommentarer

Beskrivelse av satsingsområder

Kirken i samfunnet:

Bærekraftsmålene

Covid 19-pandemien har satt arbeidet for bærekraftsmålene tilbake, men samtidig tydeliggjort målenes relevans, med økt sult, fattigdom, utnyttelse og ulikhet. Kirkens lokale tilstedeværelse og globale nettverk gjør oss godt plassert til å bidra til å oppfylle målene. Kirken vil derfor satse tyngre på bærekraftsmålene ved å skjerpe bevissthet og kunnskap om målene i eget arbeid, synliggjøre egen innsats og være en pådriver overfor myndighetene så nødvendig endring oppnås.

Diakoni i en ny tid

Koronapandemien har skapt utrygghet og uforutsigbarhet på mange plan i menneskers liv. I kjølvannet av dette ser vi at utfordringer knyttet til ensomhet, vold, stress og fattigdom øker, og flere forventes å bli varig mindre sosialt aktive. Kirken vil derfor ha en diakonal satsing for å imøtekomme denne utviklingen. Kirken vil aktivt legge til rette for helsefremmende felleskap og at mennesker kan møtes og være sammen på nye måter. Kirken vil styrke arbeidet for at utsatte grupper får hjelp til å mestre livet i en ny virkelighet.

Fattigdom, ulikhet og utenforskap

Fattigdom, ulikhet og utenforskap øker, og mennesker er på flukt. Når menneskeverdet trues, kan ikke kirken tie. Kirken vil derfor satse mer på å bekjempe fattigdom, ulikhet og utenforskap. Kirken vil jobbe for rettferdighet og for at menneskeverdet ivaretas, både i situasjoner nær oss og langt borte.

Klima og miljø

Utryddelse av arter, ødeleggelse av økosystemer og klimaendringer truer både menneskeheten og hele skaperverket. Tidsvinduet for handling lukkes raskt og det er avgjørende at kirken handler *nå*, både som pådriver for en bærekraftig miljø- og klimapolitikk og gjennom å redusere sin egen miljøpåvirkning og klimafotavtrykk. Kirken vil derfor satse enda mer på dette arbeidet, og også formidle håp og peke på konkrete handlingsalternativer for kirkemedlemmer og menigheter.

Kulturarv

Den norske kirke forvalter en vesentlig del av kulturarven i Norge. Mange mennesker har sterk tilknytning til kirkebyggene – de er sentrale for stedets og slektens identitet. Som statskirke har Den norske kirke kunnet hvile i at stat og kommune tok ansvar for byggene. I et livssynsåpent samfunn må Den norske kirke jobbe langt mer strategisk og bevisst for at

kirkebyggene skal bevares, formidles og være nøkler til å opprettholde folkekirken. Kirken vil derfor satse mer både på bevaring og formidling av kulturarven.

Kunst og kultur

Kirken er en aktiv kulturskaper i samtiden, og er landets største kulturinstitusjon med kulturarbeidere i hver kommune. Kirken vil satse mer på kunst og kultur for å bidra til å skape mening, undring og tilhørighet hos bredden av folkekirken og i samfunnet for øvrig.

Menneskerettigheter

Det kristne menneskesynet og kampen for rettferdighet må fastholdes i en tid hvor menneskerettighetene er under press. Covid-19 pandemien forverrer dette presset dramatisk, og en satsing på menneskerettigheter kan derfor ikke vente. Kirken vil ha et særlig fokus på utsatte grupper, som migranter og minoriteter, på likestilling, diskriminering og tros- og livssynsfrihet. Kirken vil bli en enda tydeligere forkjemper for menneskeverdet og holde myndighetene ansvarlige for å ivareta menneskerettighetene her hjemme og internasjonalt.

Misjon og global kirke

Som del av den verdensvide kirke er Den norske kirke kalt til å dele evangeliet gjennom ord og handling. Ny organisering av Samarbeidsrådet for menighet og misjon (SMM) fordrer kirken til å ta et større ansvar for den misjonale delen av sitt oppdrag. Kirken vil derfor ha en satsing på sitt globale oppdrag, og inspirere til økt deltakelse og samarbeid med søsterkirker, økumeniske organisasjoner, misjonsorganisasjoner og diakonale aktører lokalt, nasjonalt og globalt.

Religionsdialog og fremmedfrykt

Det norske samfunnet har blitt et pluralistisk og livssynsåpent samfunn, samtidig som vi ser tegn til økende polarisering. Den norske kirke vil bidra konstruktivt og kritisk i dette mangfoldsamfunnet. Gjennom en satsing vil den i enda større grad enn i dag bidra til å bygge broer, invitere til tros- og livssynsdialog, bekjempe fremmedfrykt, og trygge mennesker i at åpenhet er en del av kristen identitet.

Kirken for medlemmene:

Barn og unge

Folkekirken baserer seg på at slekt skal følge slekters gang. Å jobbe for at barn og ungdom får tilhørighet til kirken er derfor helt avgjørende. Trosopplæringsreformen har fornyet og forbedret kirkens barne- og ungdomsarbeid, men dette kan likevel bli enda bedre. Kirken vil starte en satsing som gjør at trosopplæringen kan nå enda flere barn og unge enn den gjør i dag.

Dåp

Den norske kirke er en livsløpskirke, men det ikke lenger en selvfølge at kirkens medlemmer døver sine barn. Derfor er det avgjørende med et felles løft for å sette dåp på dagsorden. Kirken vil legge til rette for et mangfold av dåpspraksiser og gjøre dåp lett tilgjengelig for alle som ønsker å bli en del av kirkens fellesskap.

Gravferd

Den norske kirke er en livsløpskirke, men det er ikke lenger en selvfølge at medlemmer velger kirkelig gravferd. Kirken vil derfor gjennomgå egen gravferdspraksis og gjennomføre en satsing for at flere skal velge kirkelig gravferd framover.

Kirke på nett

Flertallet av kirkens medlemmer er sjelden i kirken. Et kirkelig tilbud på nett åpner kirkerommet for flere, også for de som ikke kan eller vil delta fysisk. Kirken vil derfor ha en satsing på «kirke på nett» med gudstjenester, andakter, trosopplæring og sjelesorg. Dette må speile hele trossamfunnet på tvers av geografi, språk og etnisitet.

Konfirmasjon

Den norske kirke er en livsløpskirke, men det er ikke lenger en selvfølge at medlemmer velger kirkelig konfirmasjon. Kirken vil derfor satse mer på konfirmasjonen sånn at flere ungdommer kan få tilhørighet til kirkens fellesskap, mulighet til å delta i kirkelige praksiser og få reflektert over eget liv i lys av den kristne tro.

Livslang læring

Fra 2017 har alle menigheter i Den norske kirke en plan for trosopplæring for alle døpte i alderen 0-18 år. Men samfunnsutviklingen og sekulariseringen gjør at det i økende grad er behov for undervisning og dåpsforberedelser også for mennesker i andre aldersgrupper. Kirken vil derfor satse mer på trosopplæring for alle generasjoner slik at den kan være et sted for livslang læring.

Tilgjengelighet

Krav om universell utforming fordrer at kirken tar ulike grep for være tilgjengelig for ulike grupper av mennesker. Kirken skal være åpen og inkluderende, uavhengig av språk og funksjonsevne. Kirken vil derfor gjennomføre en satsing slik at den oppfylle lover og regler for universelle utforming både på nett og i fysiske bygg.

Vigsel

Vigsel er en av de største begivenhetene i et parfold og i to storfamilier. Den norske kirke er en livsløpskirke, men det er ikke lenger en selvfølge at medlemmene velger kirkelig vigsel. Derfor vil kirken gjennomføre en satsing på kirkelig vigsel sånn at flere mennesker kan få en relasjon til kirken på dette viktige stedet i livet.

Kirken som organisasjon:

Demokratiutvikling

Et velfungerende kirkedemokrati er avgjørende for å sikre rådsorganer og ledere med legitimitet til å ta beslutninger. Kirken vil derfor satse mer på demokratiutvikling. Det må jobbes mer med å gjøre valget tilgjengelig, og for at flere medlemmer deltar ved kirkevalg. Det må legges bedre til rette for at velgerne forstår hvordan valget fungerer. Kirken vil også få flere medlemmer til å stille til valg, og valgte må sikres gode rammer for arbeidet.

Digitale fellesløsninger

Kirken mangler gode fellesløsninger på tvers av alle nivå og enheter. Felles digitale løsninger for samhandling vil minske dobbeltarbeid og gi ansatte og frivillige mer tid til kirkens

kjernevirksomhet og mindre tid til administrasjon. Kirken vil derfor ha en satsing på digitalt samarbeid blant alle ansatte og frivillige.

Frivillighet

Frivillighet er en av kirkens største ressurser. Men til forskjell fra samfunnet for øvrig øker ikke antallet frivillige i kirken. Kirken vil derfor satse mer på frivillighet. Gode rammer, bevissthet og kompetanse på frivillighetsledelse er viktig for å skape en frivillighet som involverer og skaper tilhørighet. Kirken vil legge til rette for en bred og inkluderende frivillighet som motiverer til å ta ressurser og engasjement i bruk.

God ledelse

Kirken har igangsatt et prosjekt om ny organisering. Men ny organisering innebærer også utvikling av nye ledere og ledere i nye roller. Kirken trenger ledere med gjennomføringskraft, og vil derfor styrke arbeidet med å utruste til lederskap for å gjennomføre store endringer.

Interkommunikasjon og samarbeid

Det må samarbeides bedre både utad og innad i kirken. Det er et stort behov for å styrke samarbeidet mellom ulike styringsorganer på alle nivåer i kirken, mellom ulike grupper ansatte, og mellom ansatte og frivillige. Det er også behov for et tettere samarbeid med andre kirker og tros- og livssynssamfunn, kristne organisasjoner, andre sivilsamfunnsaktører og offentlig sektor. Kirken vil derfor ha en satsing på å bygge gode samarbeidsstrukturer internt, og være en konstruktiv og attraktiv samarbeidspartner i det norske samfunnet.

Kristne innvandrere

Mange innvandrere har kristen bakgrunn, og det er avgjørende at Den norske kirke klarer å skape brede, inkluderende fellesskap som favner et stort mangfold av befolkningen. Som folkekirke har Den norske kirke et spesielt ansvar for at kristne migranter finner sin plass i et kristent fellesskap der de bor. Kirken vil derfor satse mer på å legge til rette for ulike språk og kulturelle uttrykk i egne rekker, og gode relasjoner og samarbeid med migrantmenigheter i Norge.

Rekruttering

Kirken trenger dyktige medarbeidere til alle typer stillinger. Mange ansatte går av med pensjon i løpet av de nærmeste 10 åra og det må arbeides tverrfaglig og koordinert med rekruttering på alle nivåer for at kirken skal kunne være landsdekkende også i framtiden. Kirken vil styrke rekrutteringsarbeidet på alle nivåer, og arbeide strategisk med HR, kompetanseutvikling og kommunikasjon for å bygge kirken som en meningsfull og god arbeidsplass.

Høring - ny strategi for Den norske kirke 2022-2025

Slik ser spørreskjemaet ut:

Høringsskjema om ny strategi for Den norske kirke 2022-2025

For å svare på skjemaet må dere ha tilgjengelig de to dokumentene *Høringsnotat – Strategi for Dnk 2022-2025* og *Strategi for Dnk 2022-2025 – Eksempel på plakatoppsett*. Spørsmålene finnes samlet i høringssnotatet hvis dere vil forberede dere.

Det er mulig å begynne på skjema nå og fullføre det senere. Du må skrive noe i alle feltene, deretter klikk på "kvittering" på siste siden og fyll inn e-postadressen din. Du vil da motta en kvittering med lenke til skjema din. Husk å klikke "Send inn" når besvarelsen ferdig..

1. Navn på høringsinstans

2. Jeg svarer som

menighetsråd

kirkelig fellesråd

annet

3. Navn på kontaktperson

4. E-post til kontaktperson

1

5. Hvilken av identitetsbeskrivelsene av Den norske kirke mener dere er best?

- En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid
- En evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid

6. Hvorfor velger dere denne?

(0/4000)

Ingen kommentar

7. Hvor hensiktsmessig er inndelingen i de tre formålskategoriene for Den norske kirke?

Kirken i samfunnet
Kirken for medlemmene
Kirken som organisasjon

Lite nyttig		Verken eller		Svært nyttig
1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

8. Har dere kommentarer til den foreslåtte inndelingen?

(0/4000)

Ingen kommentar

Den tredelte formålsdelingen er:

Kirken i samfunnet: Kirken er en aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon

Kirken for medlemmene: Kirken gir fellesskap, mening og håp til mennesker

Kirken som organisasjon: Kirken har en velfungerende organisasjon som inviterer til arbeid og frivillighet

9. Hvor nyttig vurderer dere målbeskrivelsene til den tredelte formålsdelingen?

Lite nyttig

1

2

Verken eller

3

4

Svært nyttig

5

10. Har dere kommentarer til målbeskrivelsene i den tredelte formålsdelingen?

(0/4000)

Ingen kommentar

Hvilke to nasjonale satsingsområder under hver formålskategori synes dere er viktigst i den kommende fireårsperioden?

Velg ut 2 ganger 3 nasjonale satsingsområder på de neste sidene.

11. Kirken i samfunnet

- Bærekraftsmål
- Diakoni i en ny tid
- Fattigdom, ulikhet og utenforskap
- Klima og miljø
- Kulturarv
- Kunst og kultur
- Menneskerettigheter
- Misjon og global kirke
- Religionsdialog og fremmedfrykt

Du har valgt 0 av 2

Kommentarer

(0/4000)

- Ingen kommentar

12. Kirken for medlemmene

- Barn og unge
- Dåp
- Gravferd
- Kirke på nett
- Konfirmasjon
- Livslang læring
- Tilgjengelighet
- Vigsel

Du har valgt 0 av 2

Kommentarer:

(0/4000)

- Ingen kommentar

13. Kirken som organisasjon

- Demokratiutvikling
- Digitale fellesløsninger
- Frivillighet
- God ledelse
- Internkommunikasjon og samarbeid
- Kristne innvandrere
- Rekruttering

Du har valgt 0 av 2

Kommentarer:

(0/4000)

Ingen kommentar

Er det andre nasjonale satsingsområder, som ikke er nevnt i forslaget, dere heller vil foreslå?

(0/4000)

Ingen kommentar

Eventuelle andre innspill og kommentarer

(0/4000)

Ingen kommentar

Takk for at du tok deg tid til å svare!

Du sender inn høyringssvarene veld å trykke "send inn".

NB: Hvis du vil ha en kopi av dine egne høyringssvar velger du "kvittering" før du klikker "send inn". Dette gir deg også mulighet til å logge inn og endre på svarene frem til fristen.

Visjon

Mer himmel på jord

Identitetsbeskrivelse

Den norske kirke

En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid
eller

En evangelisk-luthersk, landsdekkende, demokratisk og åpen folkekirke gjennom gudstjenester, undervisning, misjon og diakonalt arbeid

Formålskategorier med målbeskrivelse

Kirken i samfunnet

Kirken er en aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon

Kirken for medlemmene

Kirken gir fellesskap, mening og håp til mennesker

Kirken som organisasjon

Kirken har en velfungerende organisasjon som inviterer til arbeid og frivillighet

Nasjonale satsingsområder 2022-2025

Prioritering 1

Prioritering 2

Prioritering 3

Prioritering 4

Prioritering 5

Prioritering 6

Nasjonale satsingsområder

DEN NORSKE KIRKE

Visjon

Meir himmel på jorda

Identitetsskildring

Den norske kyrkja

Ei vedkjennande, misjonerande, tenande og open folkekyrkje gjennom gudstenester, undervising, misjon og diakonalt arbeid

eller

Ei evangelisk-luthersk, landsdekkande, demokratisk og open folkekyrkje gjennom gudstenester, undervising, misjon og diakonalt arbeid

Formålskategoriar med målskildring

Kyrkja i samfunnet

Kyrkja er ein aktiv samfunnsaktør og kulturinstitusjon

Kyrkja for medlemmane

Kyrkja gjev fellesskap, meining og håp til menneske

Kyrkja som organisasjon

Kyrkja har ein velfungerande organisasjon som inviterer til arbeid og frivilligheit

Nasjonale satsingsområde 2022-2025

Nasjonale satsingsområde

Prioritering 1

Prioritering 2

Prioritering 3

Prioritering 4

Prioritering 5

Prioritering 6

DEN NORSKE KYRKJA

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	104	20/05366-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
	Møre bispedømmeråd 2020-2023	01.02.2021

Årsrapport 2020 - innspel frå bispedømerådet

Vedlegg:

20_05275-1Årsrapportering 2020 fra bispedømmene med vedlegg.pdf

Saksorientering

Administrasjonen utarbeidar årsrapport for Møre bispedøme. Årsrapporten skal følge fastsett mal utarbeida av Kyrkjerådet, jfr vedlegg. Årsrapporten skal leggst fram for bispedømerådet og sendast Kyrkjerådet. Frist er 8. mars. Årsrapport er grunnlag for regional vurdering av mål og planar. For Kyrkjerådet grunnlag for utviklingssamtale med bispedøma og for rapportering til Kyrkjemøtet. Årsrapporten er offentleg.

I denne saka får bispedømerådet høve til å kome med innspel og moment. Dei vil bli tatt vidare i arbeidet med å utvikle årsrapport.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd ber administrasjonen innarbeide moment frå møtet i utviklinga av årsrapport 2020.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møre bispedømmeråd
Moldetrappa 1

6415 MOLDE

Dato: 17.12.2020

Vår ref: 20/05275-1 sb243

Deres ref:

Årsrapportering 2020 fra bispedømmene

Årsrapport fra bispedømmene for 2020 skal følge tilnærmet den samme malen og retningslinjer som tidligere, men med en særskilt vinkling: Den norske kirke under koronapandemien – hva har vi lært i denne tiden og hva vil vi ta med oss videre? Hvilke konsekvenser ser vi for oss at livet etter korona, «den nye normalen», vil ha for menighetenes og bispedømmets arbeid?

Ved gjennomgående å ha dette blikket vil målet om at årsrapporteringen skal være et strategisk redskap for bispedømmerådene arbeid fortsatt kunne gjelde. Rapporten skal legge til rette for at de folkevalgte har et formålstjenlig grunnlag å styre virksomheten etter. For 2020 er grunnlaget basert på mer enn en metodisk bruk av nøkkelindikatorer, tall og tidsserier. Materiale fra kartlegginger av menighetenes aktiviteter i perioden mars-desember og ikke minst innhenting av erfaringer og vurderinger fra prostiene er nødvendig for å gi rådene mulighet til å se nye sammenhenger og konsekvenser, og dermed et underlag for prioritering av innsatsområder og ressursbruk. Derfor er det en forutsetning å innhente rapporter fra prostene for å kunne gi gode refleksjoner regionalt.

Som i fjor skal Kirkerådet utarbeide årsregnskap og årsrapport for hele rettssubjektet Den norske kirke etter at utviklingssamtalene med bispedømmene har funnet sted. Frist for å sende rapporten til departementet og regnskapsdelen til Brønnøysundregistrene er 1. juni.

Bispedømmene har i år leveringsfrist på sine rapporter **mandag 8 mars kl. 10.00**.

Siden statistikk materialet fra KR vil foreligge innenfor samme tidsrammer som da fristen var 1 mars, vil de nå være mer tid til analyser og refleksjon.

Statsbudsjettet 2020 – Den norske kirke - tilskuddsbrev

I tilskuddsbrevet til Kirkerådet for 2020 sier Barne- og familiedepartementet at «Årsberetningen skal redegjøre for rettssubjektets virksomhet med vekt på måloppnåelse (...) men også for forvaltningen av tilskudd til andre enn rettssubjektet. Det skal også gis en redegjørelse for hvordan personressurser nyttes, bl.a. ved angivelse av årsverksomfang for administrative stillinger og prestestillinger for den enkelte enhet (...) og for rettssubjektet samlet.»

Videre legger de vekt på krav om redegjørelse av tiltak for å fremme formålene i likestillings- og diskrimineringsloven, med særlig vekt på kjønnsbalanse.

Disposisjon

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web:
Org.nr.:818 066 872

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Siv Birkeland

Årsrapporten skal inneholde seks deler med følgende benevnelse og rekkefølge:

- I Leders beretning
- II Introduksjon til virksomheten og hovedtall
- III Årets aktiviteter og resultater
- IV Styring og kontroll i virksomheten
- V Vurdering av framtidssikter
- VI Årsregnskap

I Leders beretning

Det gis en kort (1-2 sider) *overordnet vurdering* av bispedømmets samlede aktivitet og ressursutnyttelse i året som har gått med spesiell vekt på store utviklingstrekk og endringer som følge av koronapandemien. Hvilken rolle og betydning har kirken hatt i samfunnet? Beretning signeres av biskop og bispedømmerådets leder.

II Introduksjon til bispedømmet og hovedtall

Det gis en kort (1 side) omtale av bispedømmets organisering og formål. Det skal videre oppgis

A- Nøkkeltall pr prosti og for bispedømmet totalt: medlemmer/innbyggertall/inn- og utmeldinger, inkl. endringer fra 2018 og 2019.

B- Utvalgte volumtall: antall døpte, konfirmerte, vigsler, gravferder, gudstjenester totalt og deltakere samlet, inkl. tall fra 2015 – 2018.

C- Nøkkeltall for årsregnskapet (leveres av FØ)

III Årets aktiviteter og resultater

Under hver del legges relevant dataunderlag til grunn. Det må foretas en avveining i bruk av tallene fra statistikkheftet, Rambølls rapporter om aktiviteter i koronatiden og bispedømmets egne erfaringer og vurderinger. Resultater fra medlemsundersøkelsen høsten 2020 er også relevant bakgrunnsstoff.

Vi viser til brev av 15.09.2020 om *oppfølging av utviklingssamtalene* i vår og ber om at oppgavene gitt i punkt 1a) omtales under B.2 Dåp, punkt 1b) under B.4 Digital kirke og punkt 1c) under B.4 Diakoni (se vedlegg 2). Punkt 2 Innovasjon i økonomiforvaltningen vil bli tema i utviklingssamtalene til våren.

A- Et kortfattet sammendrag av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i lys av pandemien generelt og kirken på nett spesielt.

B- Omtale av resultater og måloppnåelse organisert etter ark med resultatmål og nøkkelindikatorer vedtatt av Kirkerådet for perioden 2019-2021 (vedlegg 1).

Under hvert område bes inkludert mål, resultater/utvikling og vurdering/analyse: Hva var det som skjedde etter utbrudd av pandemien? Pek på årsakssammenhenger og konsekvenser. Hva tar vi med oss på veien videre og hvilke endringer medfører dette i strategier og tiltak?

B.1 Gudstjenesteliv

B.2 Dåp og trosopplæring

B.3 Kunst og kultur

B.4 Kirke og samfunn

B.5 Rekruttering og frivillighet

B.6 Bemanning – presteskap og administrasjon

Her beskrives ulike faktorer som påvirker målet gjennom bl.a. kirkelige handlinger pr prest, prestedekning (årsverk, medlemmer og kirkelige handlinger pr prest, vikarbruk, ekstratjenester, utlysninger/søknader/tilsetninger i prestedtjenesten, samt alderssammensetning og

stillingskategorier. Ansatte ved bispedømmekontoret deles inn i fagstillinger og administrative/merkantile stillinger.

Vurder rekrutteringssituasjonen totalt sett for prester og kirkelig tilsatte i bispedømmet.

C- Kort om Biskopens virksomhet relatert til bidrag i forbindelse med spesifikk måloppnåelse. Hvilke konsekvenser har koronapandemien hatt for biskopens rolle og arbeid?

IV Styring og kontroll i virksomheten

A- Arbeidsmiljø

- Sykefravær inkl vurderinger
- Beskrivelse og vurdering av tiltak som oppfølging av medarbeiderundersøkelsen 2019
- Rutiner for intern varsling om kritikkverdige forhold

B- Likestilling: kvinneandel i presteskapet og ved bispedømmekontoret, i lederstillinger presteskap, søknader og tilsetninger presteskap, sykefravær, permisjoner og lønn i prosent av menn.

C - Vurdering av mislighetsrisiko

V Vurdering av framtidsutsikter

Den norske kirke post korona: Hvordan kan kirken bidra til at sivilsamfunnet kommer på fote igjen med hensyn til utfordringer innen arbeidsmarked, demokrati, psykisk helse, ensomhet, vold og overgrep, digitalisering mm. Hvordan kan kirkens diakonale og samfunnsbyggende arbeid synliggjøres som en del av sivilsamfunnet?

VI Årsregnskap

- Ledelseskomentarer. Signeres av bispedømmerådets leder og stiftsdirektøren.
- Regnskapsrapportering etter mal (FØ leverer som i fjor).

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Siv S.Birkeland
fagdirektør virksomhetsstyring

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg: Vedlegg:

2019-2021 Resultatmål og nøkkelindikatorer
Oppfølging av utviklingssamtalene våren 2020
Generelle anbefalinger årsrapportering
2019-2021 Resultatmål og nøkkelindikatorer
Oppfølging av utviklingssamtalene våren 2020
Generelle anbefalinger årsrapportering

Kopi til:
Bispemøtet, Olav Fykse Tveit

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO

Mottakere:

Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a, Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE

Mer himmel på jord - resultatmål og nøkkelindikatorer for BDR og KR 2019-2021

Strategiske mål:	Resultatmål:	Nøkkelindikator:	Datagrunnlag:
1. Gudstjenestelivet blomstrer	1.Vekst i antall deltakere pr gudstjeneste	Gudstjenestedeltakelse / gudstjenestefrekvens	Menighetenes årsstatistikk
	2.Flere velger kirkelig vigsel.	Antall vigsler	Medlemsregisteret
	3.Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe.	Antall kirkelige gravferder	Medlemsregisteret
	4.Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestelivet.	Antall menigheter som inkluderer samisk språk i lokal gudstjenesteordning	Rapportering fra bispedømmeråd (BDR)
2. Flere søker dåp og trosopplæring	1.Oppslutningen om dåp holdes oppe.	Antall døpte barn	Medlemsregisteret
	2.Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil.	Deltakerandel i utvalgte, landsomfattende tiltak	Planverktøy trosopplæring
	3.Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.	Konfirmerte av døpte 15-åringar	Medlemsregisteret
3. Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet	1.Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement	Antall deltakere på konserter/kulturarrangement i kirkene	Menighetenes årsstatistikk
	2.Flere åpne kirker	Antall åpne kirker	Menighetenes årsstatistikk
4. Kirken engasjerer seg i samfunnet	1.Flere menigheter med diakonal betjening	Andel menigheter med diakonal betjening	Rapportering fra BDR
	2.Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge	Antall menigheter med tilbud ifm integreringsarbeid	Menighetenes årsstatistikk
	3.Arbeid med religionsdialog styrkes.	Antall fora for religionsdialog	Rapportering fra BDR
	4.Kirkens digitale nærvær øker.	Antall SoMe-kanaler. Antall følgere pr kanal og poster pr uke pr kanal	Rapportering fra BDR/fellesråd/ Google analytics eller tilsvarende
	5.Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom.	Antall artikkeltreff på 'Dnk' i radio, TV, print, nettaviser. Antall frokostseminarer/annet	Mediemonitorering/ rapportering fra BDR/fellesråd/menigheter
	6.Samarbeidet kirke/skole styrkes.	Antall barnehage- og skolegudstjenester	Menighetenes årsstatistikk
5. Flere finner sin plass i kirkelig arbeid	1.Rekruttering til vigslede stillinger styrkes.	Antall vigslinger	Rapportering fra BDR
	2.Flere engasjeres til frivillig tjeneste i kirken.	Antall frivillige	Menighetenes årsstatistikk
	3.Kirkelige medarbeidere trives i jobben.	Medarbeiderundersøkelser / sykefravær	Rapportering fra Kirkerådet
	4.Tilbud for unge i menighetene styrkes.	Antall deltakere på tilbud for 13-17år/18-30år	Menighetenes årsstatistikk /Planverktøy trosopplæring
6. Kirken har en demokratisk og vel-fungerende organisasjon	1.Oppslutning om kirkevalg opprettholdes.	Valgdeltakelse	Medlemsregisteret
	2.Reduksjon i administrative kostnader.	Administrative kostnader	Regnskap for rettssubjektet

Vedlegg 2

Oppfølging av utviklingssamtalene våren 2020

Hovedutfordringene under anses som de mest sentrale for Den norske kirke nå og gis til alle bispedømmene. Utfordringene er bl.a. et resultat av årsrapporteringen, utviklingssamtalene og Kirkerådet vedtak i juni 2020. Det forventes at bispedømmene legger disse til grunn for strategisk planlegging og virksomhetsplaner for 2021. I årsrapport 2020 vil vi etterspørre hvilke refleksjoner og grep som er gjort og hvordan disse er nedfelt i konkrete planer for iverksettelse.

1. Oppfølging av nasjonale satsingsområder.

Bispedømmene bes synliggjøre en videre satsing på

a) Dåp gjennom bl.a.

- Systematisk analysere hva som skjer der hvor dåpsprosenten holder seg.
- Å se til at hvert MR følger med på utviklingen av dåpsprosenten i sin menighet og at resultatene følges opp i videre prioritering av strategi og tiltak.
- Å tilskynde at menigheter har tydelig kommunikasjon om og enkel påmelding til dåp på sine nettsider.

b) Kirke på nett ved bl.a.

- Å bidra til at menighetene blir fortrolig med bruk av digitale verktøy og får oppdaterte nettsider. Hva gjør bispedømmet for å skape enhetlig kommunikasjon gjennom endring i praksis/kultur?
- Å satse på og utvikle arbeidsmåtene til kommunikasjonsmedarbeider(e) på hvert kontor.

c) Diakoni gjennom bl.a.

- Å bistå menighetene i å være etterspørselsorientert i dialog med kommunene. Hva er de opptatt av? Anvende bærekraftmålene og levekårsundersøkelsen som inngang.
- Arbeid med ulike profiler på diakonstillingene ut fra hvilke behov de skal møte.

(Tema til utviklingssamtalene våren 2021:

2. Innovasjon i økonomiforvaltningen.

Arbeide med hvordan tildelte midler utnyttes innenfor mulighetsrommet. Hvordan vri og bruke tilgjengelige ressurser for å sikre måloppnåelse for hele virksomheten, ikke bare dekke lønnskostnader. Utarbeide planer og strategier for prosjekter som kan settes i gang og kostnadsføres mot et mindreforbruk i et budsjettår.)

Vedlegg 3

Generelle anbefalinger og råd vedrørende innhold og struktur i årsrapporten

- Følg malen. Vær gjennomført systematisk.
- Tydeliggjør sammenhengen mellom strategi, tiltak, måloppnåelse og ressursbruk.
- Reflektere og analysere – utforske hva som skjer og hvorfor, unngå 'prat'.
- Ikke skriv om et tiltak uten en vurdering av om det har bidratt eller ikke til å nå mål.

- Én person bør ha ansvar for å redigere både inndeling, grafikk og ikke minst språklig 'stil' slik at rapporten gjennomgående holder samme type kvalitet.
- Én person bør ha ansvar for 'vektingen' av de ulike tema – både med hensyn til lengde og plass av totalen. Omfang av omtale av et område og detaljeringsgrad bør stå i samsvar med hvor mye fokus og ressurser det har hatt i 2019, og hvor høyt tilhørende mål er prioritert.

- Unngå gjentakelser. Behandle temaet ett sted og henvis dit i andre relevante sammenhenger (Del 1 må nødvendigvis ta opp noe fra del 3, men på et annet nivå).
- Siter gjerne fra prostenes årsrapporter der det vil konkretisere eller illustrere et poeng.

- Vær kritisk til tabell/diagrambruk: prioriter enten tabell (med tekstomtale) eller graf eller kun omtale. Ikke drukne leseren i tall. Ikke tabell/graf uten at det omtales i teksten. Unngå dobbelinfo e.g. både i undertekst og tekst.
- Ikke sammenligne med hele landet hvis ikke tydelig signifikant. Splitt på prostier bare hvis det skal illustrere et poeng.
- Størrelser på diagram/kurver må være hensiktsmessig slik at det raskt gir hovedinformasjon, hjelper leseren til umiddelbart å forstå.

- Det anbefales å nedprioritere ressursbruk på bilder, vil ikke bli vektlagt i vår sammenheng, men må vurderes av hensyn til eventuelle andre målgrupper.
- Det samme gjelder bruk av plass til måldokumenter.

- Årsrapport er ikke stedet for kritikk av rammeverk, mål og indikatorer.

DEN NORSKE KYRKJA

Møre bispedømmeråd

Sakshandsamar	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Bjørn Olaf Storhaug	003	21/00273-1	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
5/21	Møre bispedømmeråd 2020-2023	01.02.2021

Orienteringar til møte i bispedømerådet 010221

Vedlegg:

Ledige stillinger og delvis plan for tilsetjing 2021
 Møre_Den norske kirke_rapport januar 2021_
 Den Norske Kirke_Medlemsundersøkelse 2020
 Vedlegg+Riksmeklerens+møtebok+11.01.21
 ny-lov-om-opplysningsvesenets-fond

Saksorientering

Stiftsdirektøren orienterer i dette dokumentet bispedømmerådet om aktuelle tema og forhold i Møre bispedømme. Bispedømmerådet skal som virksomhetsansvarlig sammen med biskopen være kjent med tema og prosesser som skjer. Bispedømmerådet kan med utgangspunkt i disse orienteringene ha en samtale om situasjonen i Møre bispedømme.

1. Å være kirke i koronatid

- a) Ny smittevernveileder pr 18/1 er utarbeidet av Kirkerådet
  - Anbefalingen om å avlyse alle fysiske samlinger gjelder ikke lenger.
  - Barne- og ungdomsarbeidet kan gjenopptas, Kirkerådet har laget en ny trafikklysmodell for smittevern i barne- og ungdomsarbeidet.
  - Innendørs arrangementer kan gjennomføres med 10 deltakere + medvirkende. Utendørs gjelder grensen på 200 + medvirkende.
  - Begravelser kan fortsatt ha 50 deltakere + medvirkende innendørs.
  - Vær oppmerksom på evt. strengere lokale regler.
- b) Regjeringen anbefaler at deltakere på arrangementer kommer fra samme kommune (gjelder ikke begravelser). Dette ansees som en oppfordring for å begrense potensiell smittespredning, og er ikke et forskriftsfestet krav.

Dette er lagt til grunn for vurdering og beslutning om

- Visitaser våren 2020 er utsatt
- Avlysning/utsettelse av ordinasjon evt vigslinger
- Fagsamlinger utsettes eller arrangeres digitalt.
- Retreat avlyses
- Møter gjennomføres i hovedsak digitalt

- For tilsatte ved bispedømmekontoret arbeides det i hovedsak hjemmefra
- Stiftsdager for ansatte i Møre bispedømme - i Geiranger – tentativt september 2021

2. Opphevelse av kirkeloven – ny trossamfunnslov iverksatt

- Ny trossamfunnslov er iverksatt med virkning fra 1/1-21. Kirkeloven er fra samme dato opphevet. De regler i tidligere kirkelov som omhandler organisering av Den norske kirke er videreført i regler om kirkeordning vedtatt av Kirkemøtet. Forholdet mellom kommune og kirke er videreført, jfr vedlagte brev fra Barne- og familiedepartementet. Deler av gravferdsloven er endret slik at den delen av forvaltningen som tidligere lå til bispedømmerådet (godkjenninger og klagesaker) er overført til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.
- Det er kommet egen **kirkebyggforskrift** som regulerer saksbehandling og godkjenning for alle listeførte kirker (kulturhistorisk verdifulle kirker som ikke er fredet etter kulturminneloven). Forskriften omtaler bl.a. godkjenningsorgan og saksbehandlingsregler.
- Departementet har utgitt et nytt rundskriv om **Forvaltning av kirke, gravplass og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø**. Rundskrivet gir oversikt over gjeldenderegler og utfyllende veiledning og anbefalinger for hvordan kirkene, kirkestedene, gravplassene og gravminnene som kulturminne og kulturmiljø skal forvaltes.

3. Brudd og streik i kirkelig sektor

Tariffoppgjøret på kirkelig sektor endte i brudd og seinere streik. Streiken er opphørt og ny tariffavtale er inngått, jfr vedlegg møtebok fra Riksmekleren. Streiken har avdekket behovet for gjennomgang av roller, funksjoner og relasjoner. Det arbeides videre med dette mellom arbeidsgiver, arbeidsgiverorganisasjon og arbeidstakerorganisasjoner.

4. Medlemsundersøkelsen 2020

Medlemsundersøkelsen for Den norske kirke for 2020 er en forenklet versjon av det som ble gjennomført i 2019. Det er laget en rapport totalt for Den norske kirke (ligger vedlagt) og for hvert bispedømme. Rapporten for Møre ligger vedlagt.

5. Rekruttering – prester i utdanningsløp

Møre bispedømme har pr i dag 11 tilsatte vikarer i forbindelse med permisjon eller ledighet i stilling. Av disse er 6-7 personer i utdanningsløp (PUU) til å bli prest. Det vises for øvrig til tidligere orientering om ordningen. Det vises også til vedlagt oversikt over ledige stillinger og delvis plan for tilsetting i Møre bispedømme.

6. Kystpilegrimsarbeidet

Biskop Ingeborg sitter i styringsgruppa for Kystpilegrimsarbeidet i Møre. Kystpilegrimskonferansen er flyttet til 10.-11.09.21. Kystpilegrimskonferansen er flyttet til 10.-11.09.21. Noe av det som det blir arbeidet med:

- Gjenåpningen av Gurisenteret pinseften (22.05.21) Aktuelt med gudstjeneste i amfiet i løpet av pinsehelga.
- Nytt fokus på Gurisenteret; ikke lenger viking, men pilegrim. Skal være noe for alle reisende og søkende.

- Det blir planlagt to kystpilegrimsreiser i påsken. En fra Herøy til Smøla. Den andre fra Smøla til Trondheim.
- Opprettelse av Nøkkelstad-grupper skal i samarbeid med frivillighet og med kirken.
- Den største oppfølgingsoppgaven for oss alle, er informasjonsinnhenting fra kirkene ved nøkkelstedene om planlagt åpningstid – stimulere til økt åpningstid.

7. Kontor for ansatte og møter i Ålesund

Det er inngått avtale med NMS om leie av plass for tre arbeidsstasjoner og møterom i Ålesund. Leieperioden er fram til 1/7-22 med 3 mnd gjensidig oppsigelse. Lokalene vil i hovedsak bli brukt av ansatte ved bispedømmekontoret som alternativ for hjemmekontor. Det gir også mulighet for fysiske møter i Ålesund som alternativ for reise til Molde. Vi vil evaluere ordningen både med hensyn til kost/nytte, arbeidsmiljø og rekruttering og vurdere om dette er en hensiktsmessig løsning i det videre. Kostnader ligger innenfor vedtatt budsjett.

8. Haugejubileet.

Det blir arbeidet med å finne aktuelle arrangørsteder for forestillingen «HAUGESPOR – Skaparånd, spetakkel ... og strikkepinnar» i perioden 18. – 23. juni. Målet er en turne der forestillingen blir vist i 4-5 kirker i bispedømmet. Møre bispedømme samarbeider med Molde domkirke om en Haugehelg 19. -20. juni. Kjell Magne Bondevik er leder for en nasjonal jubileumskomiteé i Haugeåret og blir sammen med biskop Ingeborg med flere med på arrangementet. Det blir arbeidet med et jubileumsarrangement på Sunnmøre i samarbeid med NMS. Det er også et mål om å få til samarbeid med skoler om markering av Haugejubileet. Alle planer under forutsetning av trygg Koronasituasjon.

9. Ungdomsrådet

Etter møte mellom Bispedømerådet og Ungdomsrådet den 4/12 er Mikael Frølandshagen valgt til leder av Ungdomsrådet. Det er gjort vedtak i Kirkemøtet om regler for ungdomsdemokrati. Reglene styrker blant Ungdomsrådets formelle status og retten til å gi uttalelser er styrket.

Forslag til vedtak

Møre bispedømeråd tar orienteringane til vitande

Tilsettingsaker 2021		Søknadsfrist	Tilsettingsdato	Søkere
Voll og Vågstranda	Sokneprest	04.01.21	01.02.21	Tor Martin Koppang
Ulstein	Kapellan	15.01.21	15.03.21	Mirjam Bottolfs Håland
Indre Herøy og Leikung	Sokneprest			
Herøy	Sokneprest			
Prester i studieløp.		Tilsatt fra	Tilsatt til:	Vikarierer i stillingen
Vågøy og Myrbostad (e. Gjære)		01.09.20	31.08.21	Björg Myhre
Hen, Eid og Holm sokn		01.07.20	30.06.21	Tommy Høgset
Hustad fengsel		01.08.20	30.06.21	Karl McAllister
Edøy, Brattvær og Hopen		01.07.20	30.06.21	Leif Ole Torske Husfest
Midsund		01.07.20	30.06.21	Heidi Kristin Fagersand
Stranda og Sunnlyven		21.07.20	20.07.21	Jakob Skovgård Højlund
Nordre Sunnmøre prosti		17.08.20	16.08.21	Audun Askim
Valderøy		Aug-2021.		Anita Hagerup
Kristiansund		01.01.21	31.12.21	Line-Merethe Eide Nordhagen
Frei		01.01.21	30.06.21	Lynn Brakstad
				Vikarierer i stillingen
Alesund og Volsdalen (Friheden fødselsp.)	Kapellan	19.08.20	18.08.21	Gunnhild Bremer
Årsvikariat Ulstein (Holte permisjon)	Sokneprest	01.08.20	31.07.21	Stine Margrethe Lerheim
Sandøy	Sokneprest	01.01.31	31.06.21	Finn A. Roaldsnes fra 2020
Sande	Sokneprest	19.10.20	18.04.21	Ove Steinar Aksnes
Stordal og Liabygda	Sokneprest			

Opinion:

MØRE BISPEDØMME

MEDLEMSUNDERSØKELSE FOR DEN NORSKE KIRKE 2020

RAPPORT JANUAR 2021

Prosjektinformasjon

OPPDRAKSGIVER

Den norske kirke, v/Kirkerådet
Kontaktperson: Ingeborg Dybvig

FORMÅL

Undersøkelse blant kirkens medlemmer om bl.a. holdninger og erfaringer knyttet til Den norske kirke.

GJENNOMFØRING

Datainnsamlingen er gjennomført i perioden 2-22.10.2020.

Ansvarlig konsulent i Opinion: Nora Clausen, 984 03 047, nora@opinion.no

METODE

Webundersøkelse i befolkningen, 15 år og eldre. Utvalget er trukket fra Norstat-panelet (som er Norges største representative befolkningspanel)

MÅLGRUPPE OG UTVALG

Målgruppe for undersøkelsen er medlemmer av Den norske kirke. Utvalget nasjonalt er et representativt befolkningsutvalg, totalt 4521 respondenter, hvorav 2988 er medlemmer.

Undersøkelsen i Møre bispedømme har tilsvarende totalt 225 respondenter hvorav 179 er medlemmer i Den norske kirke. Feilmarginene ved $n=179$ er mellom $\pm 3,2$ og $\pm 7,3$ prosentpoeng.

Resultatene er vektet på kjønn, alder og geografi (bispedømmer).

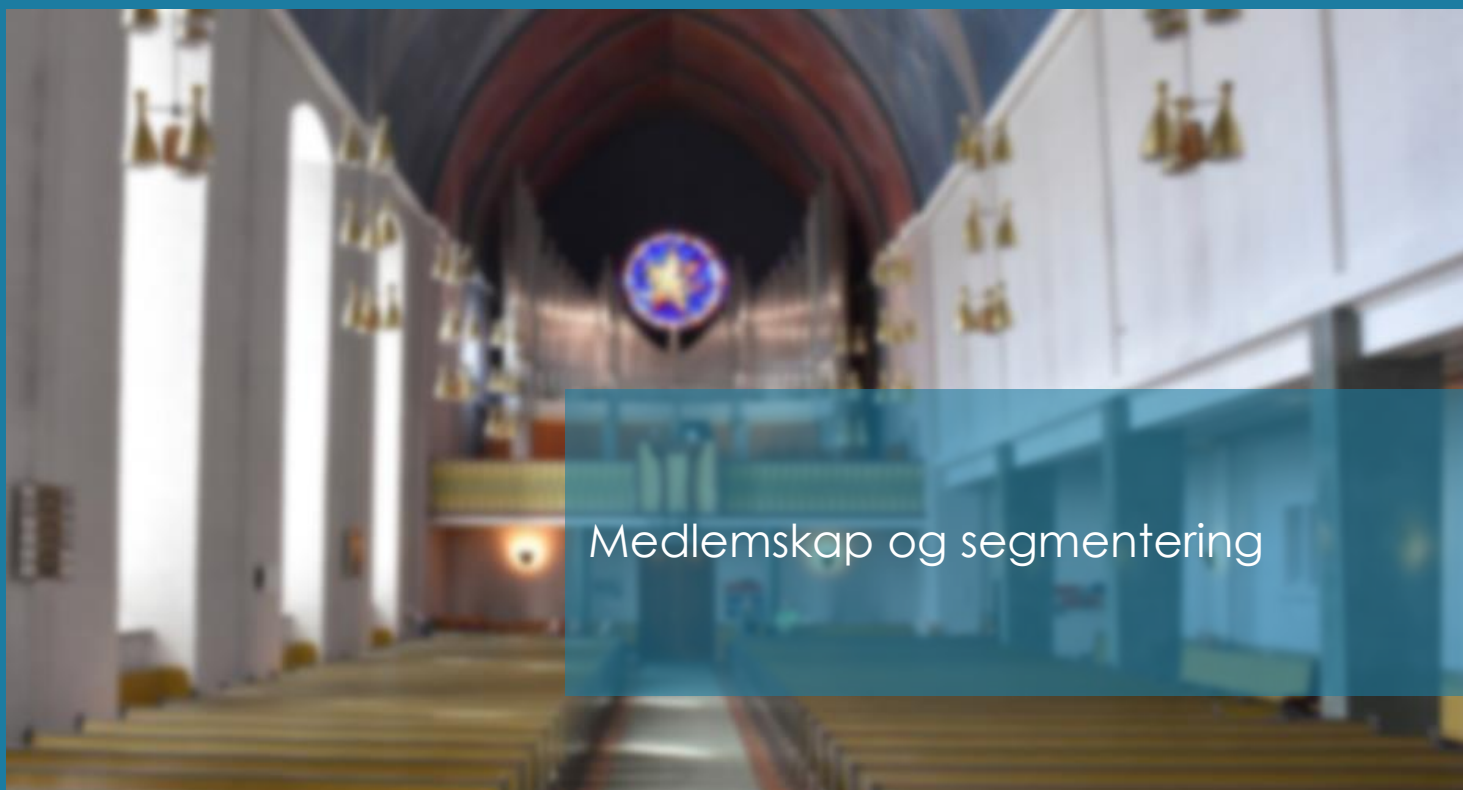

INNHold

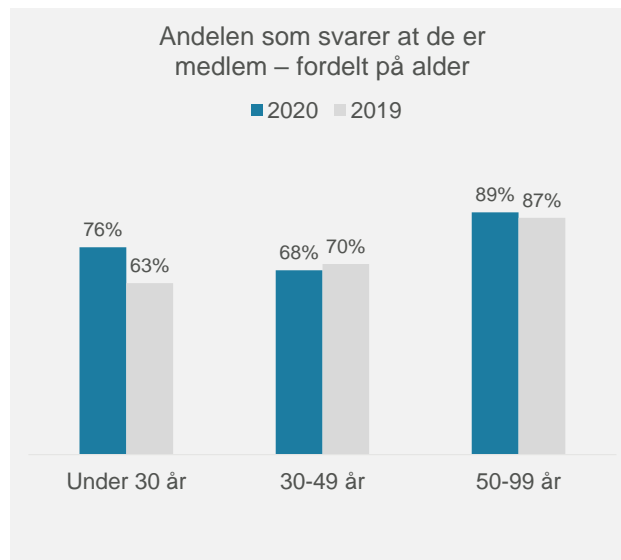
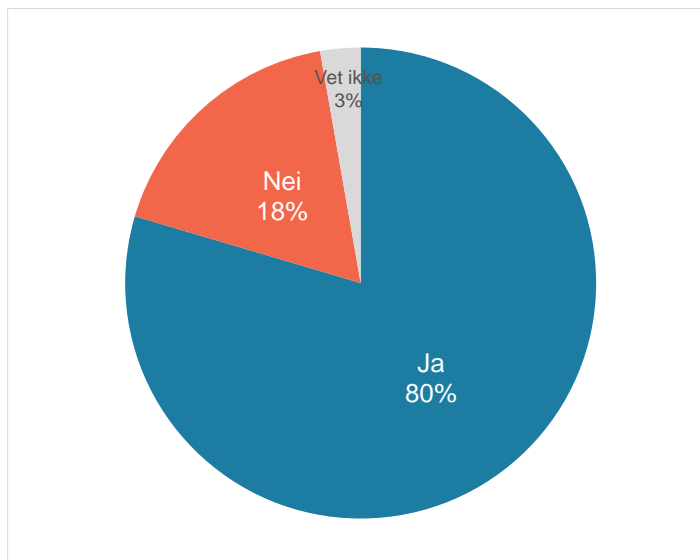
4	MEDLEMSKAP OG SEGMENTERING
11	DELTADELSE
25	INFORMASJON OG KONTAKT MED KIRKEN
28	TRO
34	HOLDNINGER TIL LOKALKIRKEN/MENIGHETEN
36	OPPFATNINGER OM DEN NORSKE KIRKE
39	TRO I DET OFFENTLIG ROM
41	HOLDNING TIL KIRKEN SML. MED ANDRE SAMFUNNSAKTØRER

Medlemskap og segmentering

4 av 5 innbyggere i Møre bispedømme oppgir at de er medlem i Den norske kirke

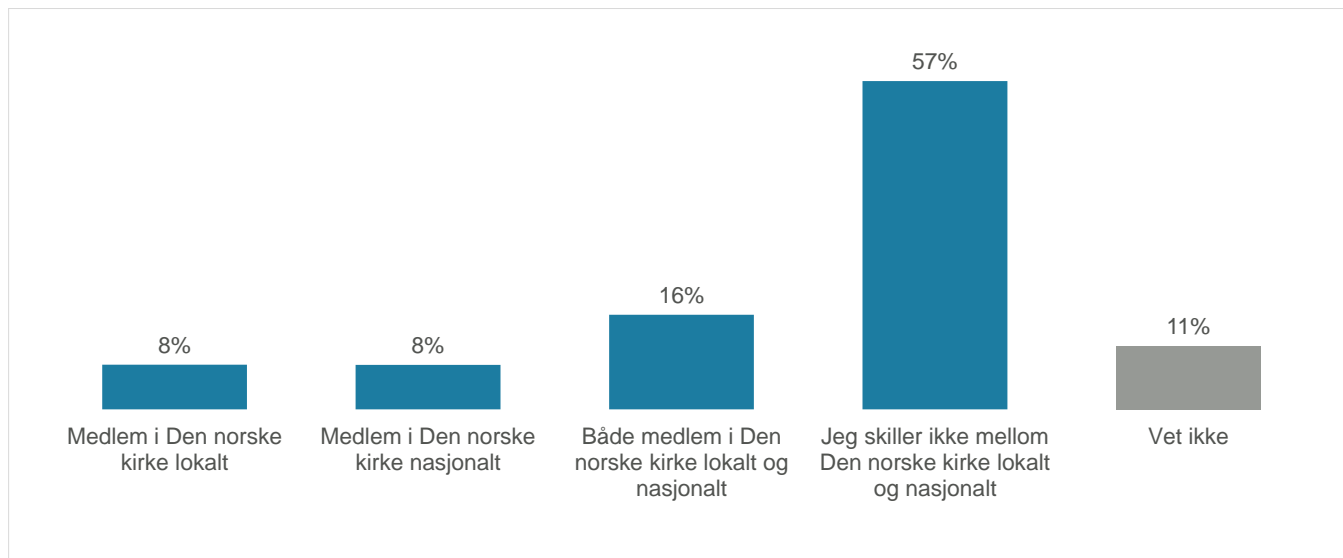

n= 225

? Er du medlem i Den norske kirke?

Flertallet av medlemmene skiller ikke mellom kirken lokalt og nasjonalt

n= 179

? Tenker du at du i hovedsak er:

Segmenteringsmodell

Medlemmene er delt inn i tre grupper, avhengig av tro og kirkebruk.

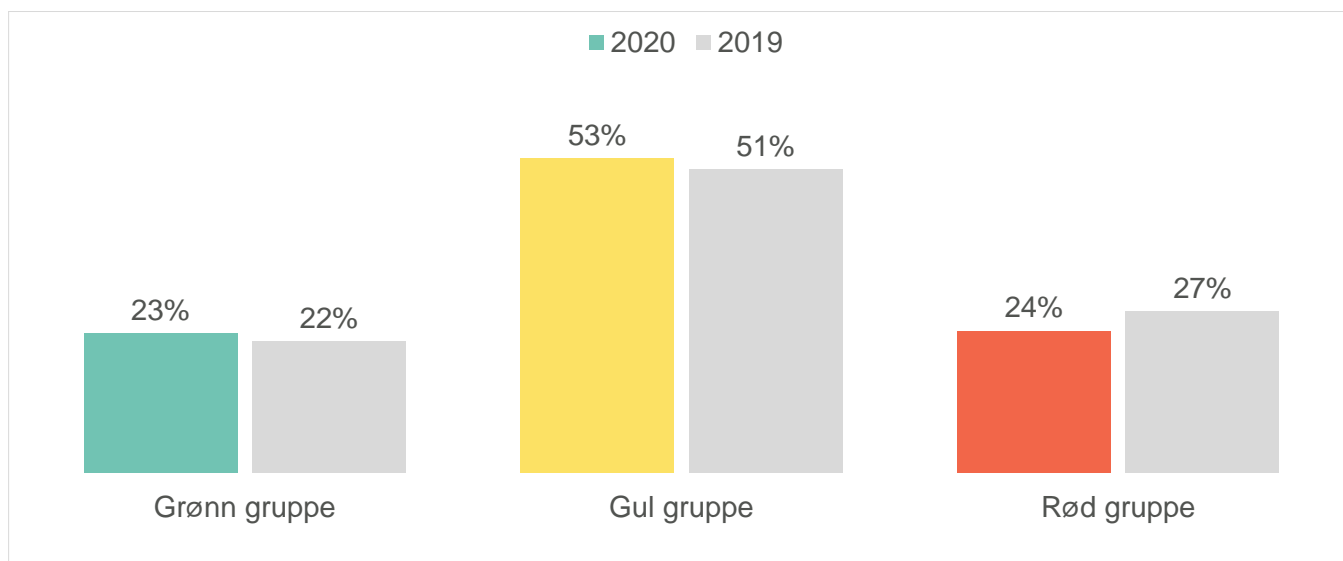
- **Rød gruppe:** Avvisende til tro, besøker sjelden eller aldri kirken.
- **Gul gruppe:** Åpen for tro og/eller besøker kirken flere ganger i året.
- **Grønn gruppe:** Troende, besøker kirken ofte.

• Merk at spørsmålet om deltakelse ble justert i 2020 sml. med 2019 for å fange opp og inkludere digital deltagelse – i lys av koronapandemien. Spørsmålet / segmentene er dermed ikke direkte sammenlignbare i 2020 vs. 2019.

Segmenteringsmodellen	DELTAGELSE (antall besøk siste 12 måneder)				
TRO PÅ GUD	Ingen	1	2-5	6-12	13 +
Jeg er så sikker som jeg kan være på at Gud ikke finnes					
Jeg tror ikke på Gud, men det kan være jeg tar feil					
Jeg tror av og til på Gud, og av og til tror jeg ikke på Gud					
Jeg tror på Gud, men jeg tviler					
Ja, jeg er så sikker som jeg kan være på at Gud finnes					

Segmentfordelingen blant medlemmene i Møre bispedømme

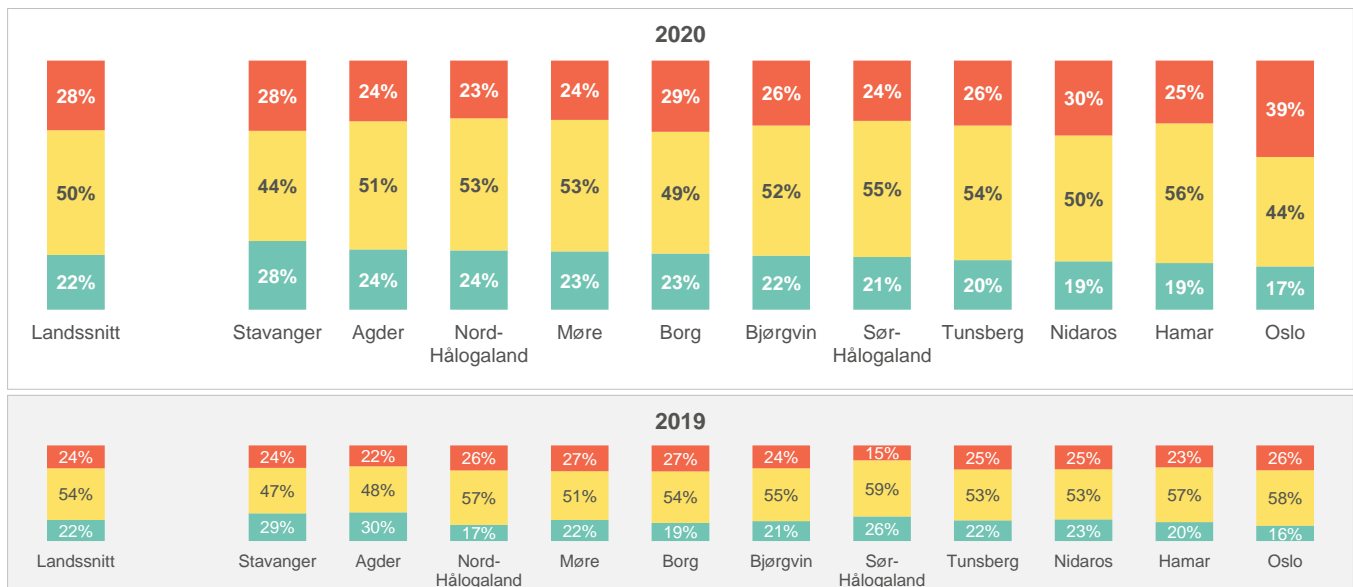

n= 179

? Segmentfordeling

Segmentfordelingen – landssnitt og per bispedømmene

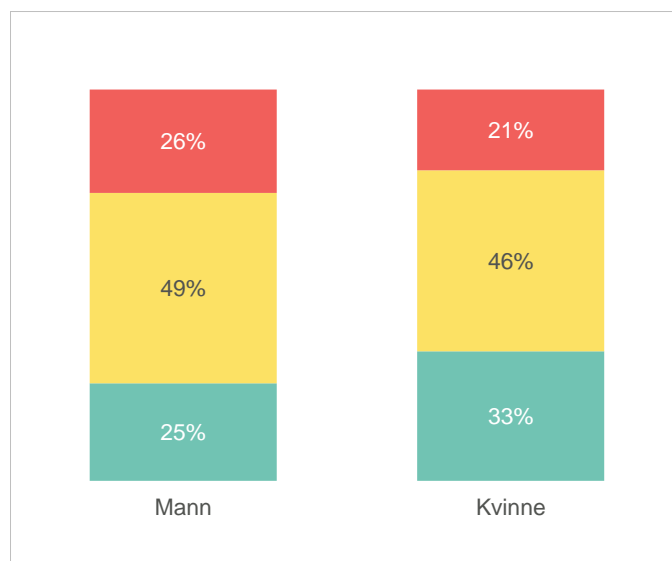
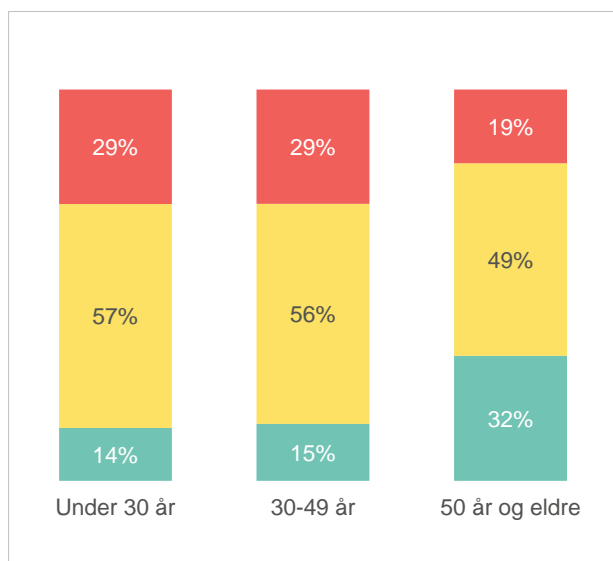

n= 2988

? Segmentfordeling

Segmentfordelingen per aldersgruppe og kjønn i Møre

n= 179

? Segmentfordeling

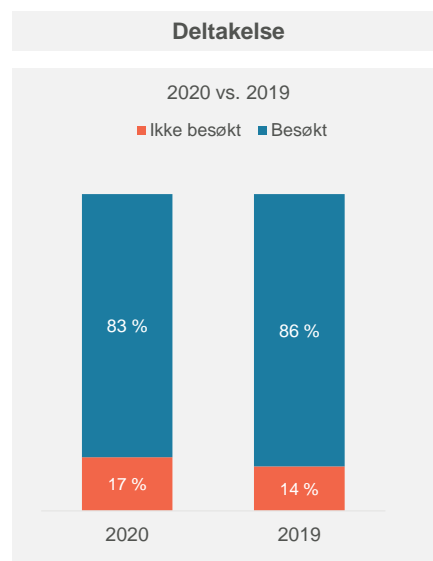
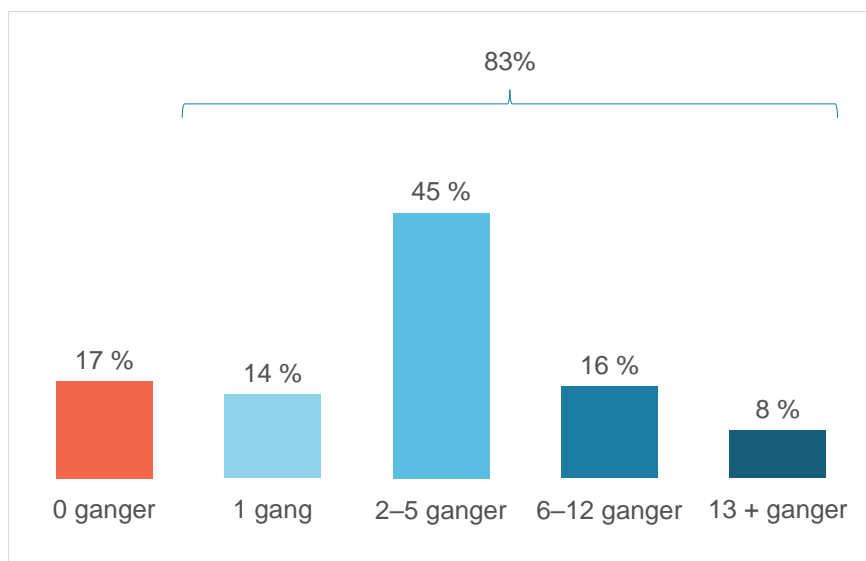

Deltagelse

Totalt 83 prosent av medlemmene i Møre har besøkt Den norske kirke i løpet av det siste året

n= 179

?

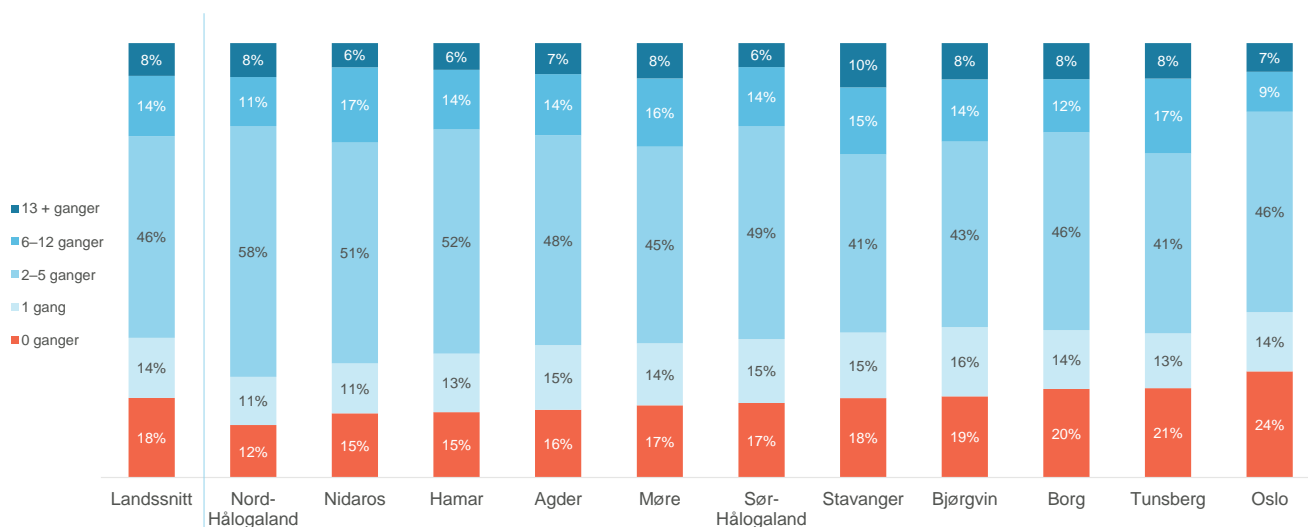
Hvor mange ganger har du besøkt Den norske kirke de siste 12 månedene? Regn med alle former for besøk, og både fysiske og digitale, slik som gudstjenester, konserter, kulturarrangement, korøvelser, besøk på kirkegård eller andre aktiviteter.

Merk at spørsmålsformuleringen er justert i 2020 for å fange opp og inkludere digital deltakelse – i lys av koronapandemien I 2019 var spørsmålet kun «Hvor mange ganger har du besøkt Den norske kirke de siste 12 månedene? – mens setningen «Regn med alle former for besøk, og både fysiske og digitale [...]» ble lagt til i 2020.

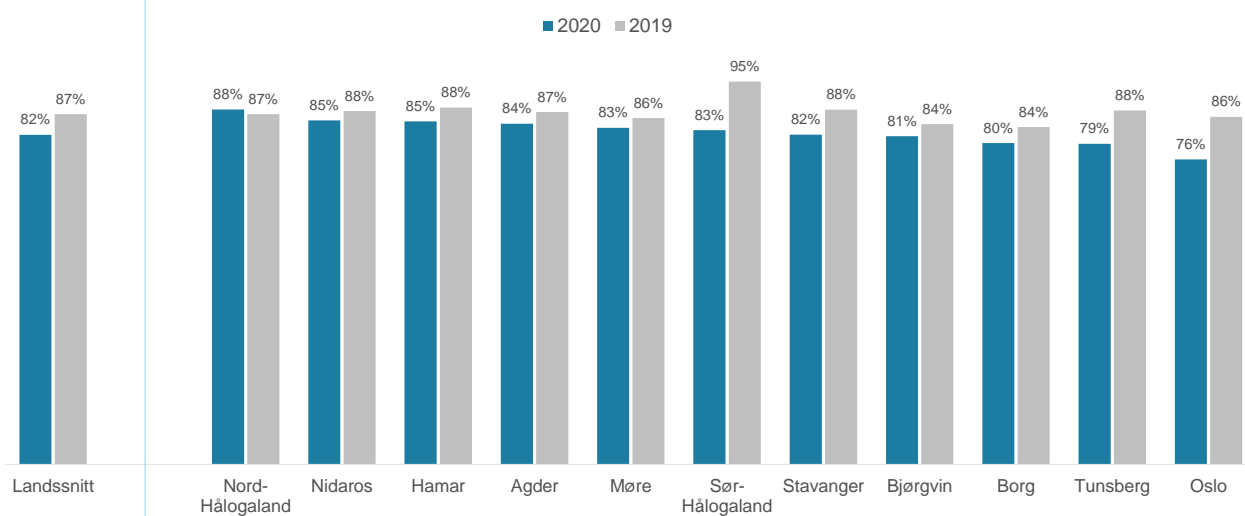

BESØKSFREKVENNS: Antall kirkebesøk, per bispedømme

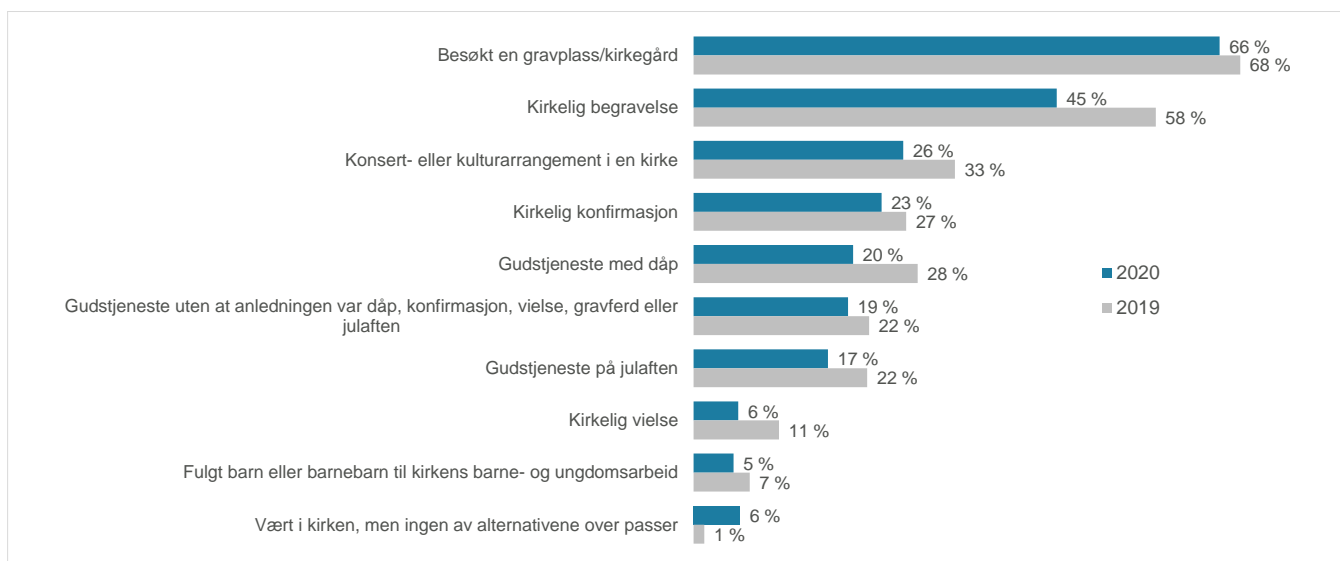

BESØKSFREKVENNS 2020 vs. 2019: Andel av medlemmene som har besøkt kirken det siste året, per bispedømme

Så godt som alle medlemmene har vært med på «noe» knyttet til kirken siste året. Flest har vært på en gravplass/kirkegård.

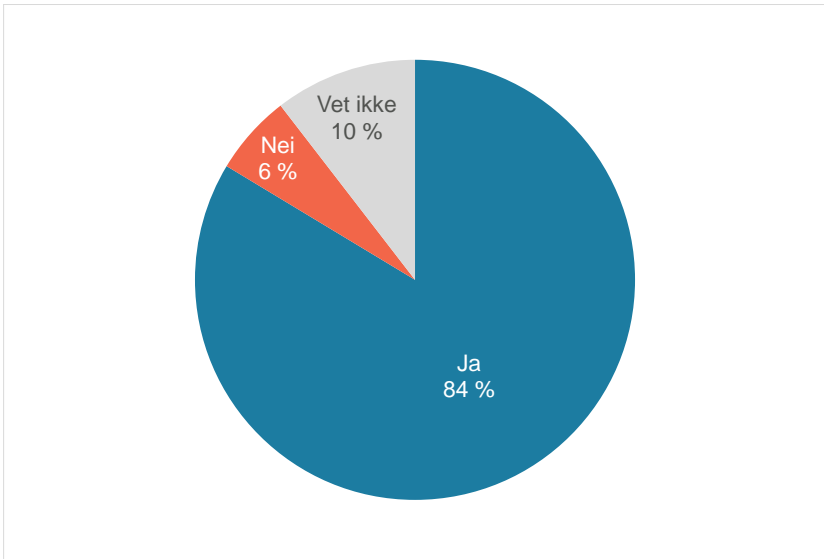
n= 179

? I løpet av de siste 12 månedene, har du deltatt på noe av følgende, enten fysisk og/eller digitalt (via nett)?

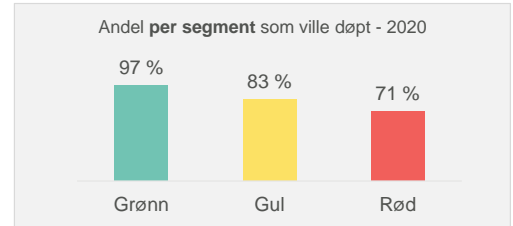
Merk at spørsmålsformuleringen er justert i 2020 til å inkludere digital deltagelse, og spørsmålet er derfor ikke direkte sammenlignbart med 2019, som var: «I løpet av de siste 12 månedene, har du deltatt på noe av følgende?»

DÅP: Over 8 av 10 medlemmer ville døpt barnet (dersom de fikk et barn nå)

- Totalt 84 % av medlemmene i Møre bispedømme ville døpt barnet dersom de fikk barn nå. I 2019 svarte 82 prosent ja på dette.
- Andelen som ville døpt, øker med alderen – fra 76 % blant de under 30 år, til 90 % blant de over 50 år.
- 88 % av kvinner og 80 % av menn oppgir at de ville døpt.

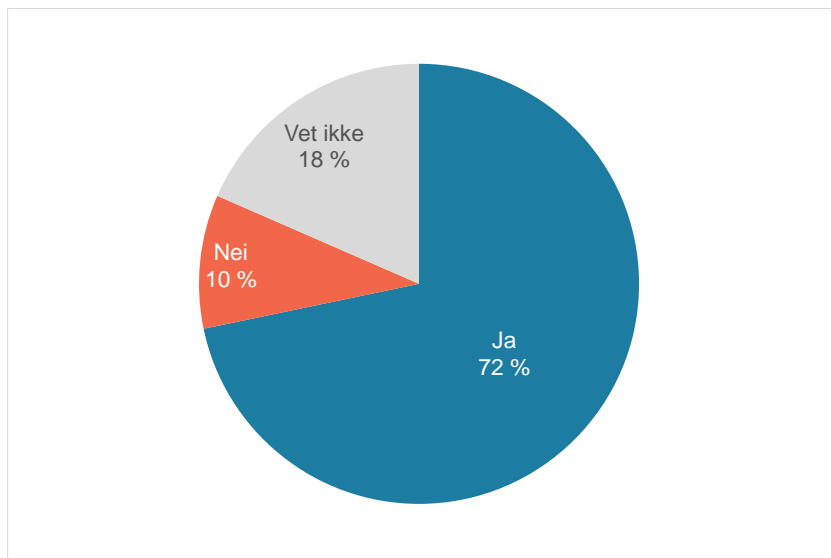

n= 179

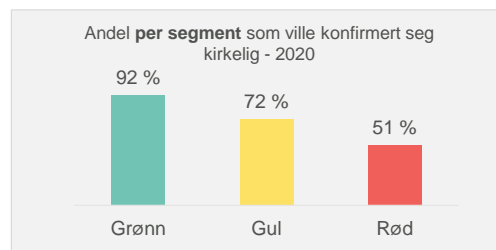
? Dersom du hadde fått et barn nå, ville du døpt barnet?

KONFIRMASJON: 7 av 10 medlemmer ville konfirmert seg kirkelig (dersom de skulle konfirmert seg nå)

- Totalt 72 % av medlemmene ville konfirmert seg kirkelig om de skulle konfirmert seg nå.
- Det er små forskjeller mellom aldersgruppene.
- I 2019 svarte 67 % ja på dette.

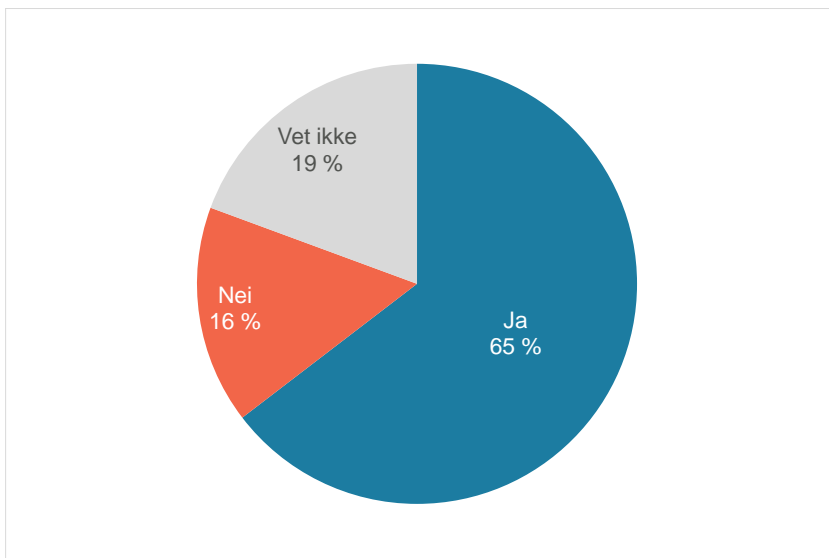

n= 179

? Dersom du skulle bli konfirmert nå, ville du valgt kirkelig konfirmasjon?

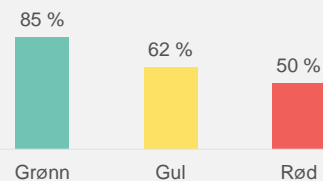

VIELSE: 2 av 3 medlemmer ville giftet seg i kirken (dersom de skulle giftet seg nå)

- Totalt 65 % av medlemmene ville giftet seg i kirken dersom de skulle giftet seg nå.
- De under 30 år oppgir dette i vel så stor grad som de over 50 år (68% mot 64%).
- I 2019 svarte 62 % ja på dette.

Andel per segment som ville valgt kirkelig vielse

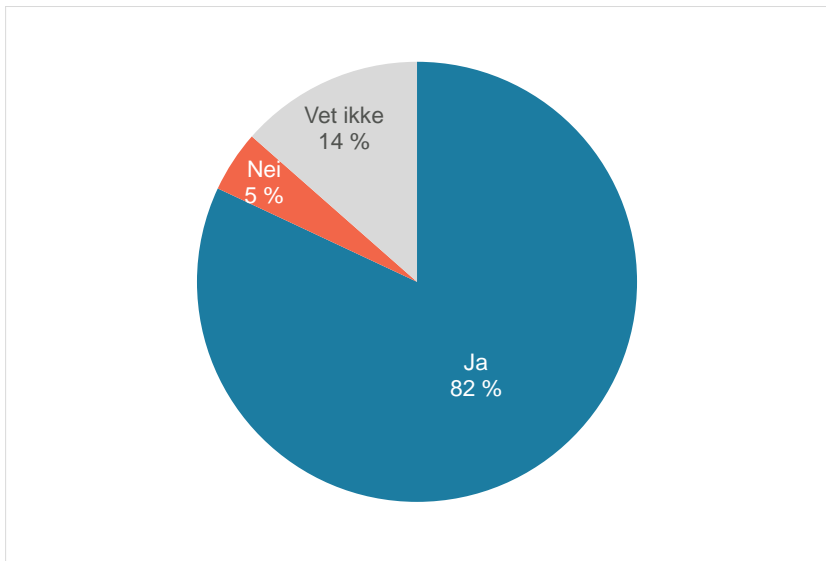

n= 179

? Hvis du skulle giftet deg nå, ville du hatt en kirkelig vielse?

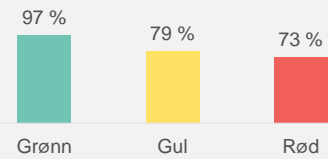

BEGRAVELSE: 8 av 10 medlemmer ønsker seg en kirkelig begravelse

- Totalt 82 % av medlemmene ønsker en kirkelig begravelse når de en gang skal gravlegges. Det er identisk nivå som i 2019.
- Det er lite aldersforskjell - uansett alder sier ca. 8 av 10 ja på dette.

Andel per segment som ønsker kirkelig begravelse - 2020

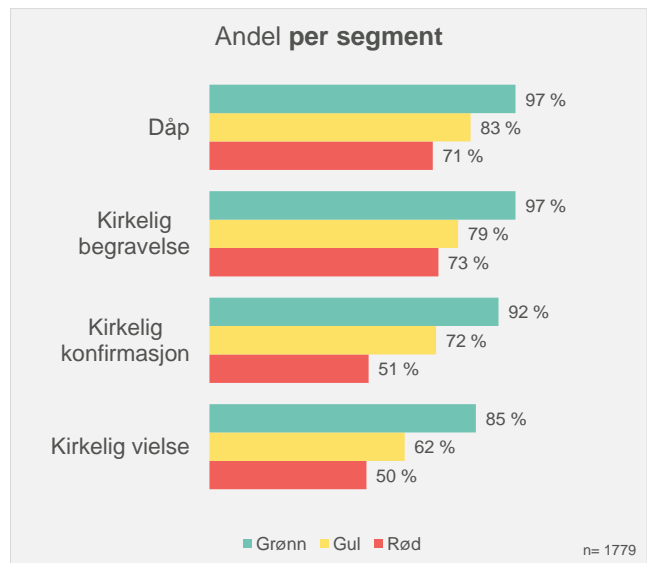
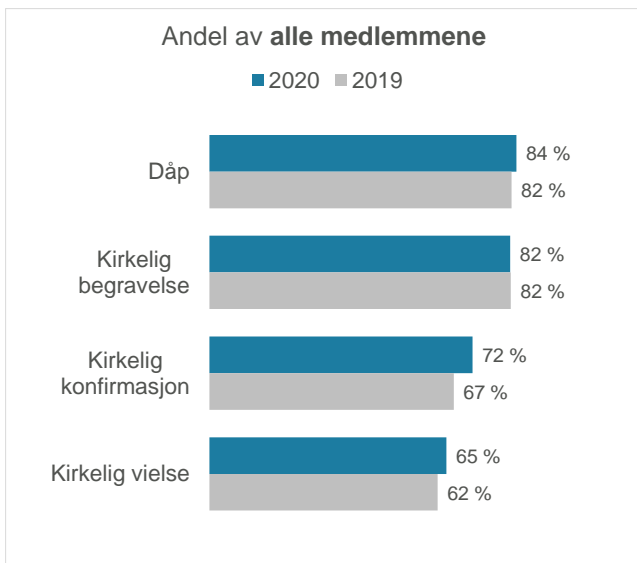
n= 179

? Når du en gang skal gravlegges, vil du ønske en kirkelig begravelse?

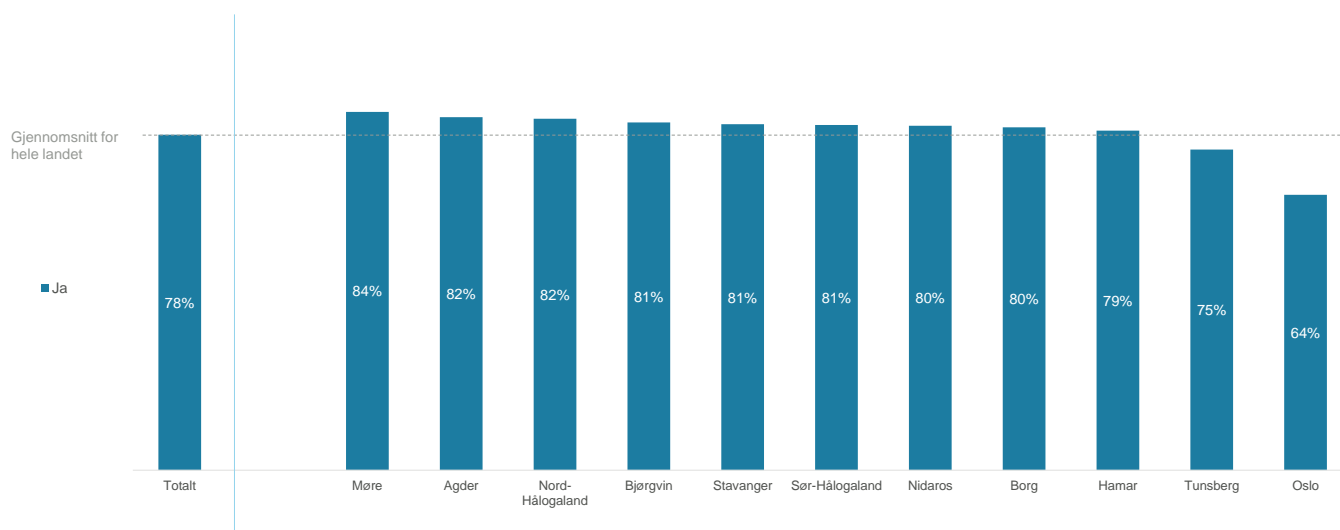

Sammenstilt: Andel som ville valgt dette (dersom det var aktuelt i dag)

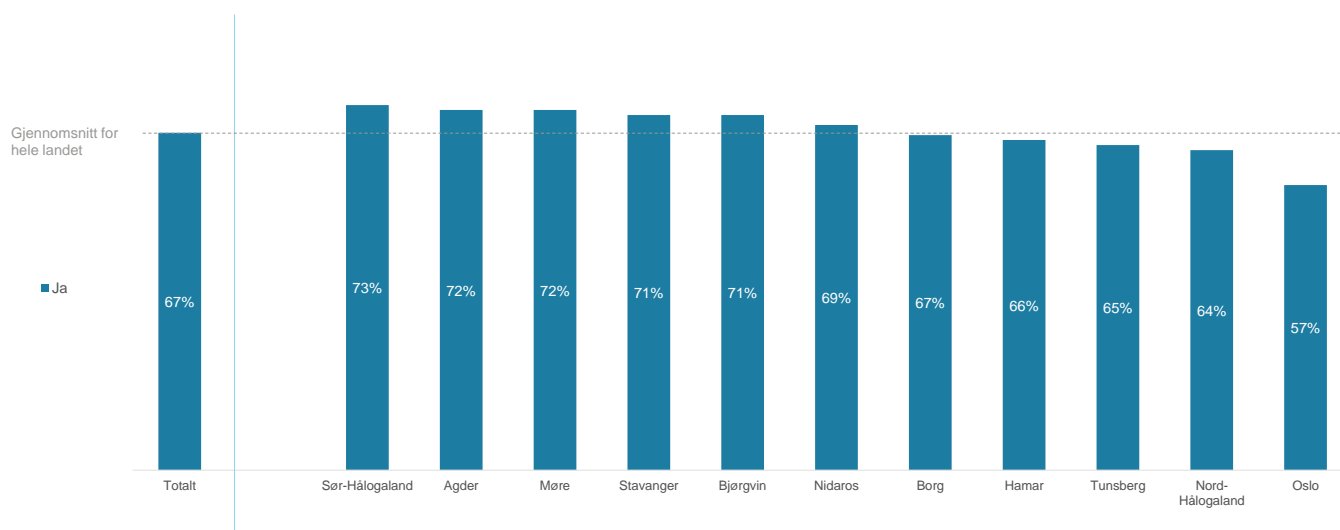

DÅP: Andel som ville valgt dette i dag. Landssnitt og per bispedømme

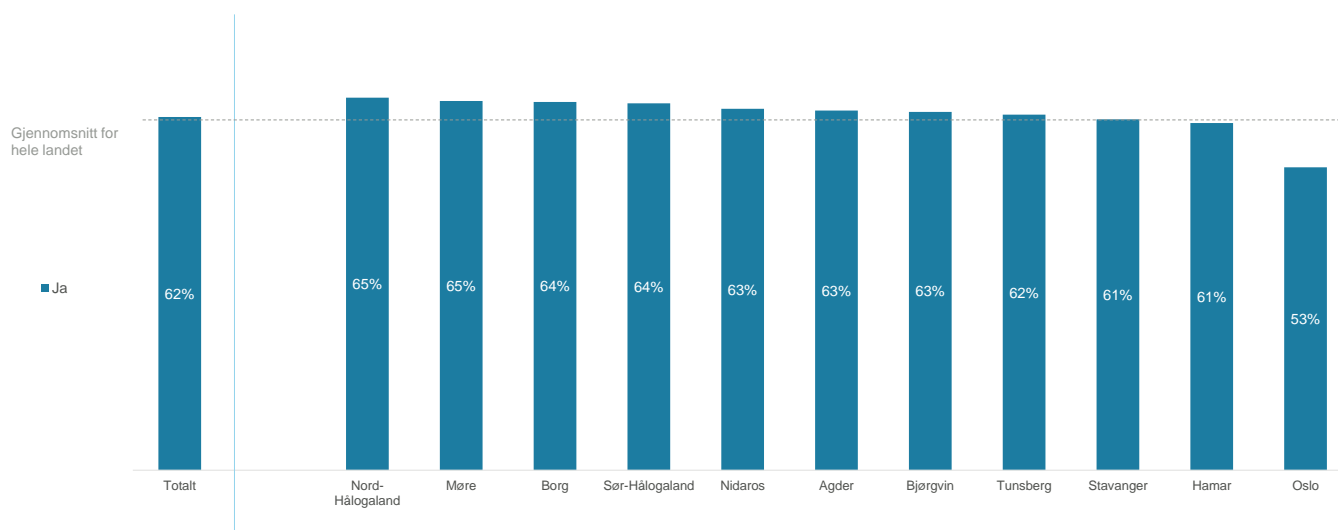

KIRKELIG KONFIRMASJON: Andel som ville valgt dette i dag. Landssnitt og per bispedømme

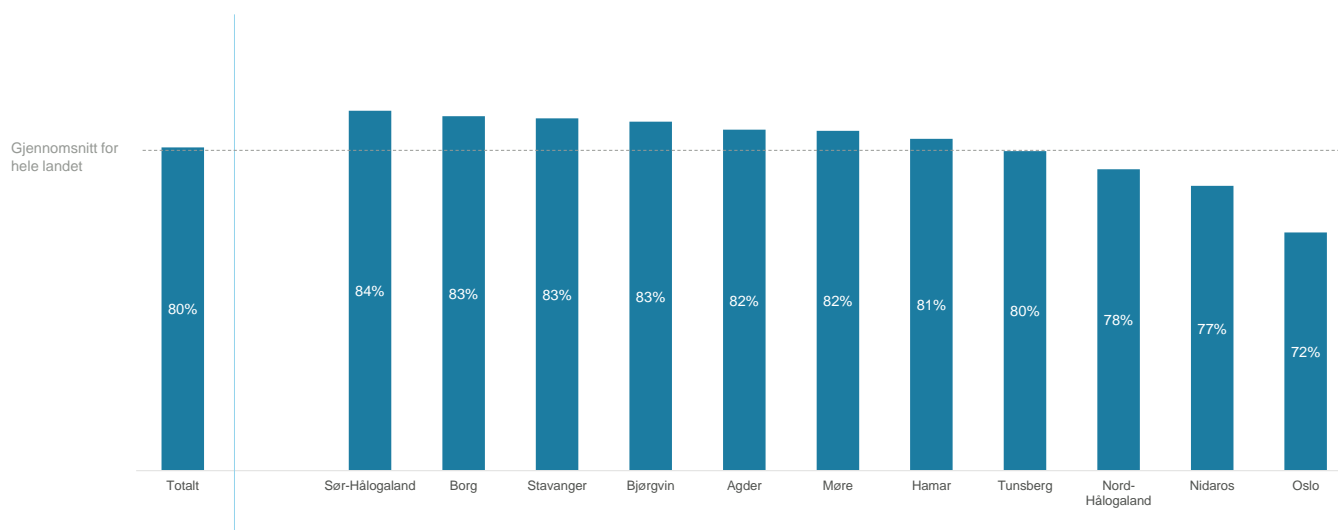

KIRKELIG VIELSE: Andel som ville valgt dette i dag. Landssnitt og per bispedømme

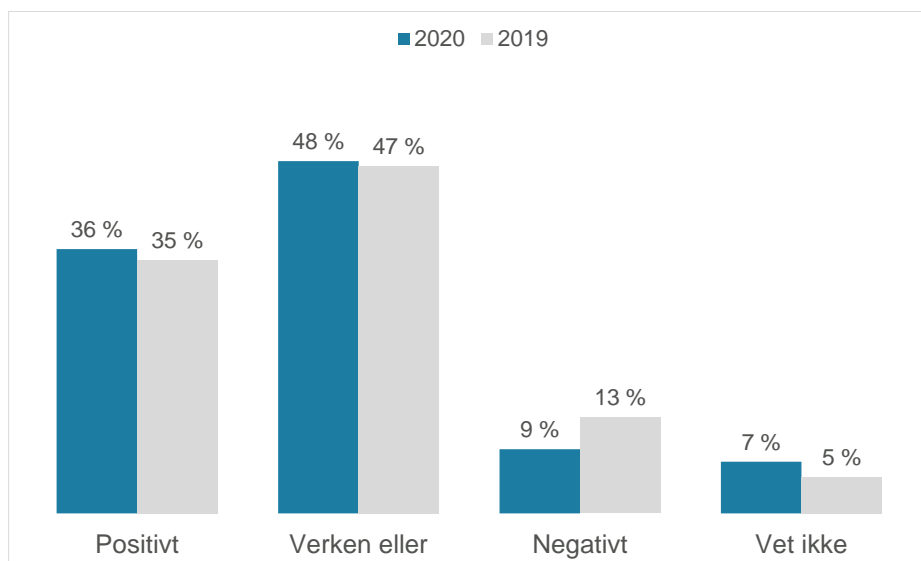
KIRKELIG BEGRAVELSE: Andel som ville valgt dette i dag. Landssnitt og per bispedømme

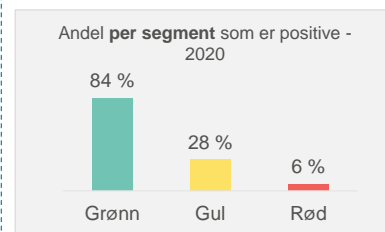

Informasjon og kontakt med kirken

Flere er positive enn negative til å få informasjon om kirkearrangement. Flest er nøytrale.

- 36 prosent av medlemmene ville reagert positivt dersom kirken sendte dem informasjon om ulike arrangement.
- 9 prosent ville reagert negativt
- Overvekt av medlemmene ville verken reagert positivt eller negativt, eller vet ikke hvordan de ville reagert (55 %).

n= 179

? Hvordan ville du reagert om Den norske kirke sendte deg informasjon om ulike arrangement?

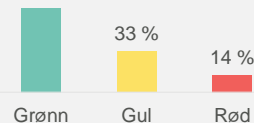
Nesten 2 av 5 medlemmer har snakket med en prest eller annen kirkelig ansatt det siste året.

- Totalt 37 prosent av medlemmene har snakket med en prest og/eller annen kirkelig ansatt det siste året.
- Resten av medlemmene har / husker følgelig ikke å ha snakket med en kirkeansatt siste året.
- I 2019 oppga 38 prosent dette.

Andel per segment som har snakket med prest eller annen kirkeansatt siste året - 2020

68 %

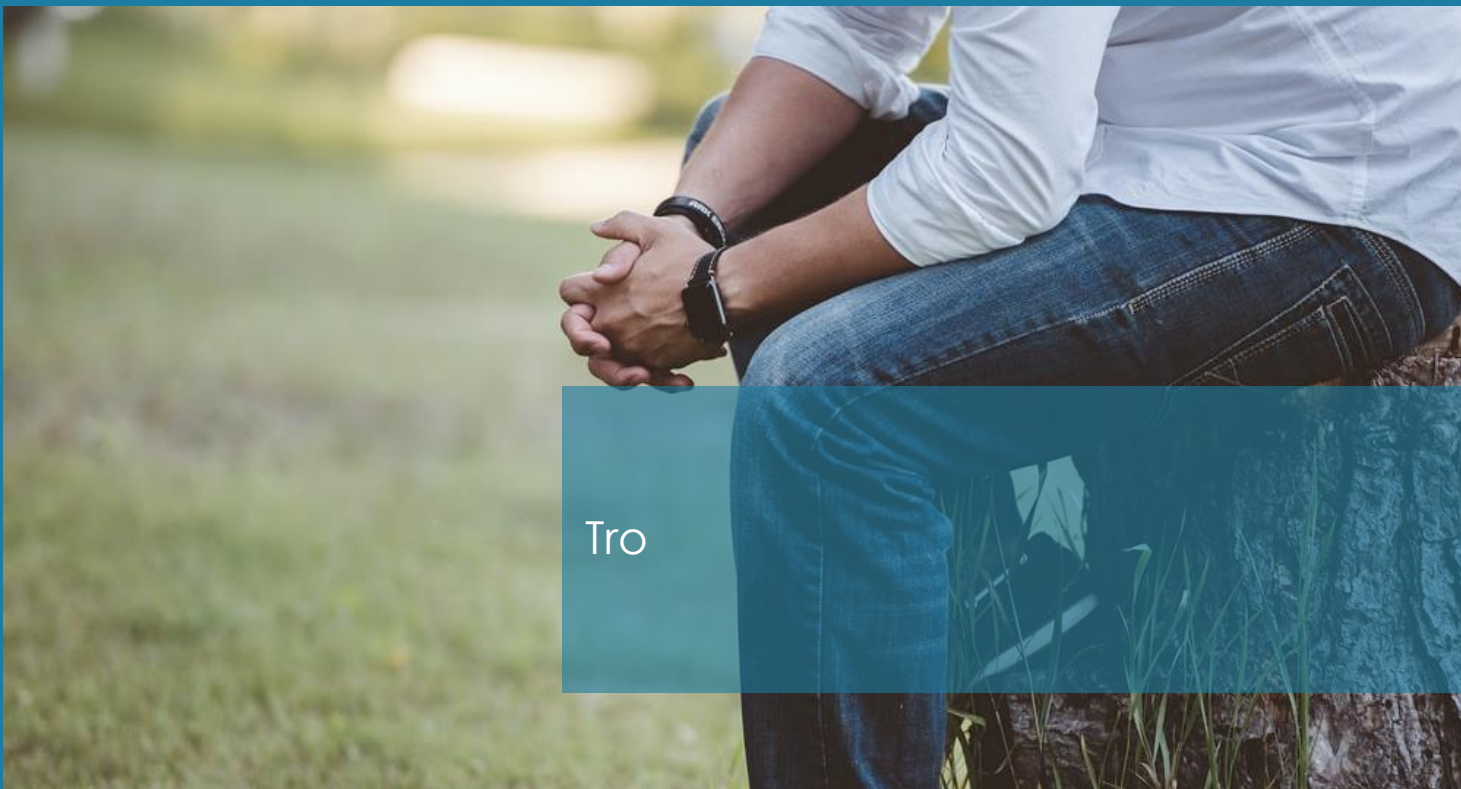

n= 179

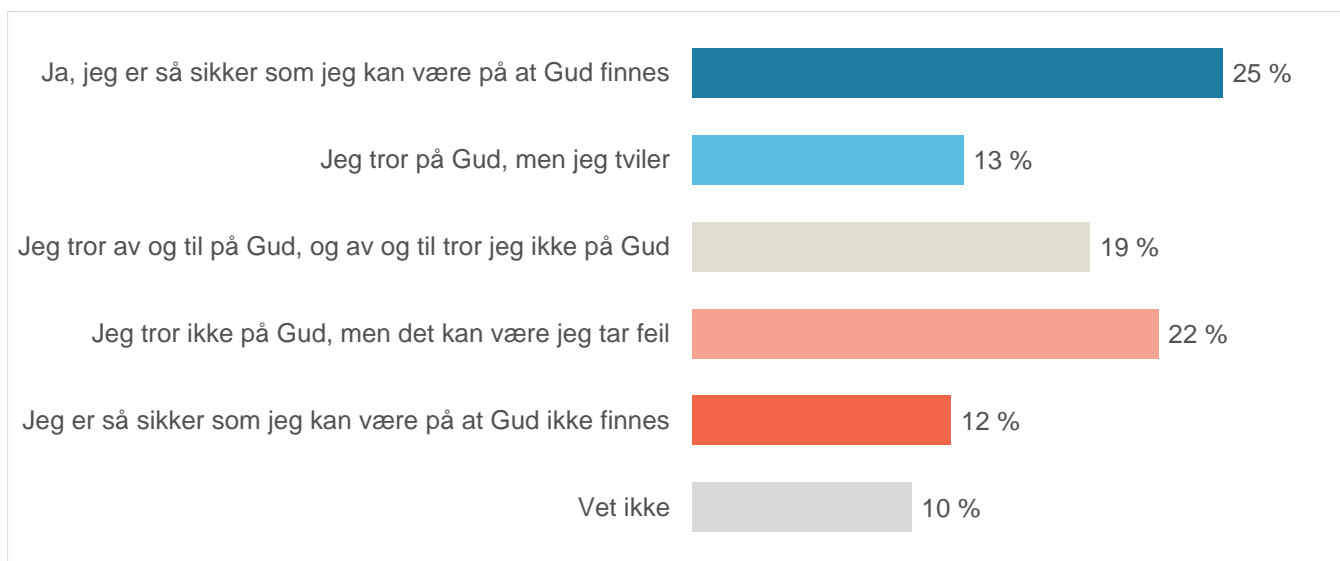
? Har du i løpet av de siste 12 månedene snakket med kirkelig ansatte?

Tror du på Gud?

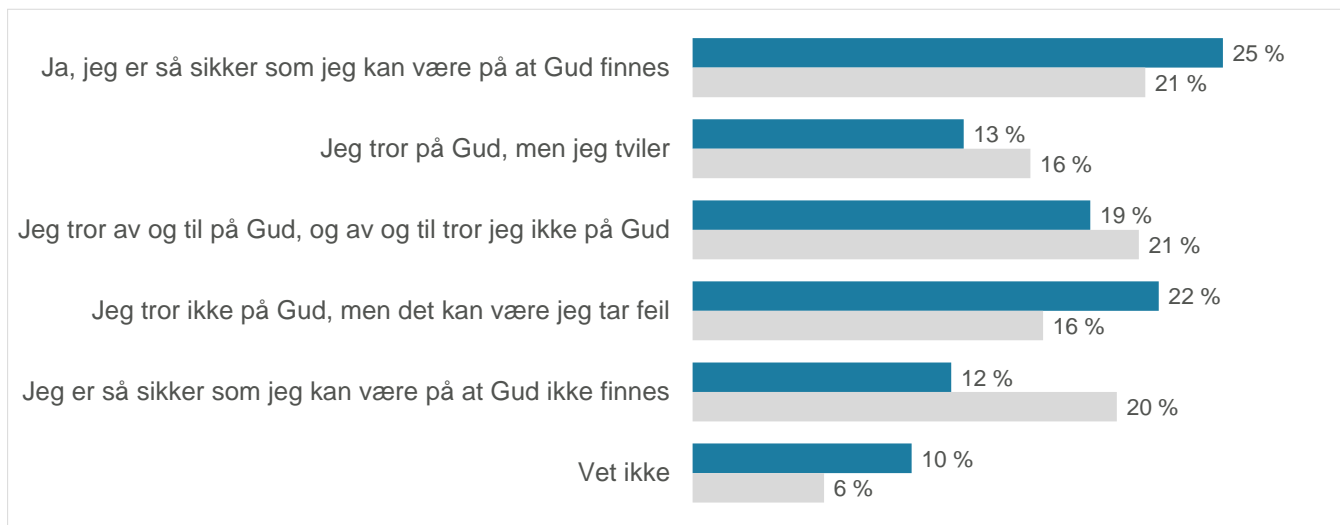
n= 179

? Tror du på Gud?

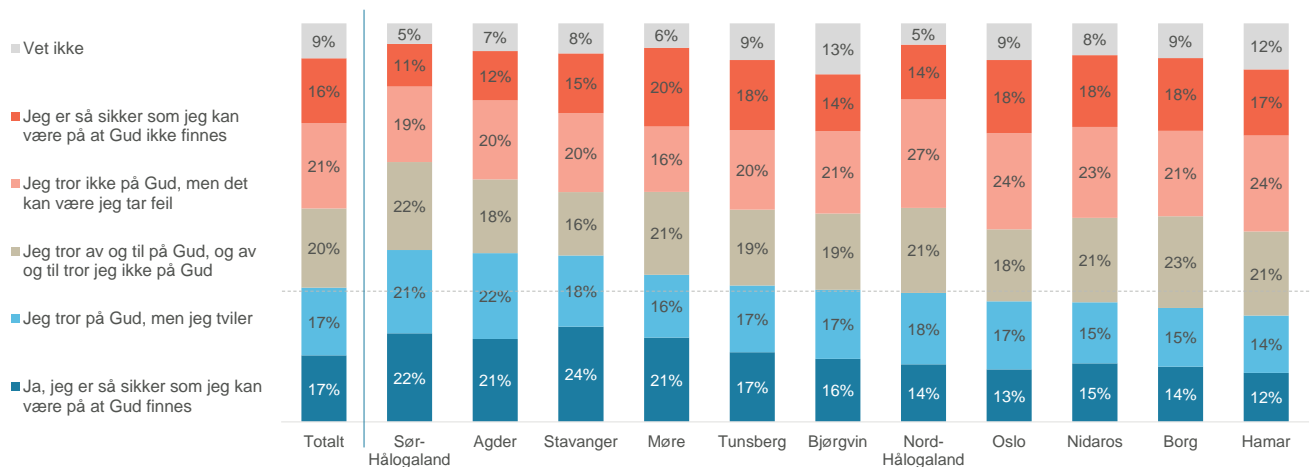

Tro på Gud - 2020 vs. 2019

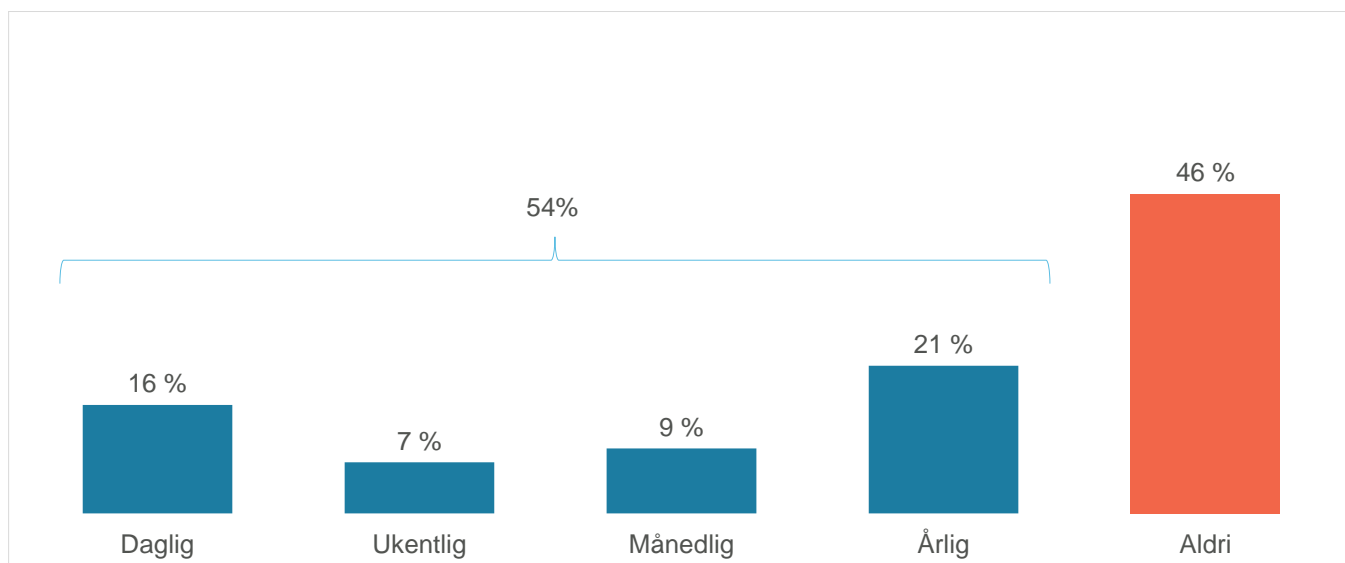

TRO: Andel som tror på Gud. Landssnitt og per bispedømme

Over halvparten av medlemmene ber til Gud

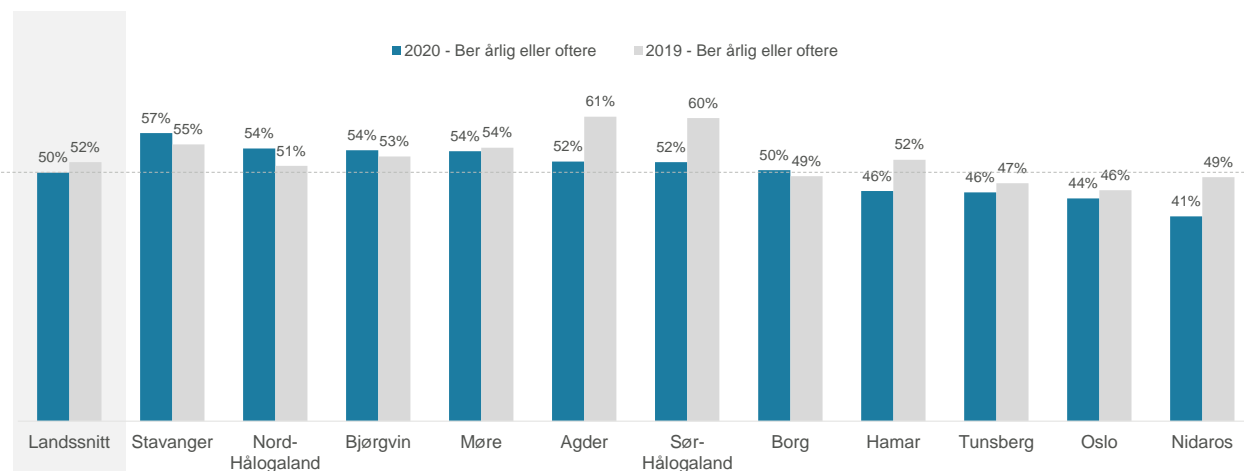

n= 179

? Ber du til Gud?

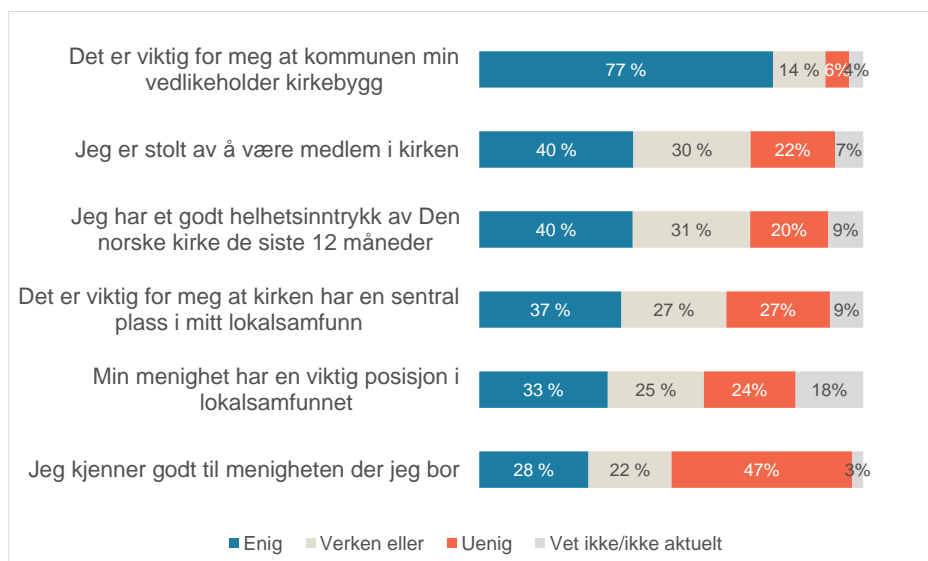

BØNN: Andel medlemmer som ber – per bispedømme

Holdninger til lokalkirken/menigheten

n= 179

? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

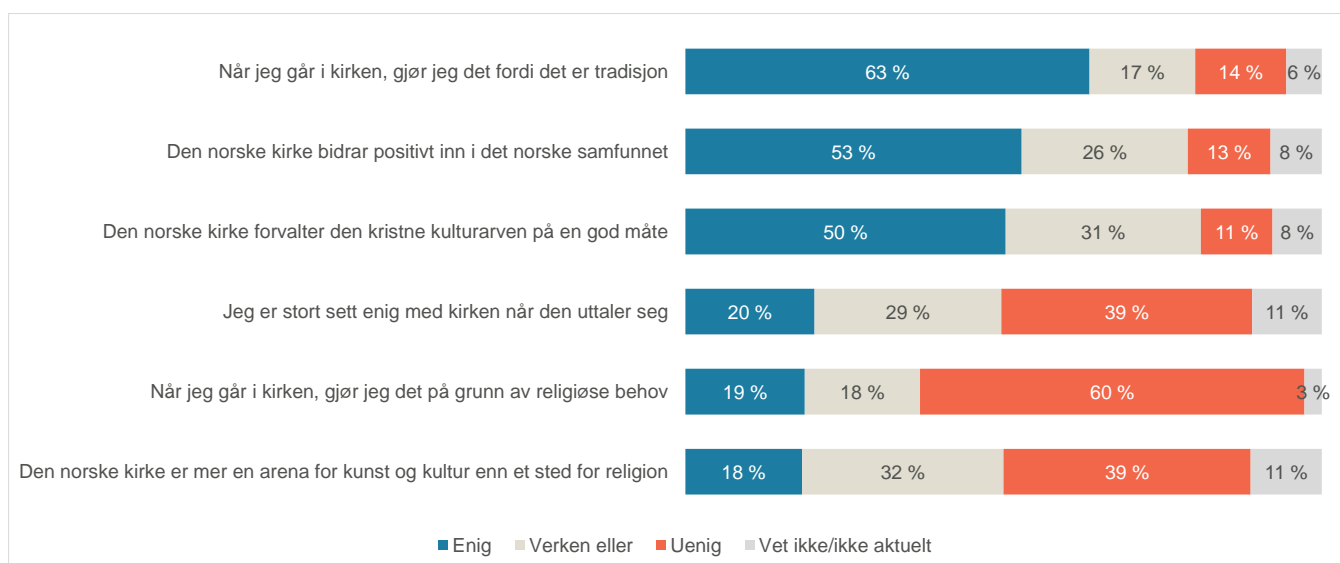

Oppfatninger om Den norske kirke

Oppfatninger og behov knyttet til Den norske kirken

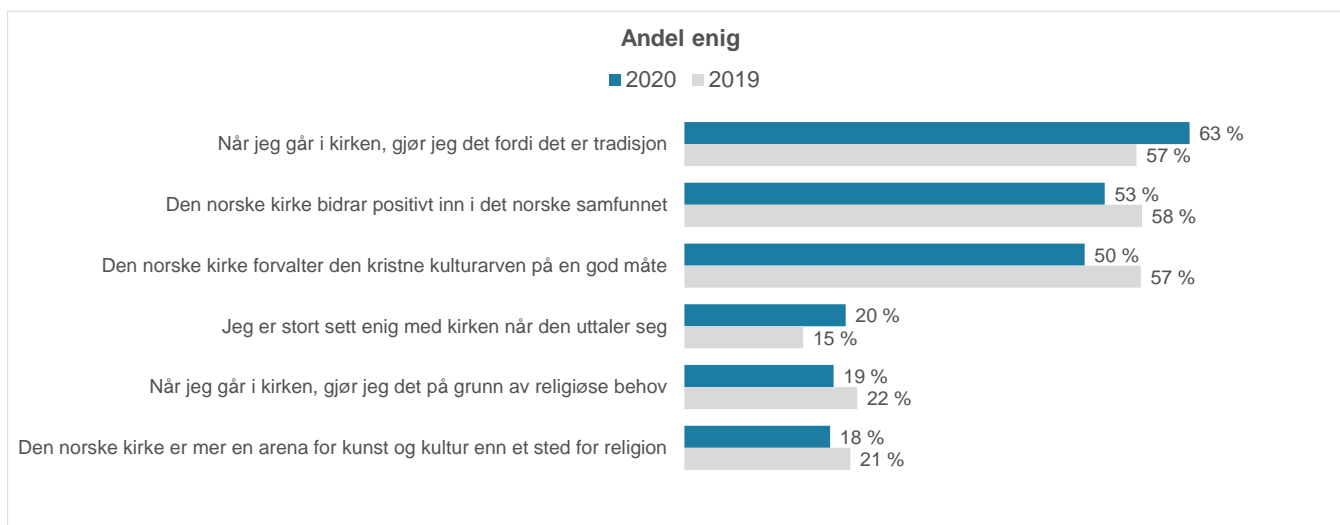
n= 179

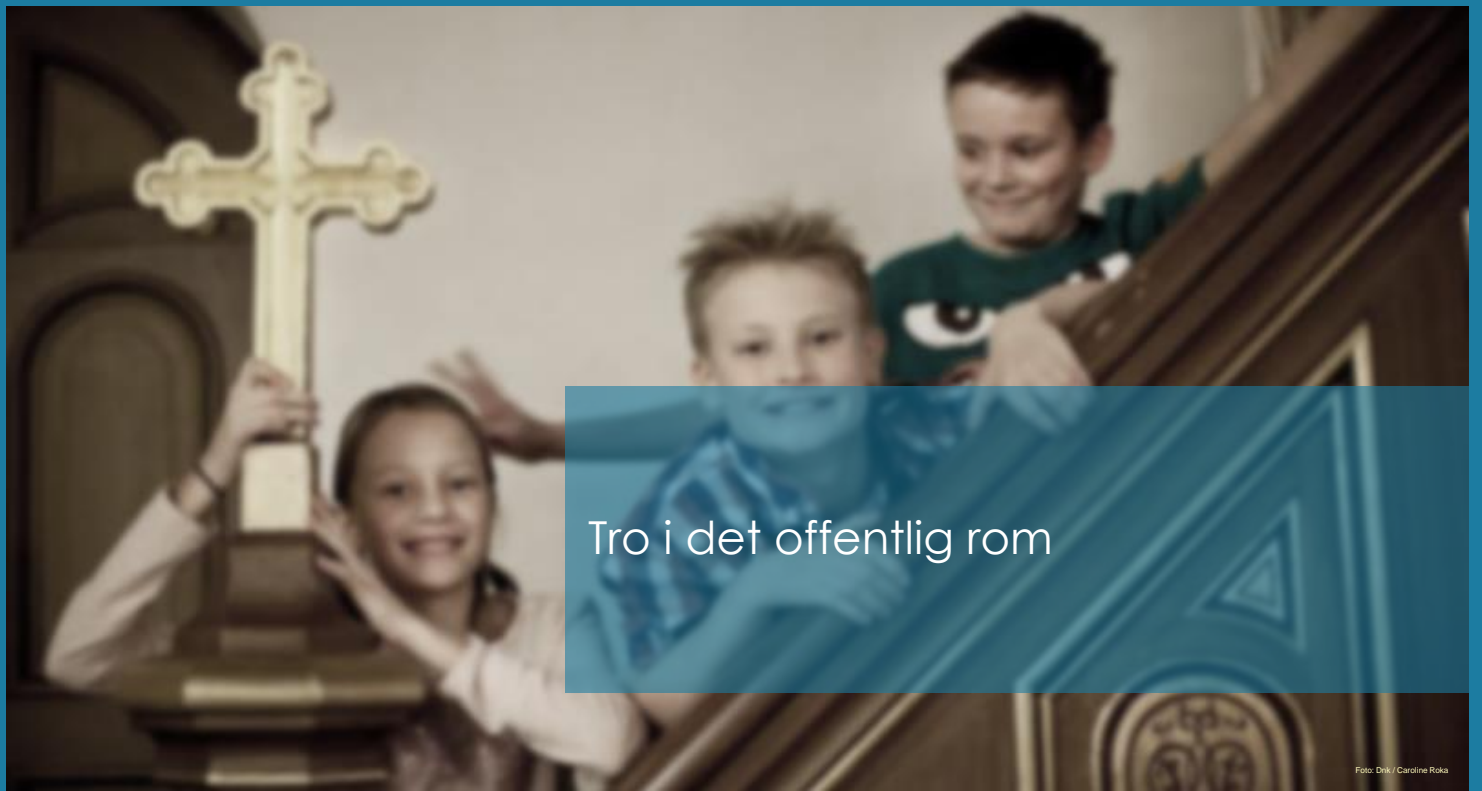
? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Oppfatninger og behov knyttet til Den norske kirken

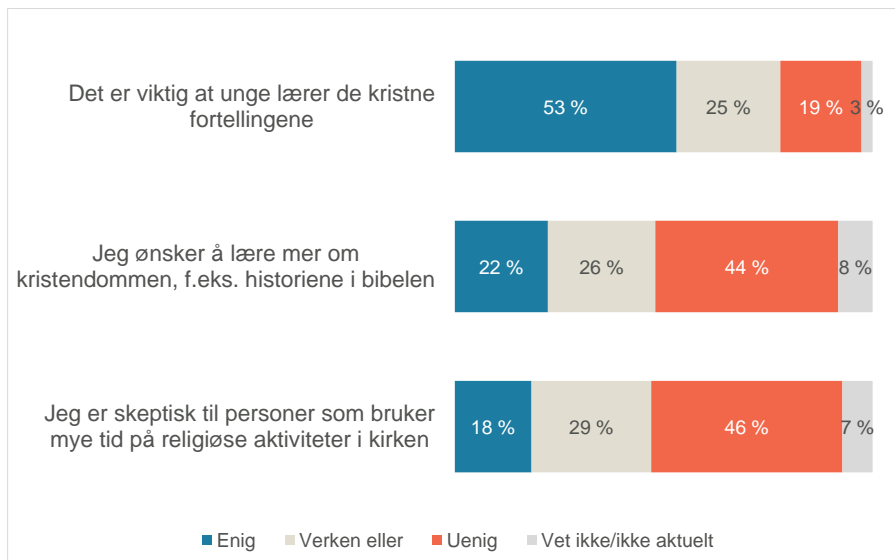

Tro i det offentlig rom

Foto: Drik / Caroline Roka

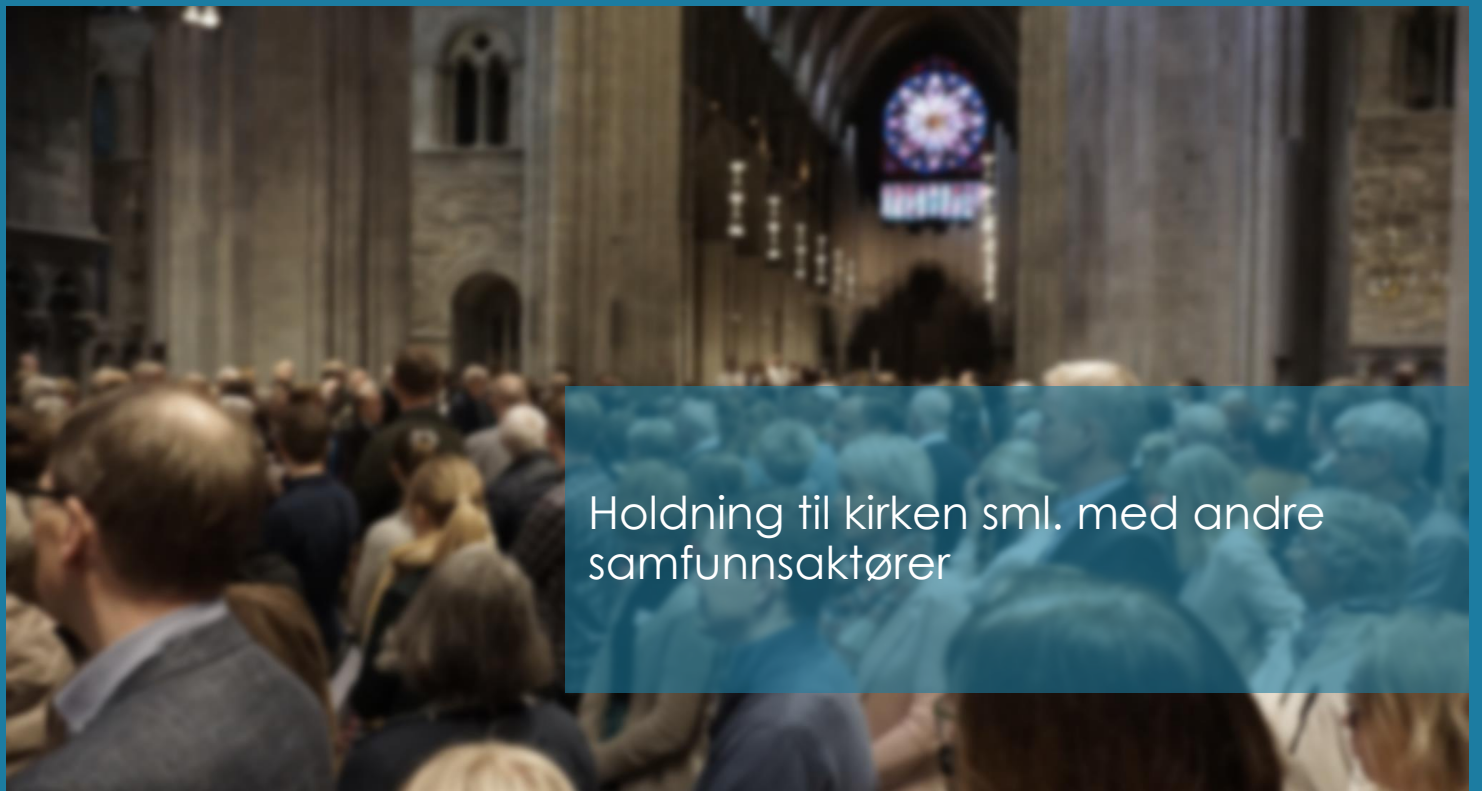
Tro i det offentlig rom

n= 179

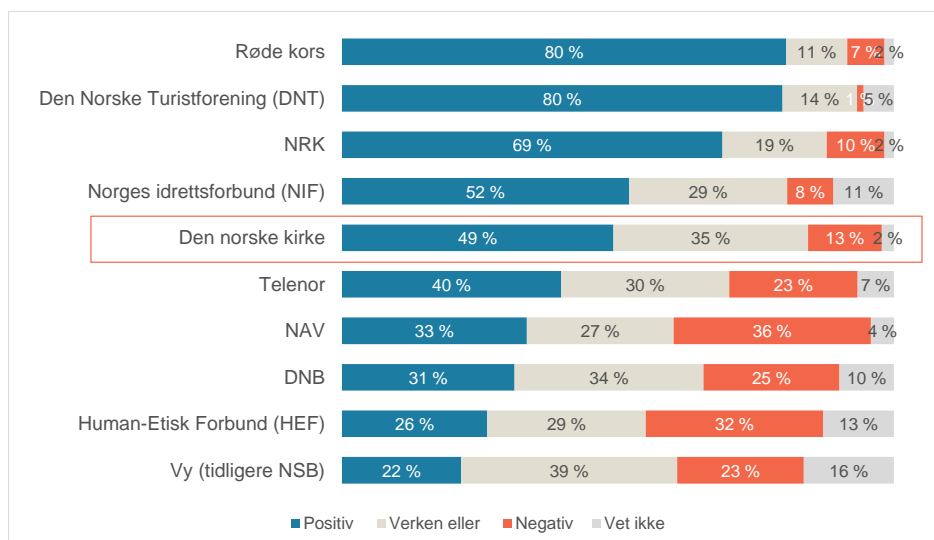
? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

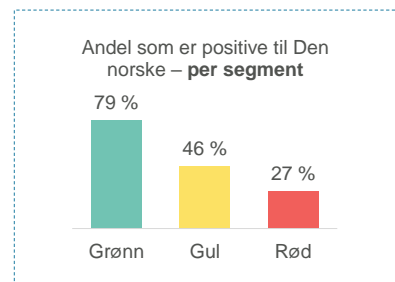

Holdning til kirken sml. med andre
samfunnsaktører

Halvparten av medlemmene er positive til Den norske kirken. 13 prosent er negative, mens 37 er nøytrale eller vet ikke.

- Totalt 49 prosent av medlemmene er positive til Den norske kirke. 13 prosent er negative, mens 37 prosent er nøytrale eller usikre.
- I 2019 var 58 prosent positive, 10 prosent negative og 32 prosent nøytrale eller usikre

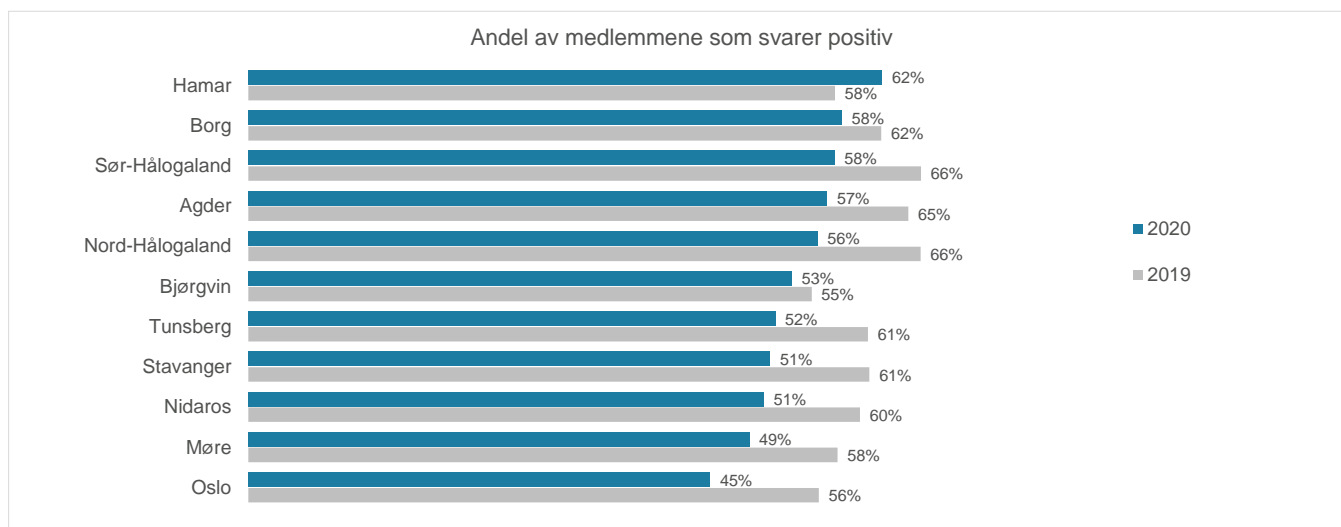

n= 179

? Hvor positiv eller negativ er du til følgende bedrifter, organisasjoner og institusjoner?

Holdning til Den norske kirke 2020 vs. 2019, per bispedømme

Opinion AS | Vulkan 16 | 0178 OSLO

www.opinion.no

hei@opinion.no

[@opinionoslo](https://twitter.com/opinionoslo)

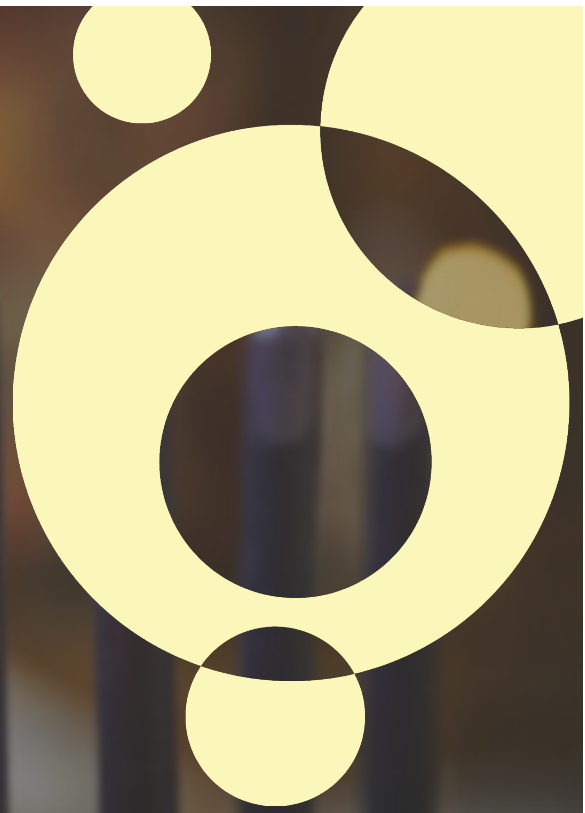
Opinion:

Opinion:

MEDLEMSUNDERSØKELSE FOR DEN NORSKE KIRKE 2020

RAPPORT DESEMBER 2020

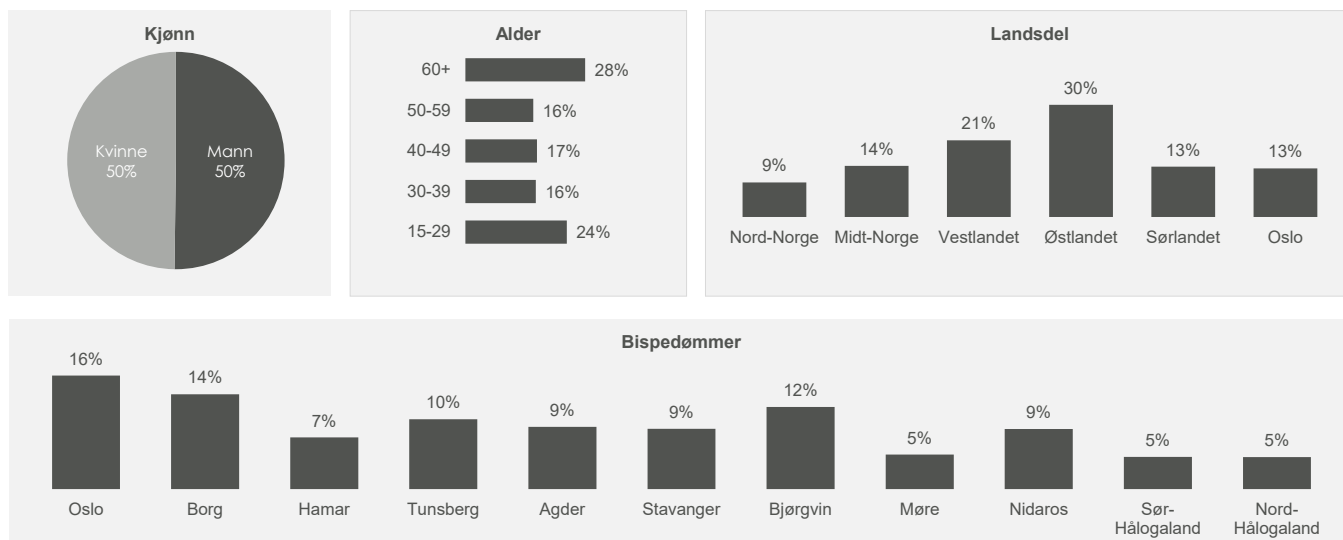

Prosjektinformasjon

 <p>OPPDRAGSGIVER</p> <p>Den norske kirke, Kirkerådet Kontaktperson: Ingeborg Dybvig</p>	 <p>METODE</p> <p>Webundersøkelse i befolkningen, 15 år og eldre. Utvalget er trukket fra Norstatpanelet (Norges største representative befolkningspanel)</p>
 <p>FORMÅL</p> <p>Undersøkelse blant kirkens medlemmer om bl.a. holdninger og erfaringer knyttet til Den norske kirke.</p>	 <p>MÅLGRUPPE</p> <p>Medlemmer av Den norske kirke (ca. 70 % av Norges befolkning).</p>
 <p>GJENNOMFØRING</p> <p>Datainnsamlingen er gjennomført i perioden 2-22.10.2020.</p> <p>Ansvarlig konsulent i Opinion: Nora Clausen, 984 03 047, nora@opinion.no</p>	 <p>UTVALG</p> <p>Representativt befolkningsutvalg, totalt 4521 respondenter hvorav 2988 er medlemmer av kirken. Feilmarginene ved n=2988 er mellom $\pm 0,8$ og $\pm 1,8$ prosentpoeng. Resultatene er vektet på kjønn, alder og geografi (bispedømmer).</p>

Utvalget (n= 4521)

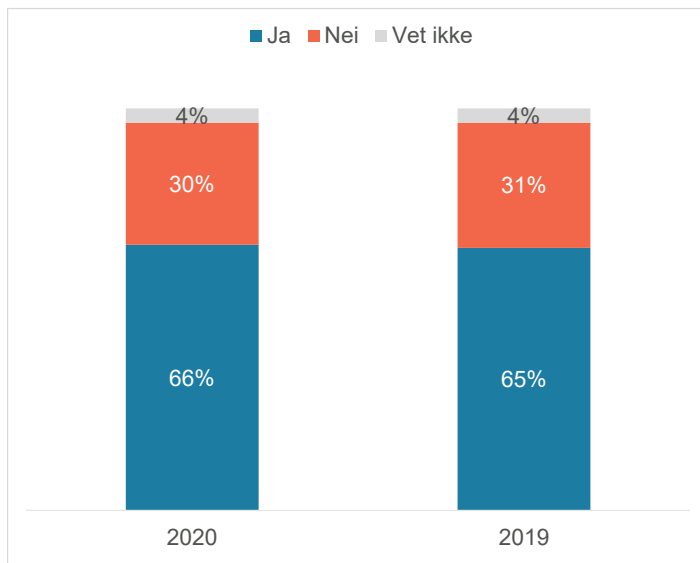
INNHOOLD

5	MEDLEMSKAP OG SEGMENTERING
11	DELTAGELSE
22	INFORMASJON OG KONTAKT MED KIRKEN
25	TRO
31	HOLDNINGER TIL KIRKEN OG MENIGHETEN
33	OPPFATNINGER OM DEN NORSKE KIRKE
36	TRO I DET OFFENTLIG ROM
38	HOLDNING TIL KIRKEN SML. MED ANDRE SAMFUNNSAKTØRER

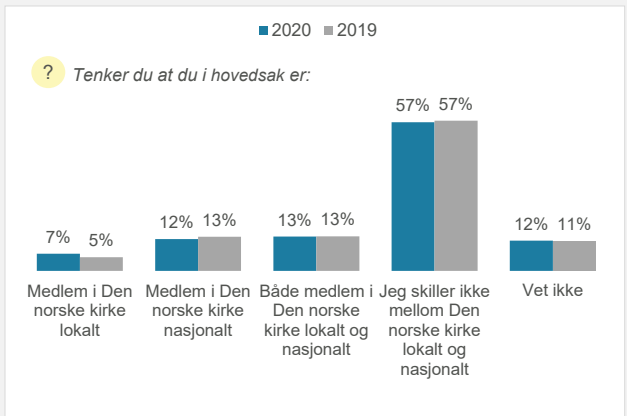

Medlemskap og segmentering

2 av 3 nordmenn oppgir at de er medlem i Den norske kirke

Flertallet av medlemmene skiller ikke mellom kirken lokalt og nasjonalt (n=2988)

n= 4521

? Er du medlem i Den norske kirke?

Segmenteringsmodell

Medlemmene er delt inn i tre grupper, avhengig av tro og kirkebruk.

- **Rød gruppe:** Avvisende til tro, besøker sjelden eller aldri kirken.
- **Gul gruppe:** Åpen for tro og/eller besøker kirken flere ganger i året.
- **Grønn gruppe:** Troende, besøker kirken ofte.

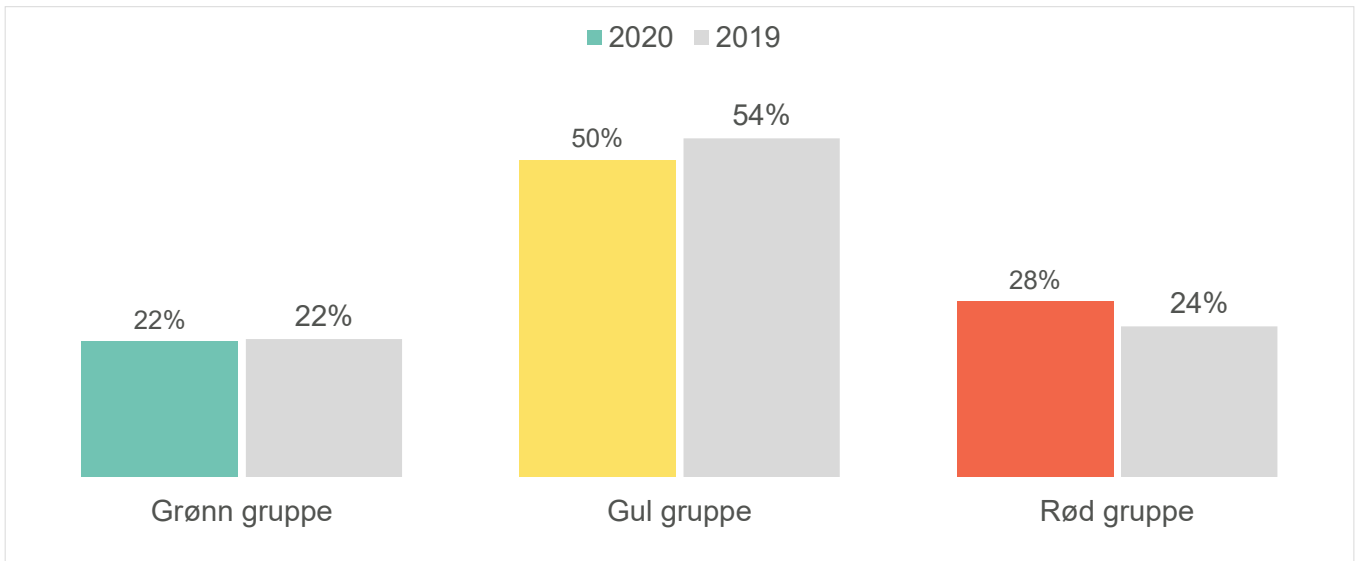
• Merk at spørsmålet om deltakelse ble justert i 2020 sml. med 2019 for å fange opp og inkludere digital deltakelse – i lys av koronapandemien. Spørsmålet / segmentene er dermed ikke direkte sammenlignbare i 2020 vs. 2019.

Segmenteringsmodellen	DELTAGELSE (antall besøk siste 12 måneder)				
TRO PÅ GUD	Ingen	1	2-5	6-12	13 +
Jeg er så sikker som jeg kan være på at Gud ikke finnes					
Jeg tror ikke på Gud, men det kan være jeg tar feil					
Jeg tror av og til på Gud, og av og til tror jeg ikke på Gud					
Jeg tror på Gud, men jeg tviler					
Ja, jeg er så sikker som jeg kan være på at Gud finnes					

Segmentfordelingen blant medlemmene

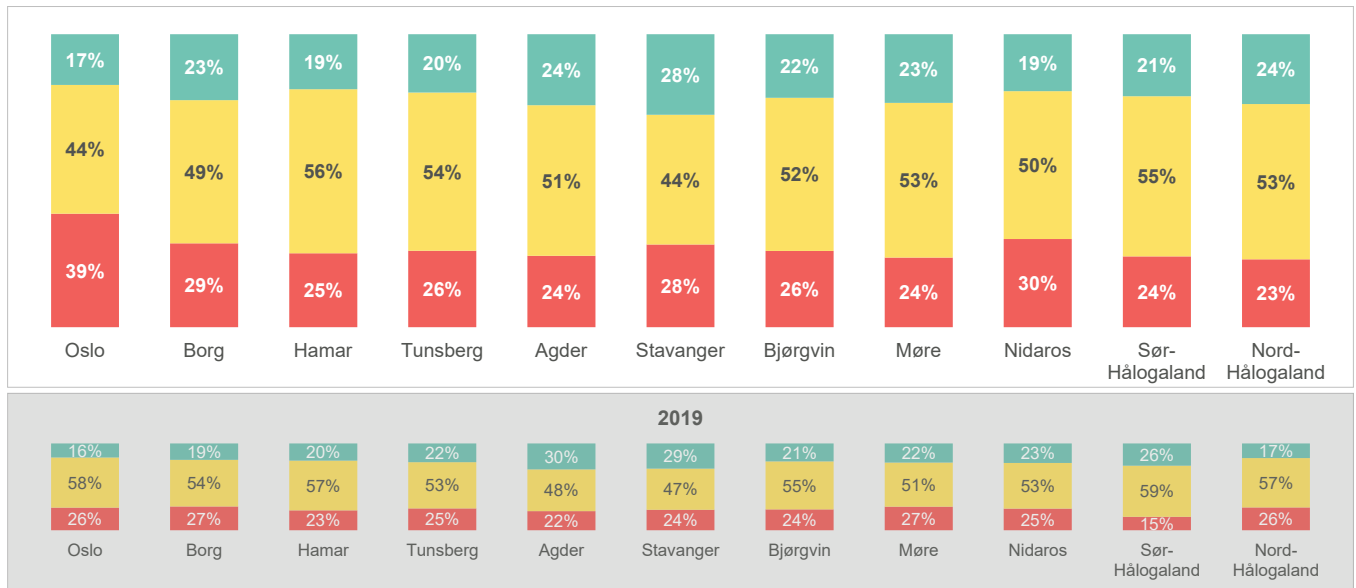

n= 2988

? Segment

Segmentfordelingen per bispedømmene

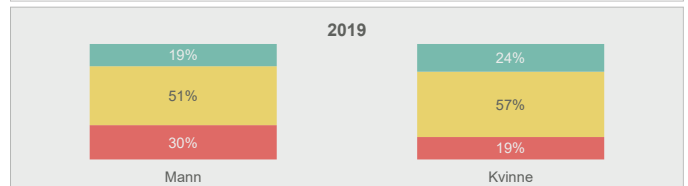
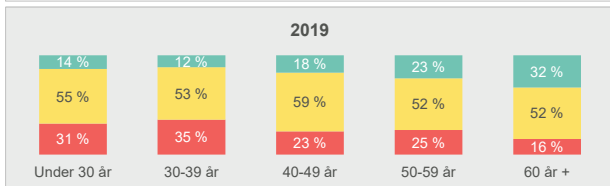
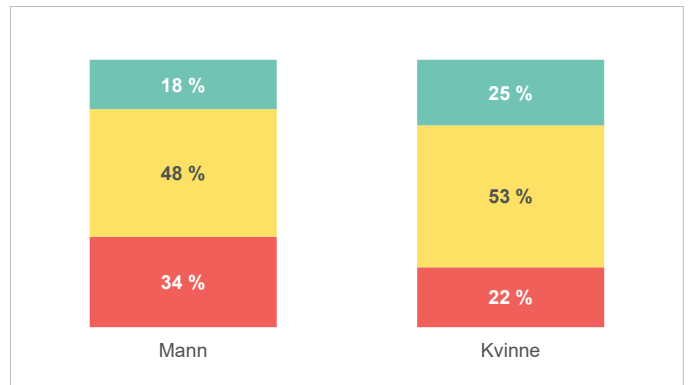
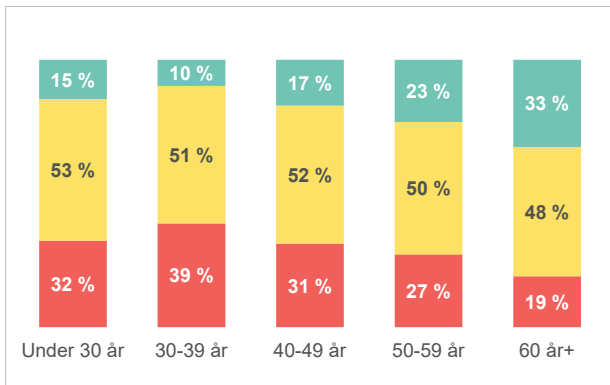

n= 2988

? Segmentfordeling

Segmentfordelingen per alder og kjønn

n= 3016

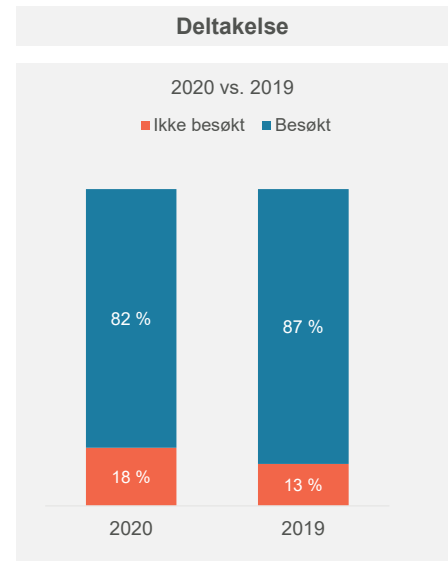
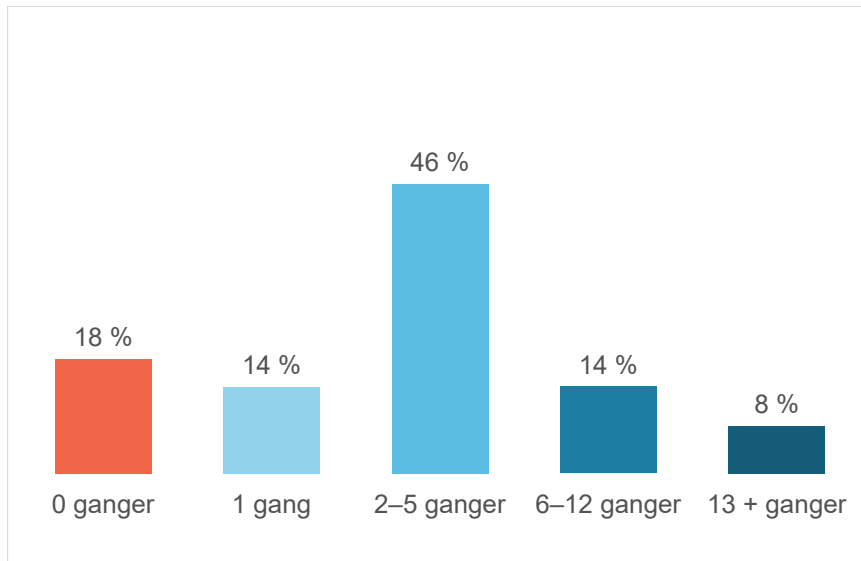
? Segmentfordeling

Deltagelse

Totalt 82 prosent av medlemmene har besøkt Den norske kirke i løpet av det siste året

n= 2988

?

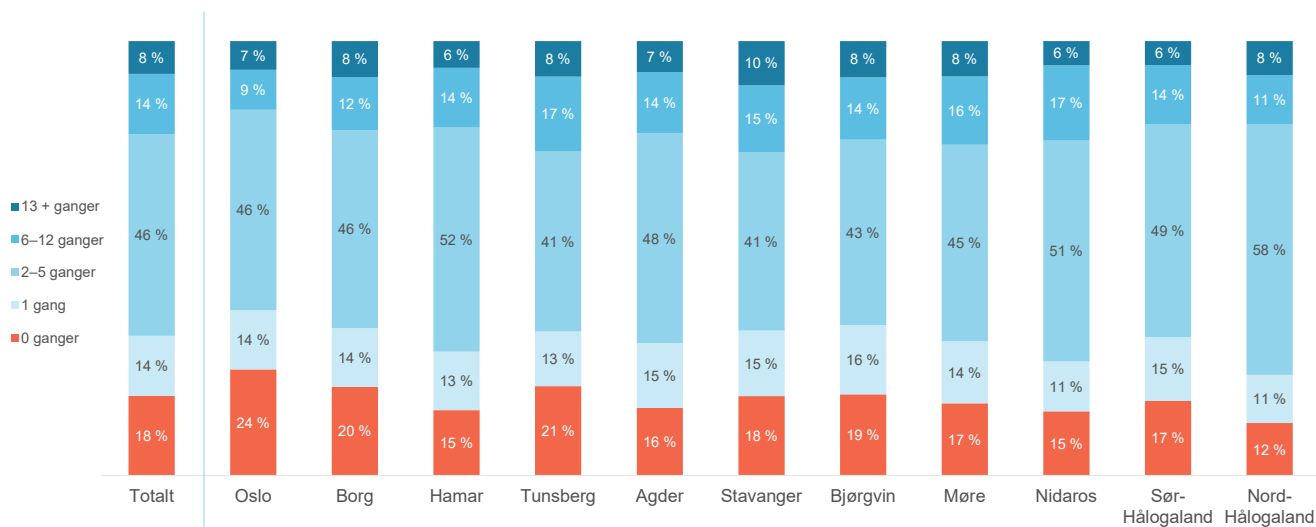
Hvor mange ganger har du besøkt Den norske kirke de siste 12 månedene? Regn med alle former for besøk, og både fysiske og digitale, slik som gudstjenester, konserter, kulturarrangement, korøvelser, besøk på kirkegård eller andre aktiviteter.

Merk at spørsmålsformuleringen er justert i 2020 for å fange opp og inkludere digital deltakelse – i lys av koronapandemien. I 2019 var spørsmålet kun «Hvor mange ganger har du besøkt Den norske kirke de siste 12 månedene?» – mens setningen «Regn med alle former for besøk, og både fysiske og digitale [...]» ble lagt til i 2020.

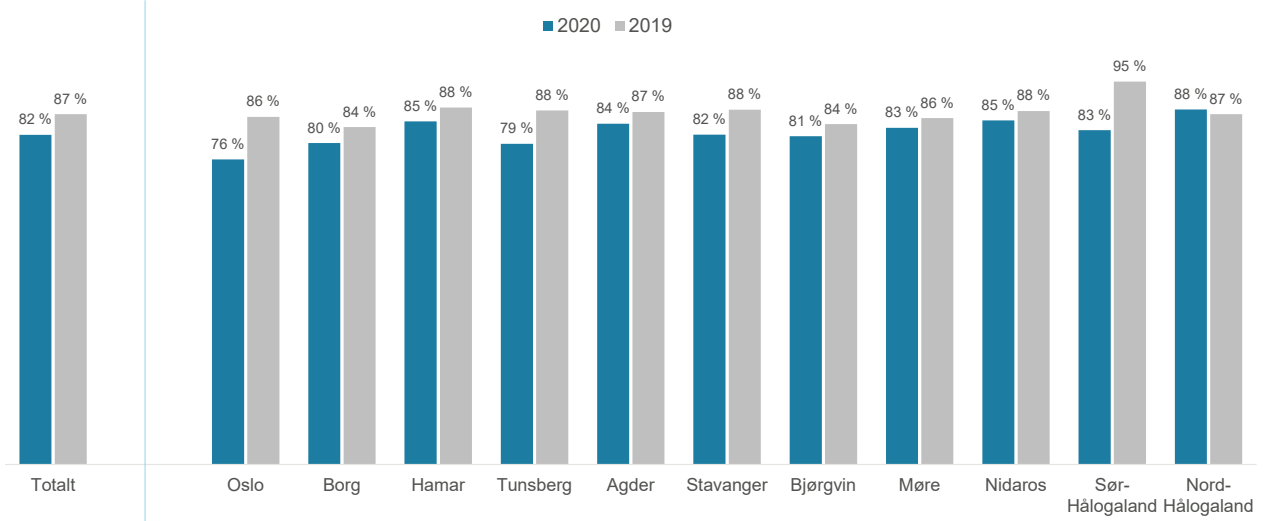

BESØKSFREKVENNS: Antall kirkebesøk, per bispedømme

BESØKSFREKVENNS 2020 vs. 2019: Andel av medlemmene som har besøkt siste året, per bispedømme

De fleste medlemmene har vært med på «noe» knyttet til kirken siste året. Flest har vært på en gravplass/kirkegård.

n= 2988

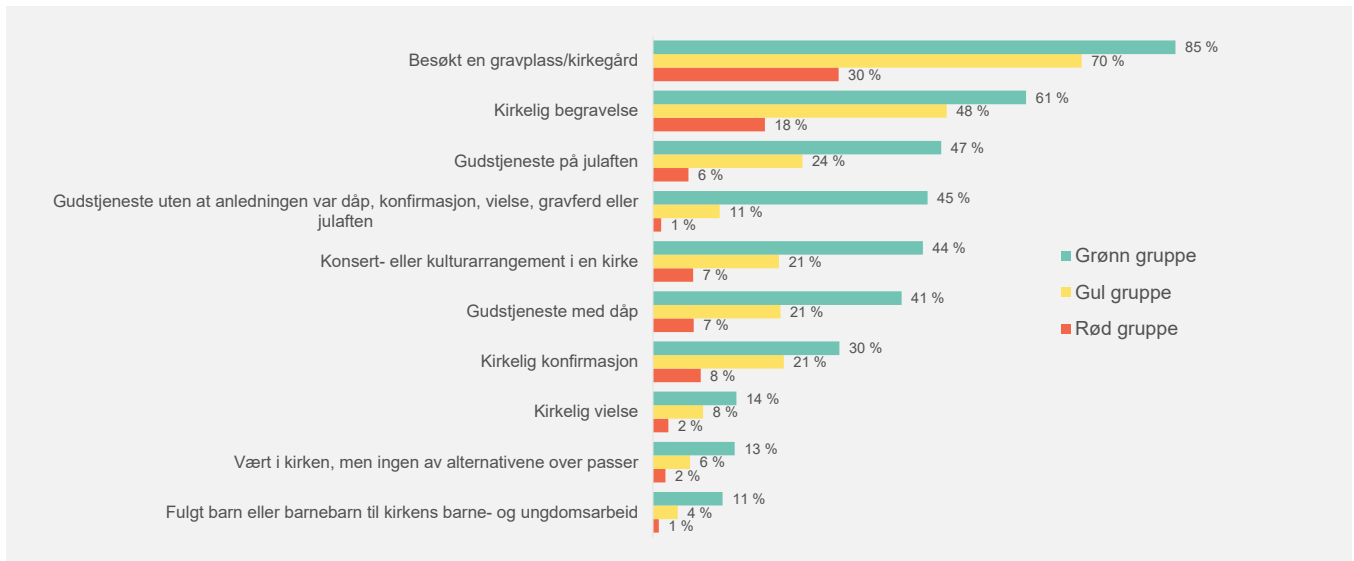
? I løpet av de siste 12 månedene, har du deltatt på noe av følgende, enten fysisk og/eller digitalt (via nett)?

Merk at spørsmålsformuleringen er justert i 2020 til å inkludere digital deltagelse, og spørsmålet er ikke direkte sammenlignbart med 2019, som var: «I løpet av de siste 12 månedene, har du deltatt på noe av følgende (flere svar er mulig)?»

Andel som har deltatt – i de ulike segmentene

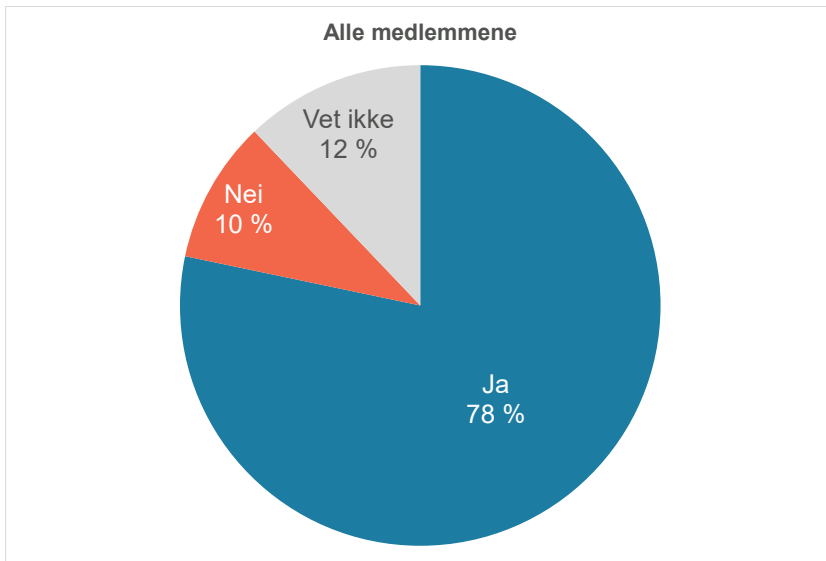

n= 2988

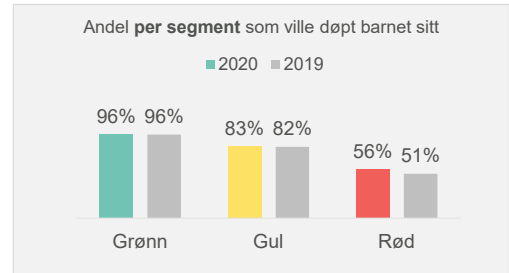
? I løpet av de siste 12 månedene, har du deltatt på noe av følgende, enten fysisk og/eller digitalt (via nett).

Dåp: 8 av 10 medlemmer ville døpt barnet (dersom de fikk et barn nå)

- Totalt 78 % av medlemmene ville døpt barnet dersom de fikk barn nå.
- Dette er samme andel som i 2019.
- De over 40 år oppgir dette i større grad enn de som er under 40 år.
- Litt flere kvinner enn menn oppgir dette (81 % vs. 76 %)

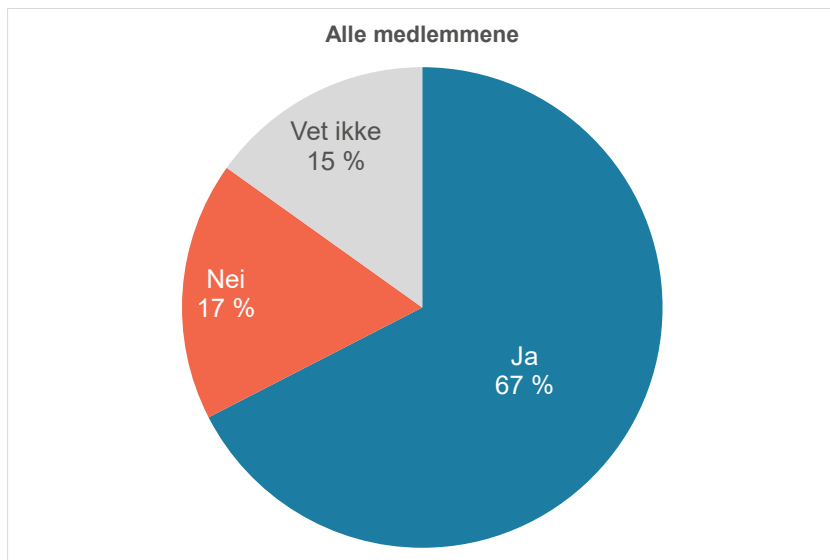

n= 2988

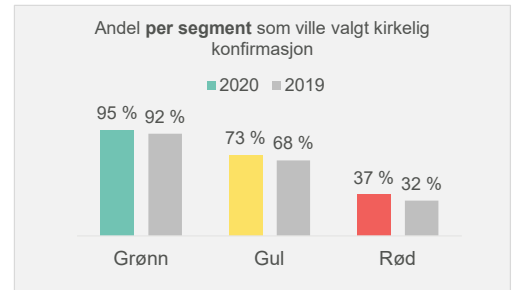
? Dersom du hadde fått et barn nå, ville du døpt barnet?

Konfirmasjon: 2 av 3 medlemmer ville konfirmert seg kirkelig (dersom de skulle konfirmert seg nå)

- Totalt 67 % av medlemmene ville konfirmert seg kirkelig om de skulle konfirmert seg nå.
- I 2019 oppga 64 % det samme.
- De yngste under 30 år, samt de eldste over 60 år, oppgir dette i større grad enn øvrige aldersgrupper.

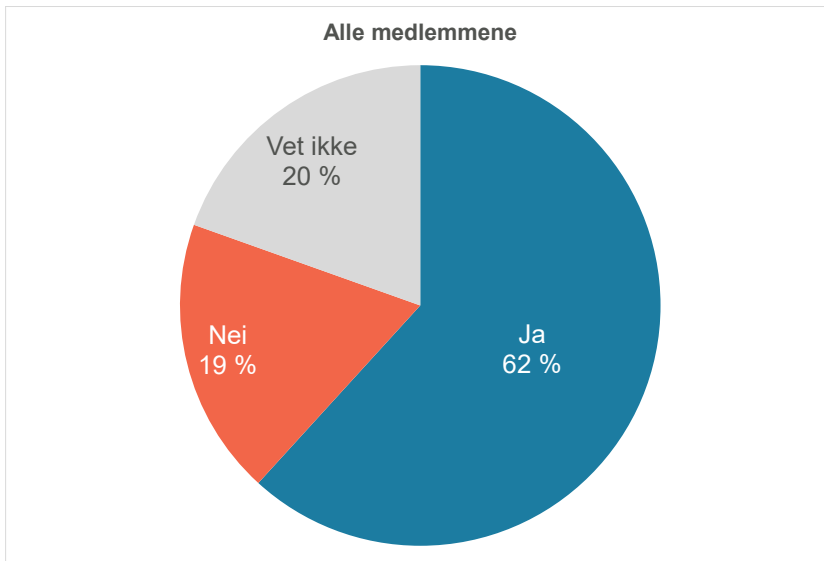

n= 2988

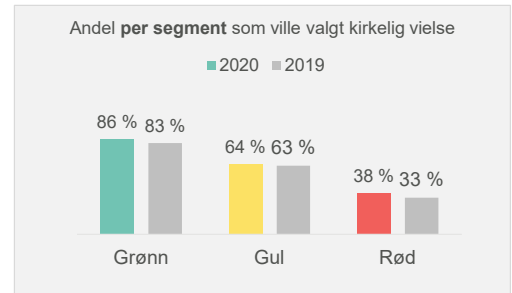
? Dersom du skulle bli konfirmert nå, ville du valgt kirkelig konfirmasjon?

Vielse: 6 av 10 medlemmer ville giftet seg i kirken (dersom de skulle giftet seg nå)

- Totalt 62 % av medlemmene ville giftet seg i kirken dersom de skulle giftet seg nå. Det er samme nivå som i 2019 (62 %).
- De yngste under 30 år oppgir dette i klart størst grad av alle aldersgrupper (73 %).
- Det er ingen forskjell på kvinner og menn.

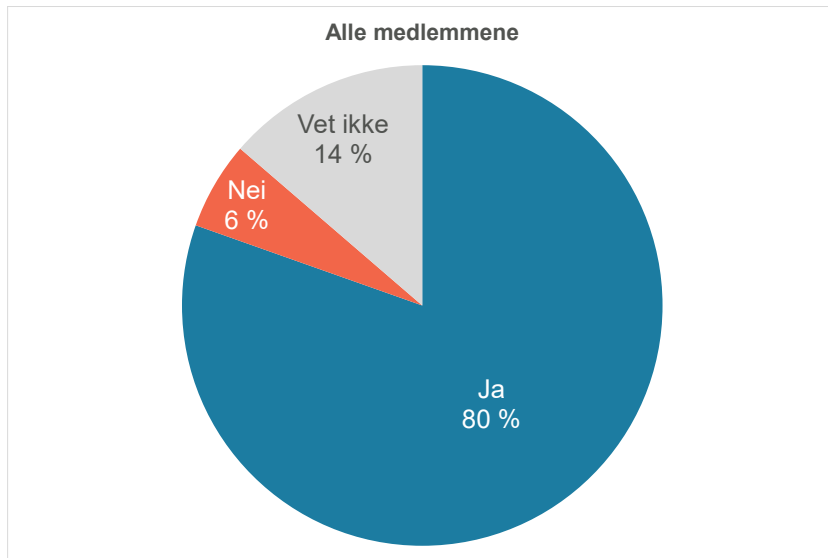

n= 2988

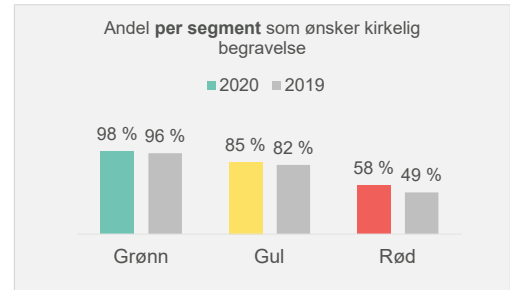
? Hvis du skulle giftet deg nå, ville du hatt en kirkelig vielse?

Begravelse: 4 av 5 medlemmer ønsker seg en kirkelig begravelse

- 80 prosent av medlemmene ønsker en kirkelig begravelse når de en gang skal gravlegges (mot 77 % i 2019).
- De eldre over 60 år ønsker dette i størst grad (83 %) - men det er ikke store aldersforskjeller på dette.

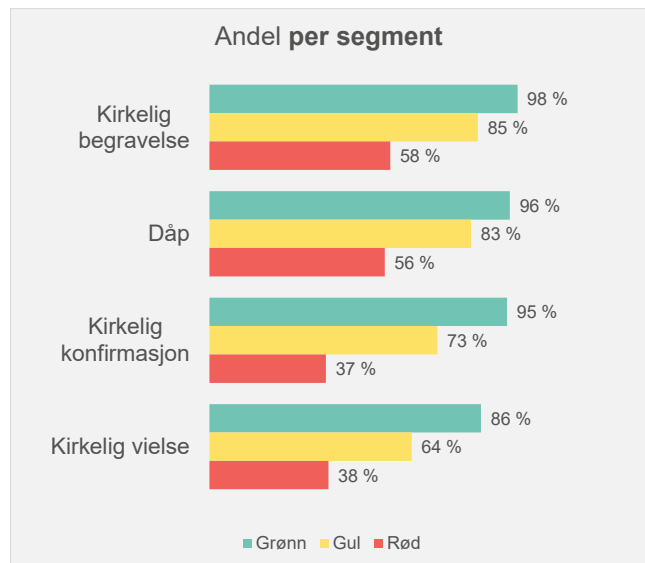
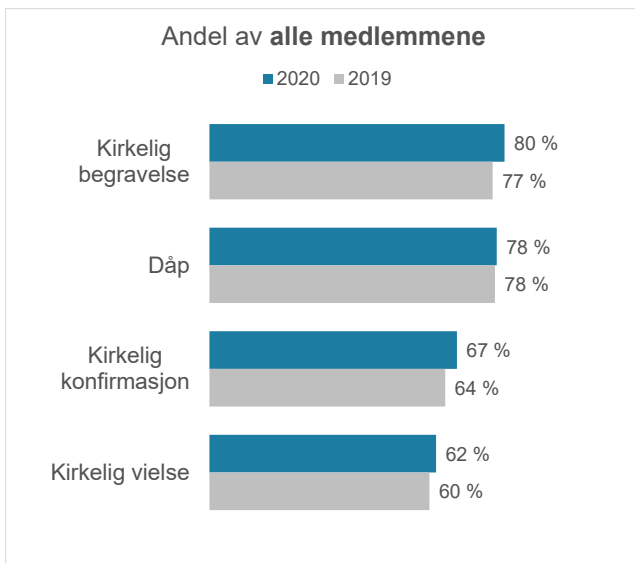

n= 2988

? Når du en gang skal gravlegges, vil du ønske en kirkelig begravelse?

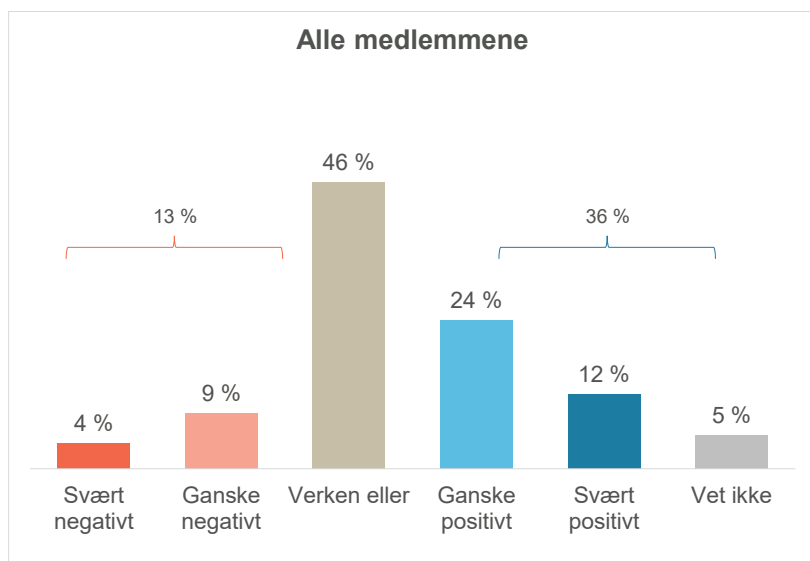
Sammenstilt: Andel som ville valgt dette (dersom det var aktuelt i dag)

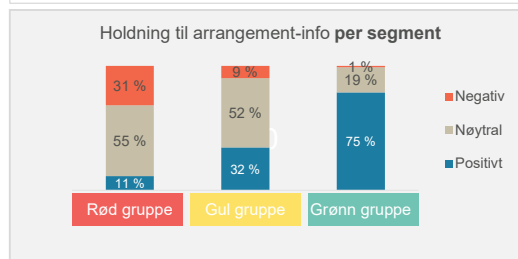

Informasjon og kontakt med kirken

Over enn av tre er positive til å få tilsendt informasjon om kirkearrangement

- 36 prosent av medlemmene ville reagert positivt dersom kirken sendte dem informasjon om ulike arrangement. 13 prosent ville reagert negativt (hvorav 4 % svært negativt). De fleste ville verken reagert positivt eller negativt, eller vet ikke (51 %).
- I 2019 oppga 33 prosent at de var positive, og 13 prosent negative.

n= 2988

? Hvordan ville du reagert om Den norske kirke sendte deg informasjon om ulike arrangement?

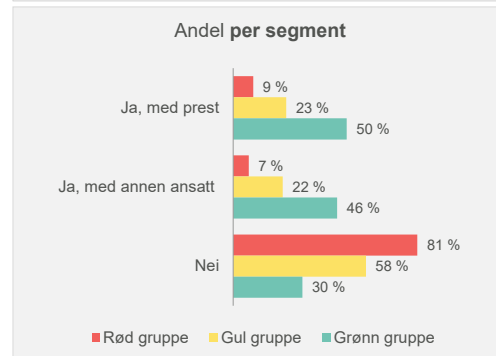

Over en av tre medlemmer har snakket med en prest og/eller annen kirkeansatt siste året

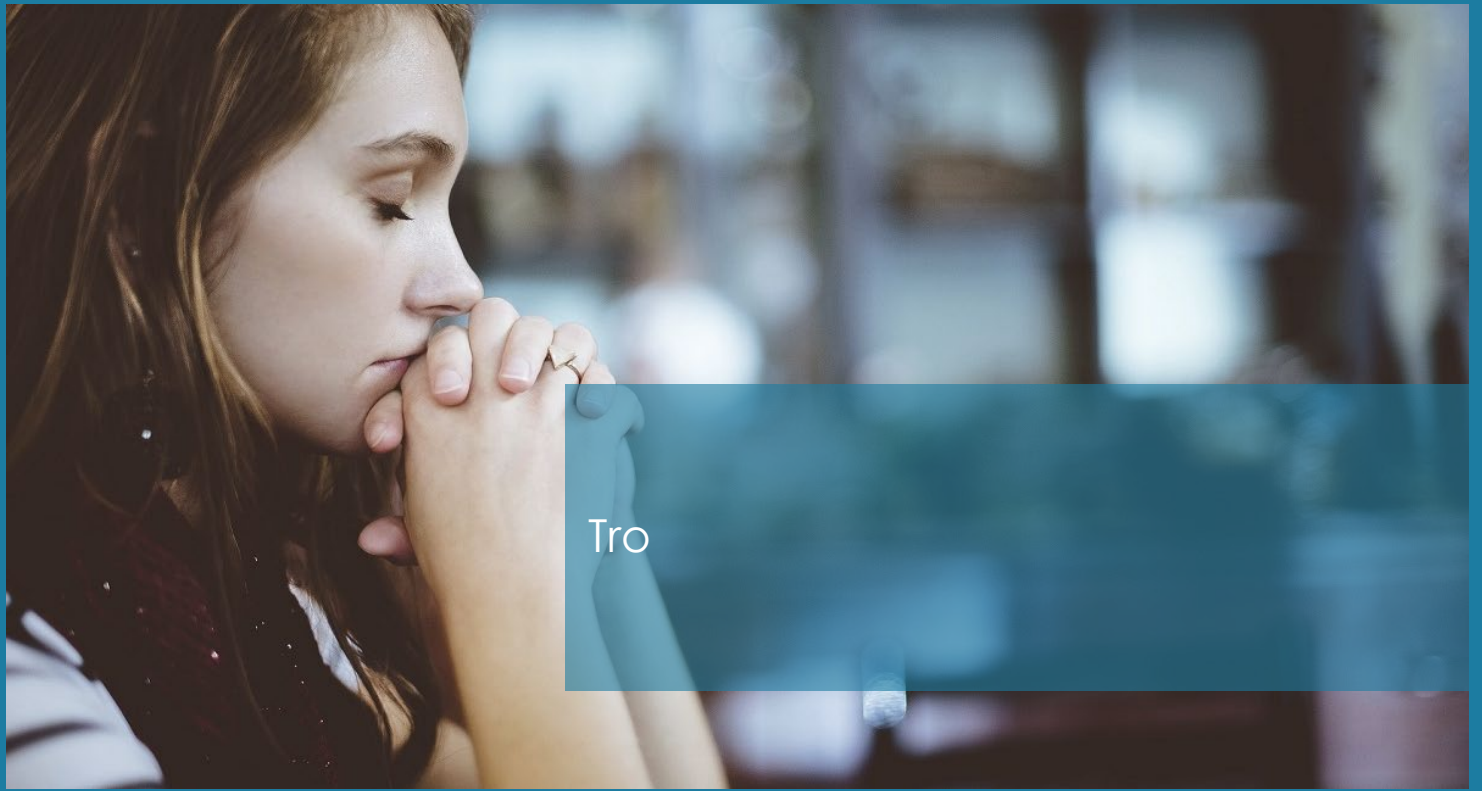
- 64 prosent av medlemmene har ikke / husker ikke å ha snakket med en prest eller annen kirkelig ansatt siste året. I 2019 oppga 61 prosent av medlemmene det samme.

n= 2988

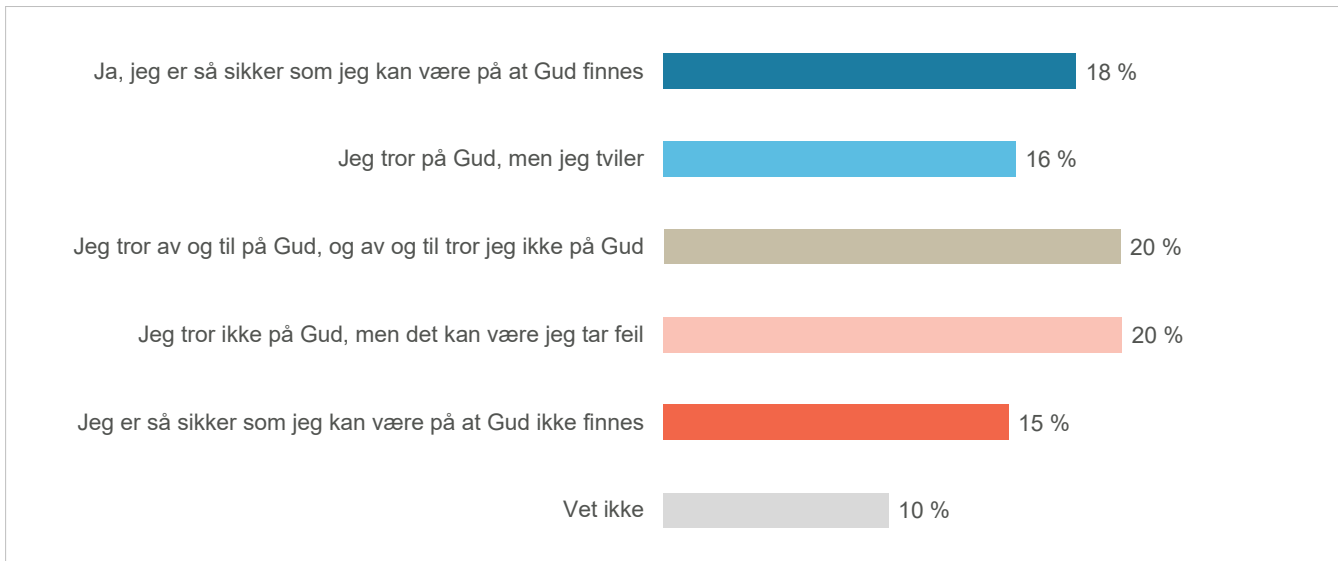
? Har du i løpet av de siste 12 månedene snakket med kirkelig ansatte?

Tro

Tror du på Gud?

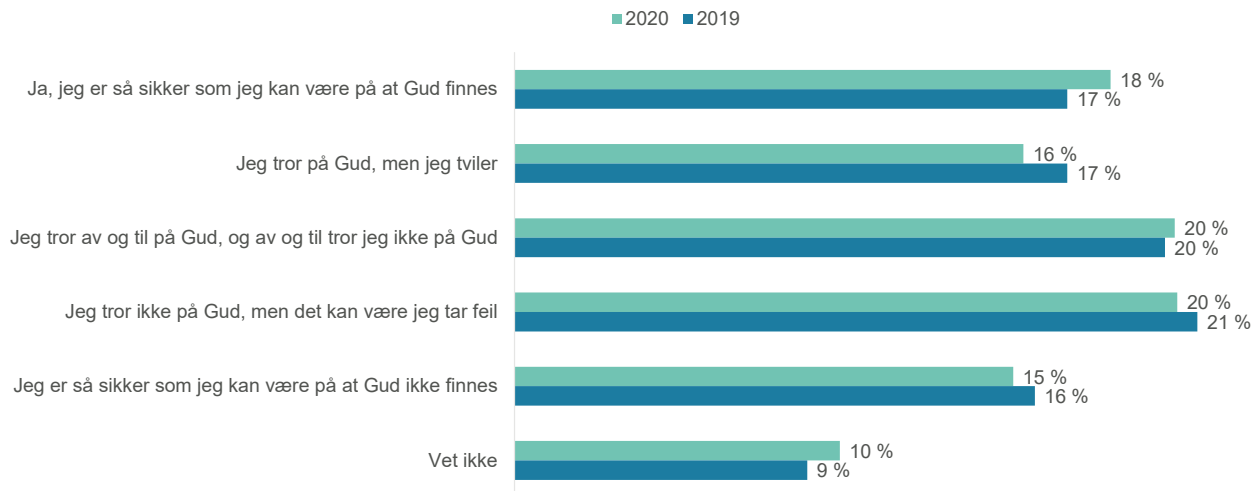
n= 2988

? Tror du på Gud?

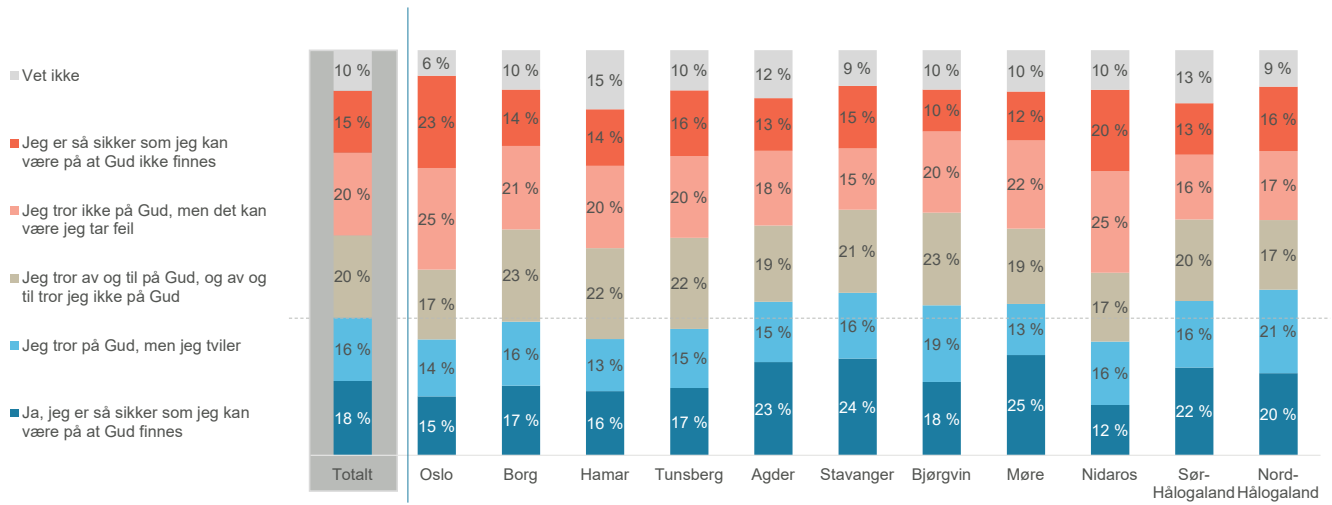

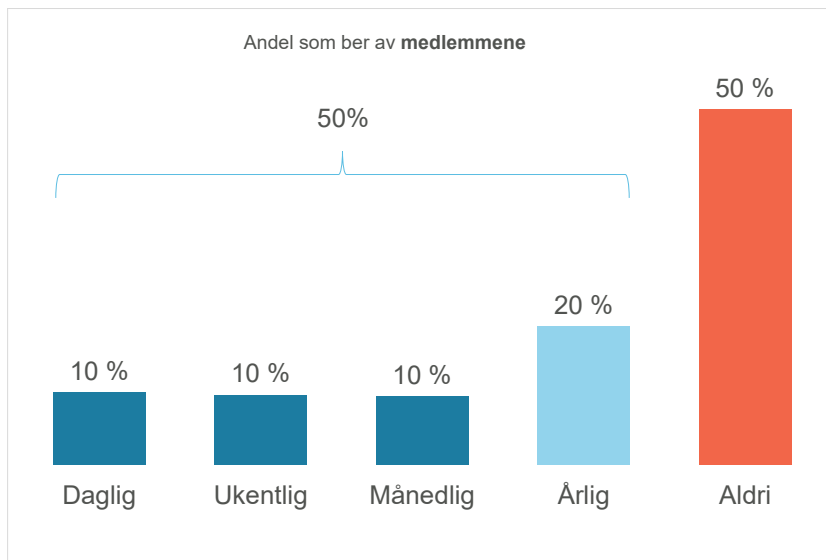
Tro på Gud - 2020 vs. 2019

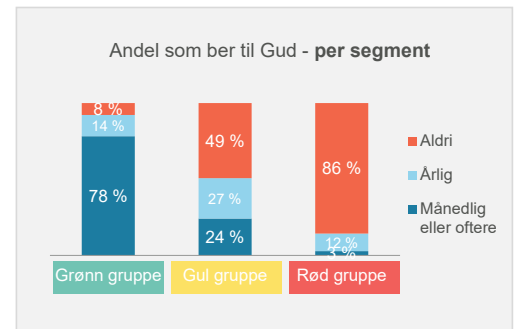
TRO: Andel medlemmer som tror på Gud - per bispedømme

Halvparten av medlemmene ber til Gud

- Totalt oppgir 50 % av medlemmene at de ber til Gud (hvorav 30 % gjør det månedlig eller oftere, mens 20 % gjør det årlig).
- I 2019 oppga totalt 53 prosent av medlemmene at de ber til Gud.

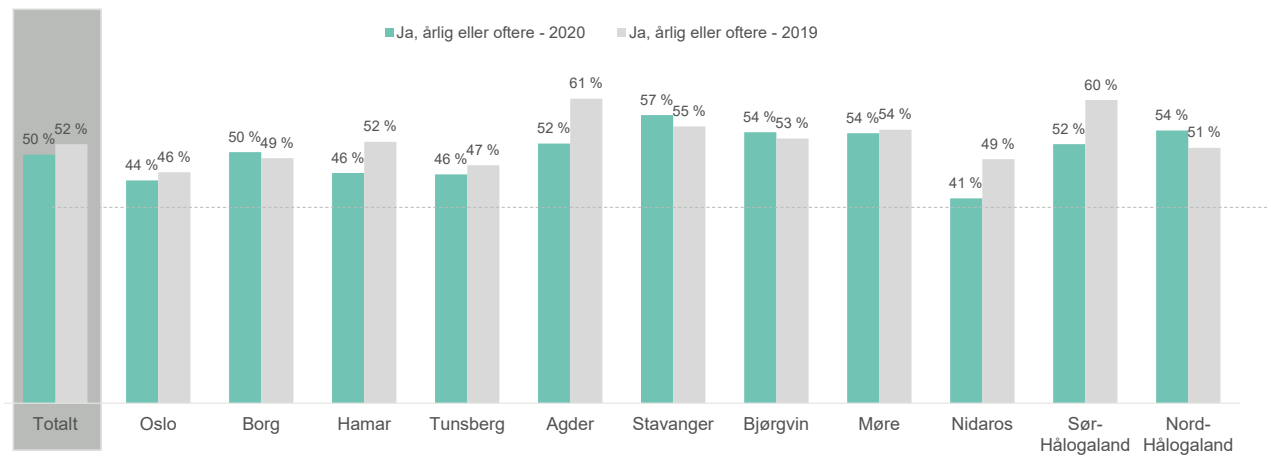

n= 2988

? Ber du til Gud?

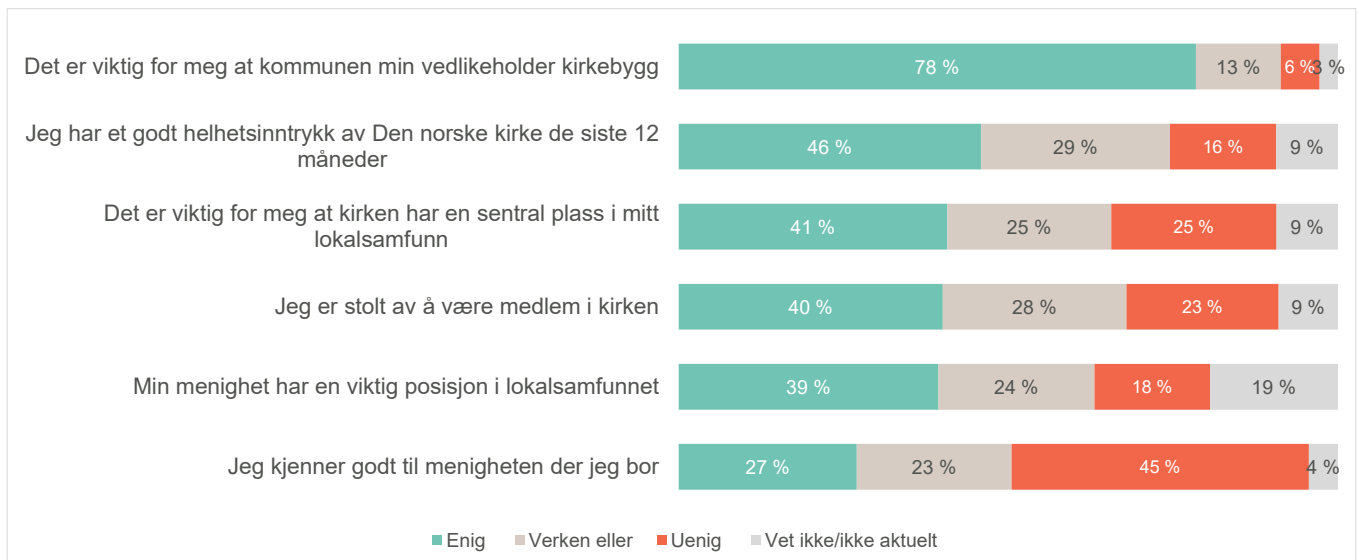
BØNN: Andel medlemmer som ber – per bispedømme

Holdninger til kirken og menigheten

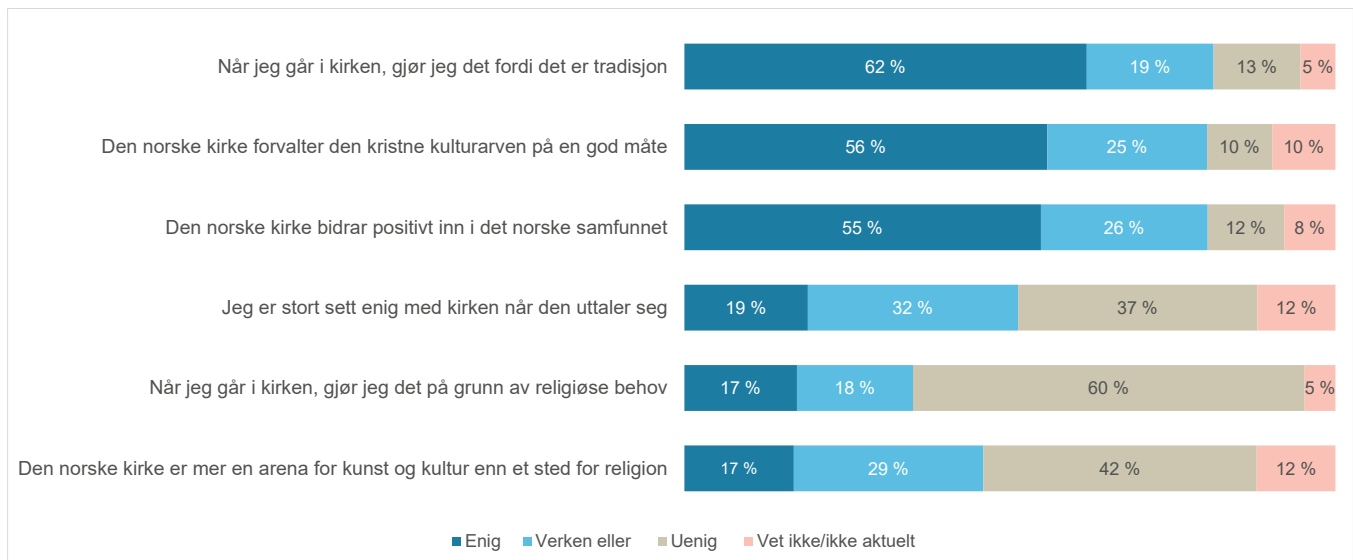
n= 2988

? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Oppfatninger og behov knyttet til Den norske kirken

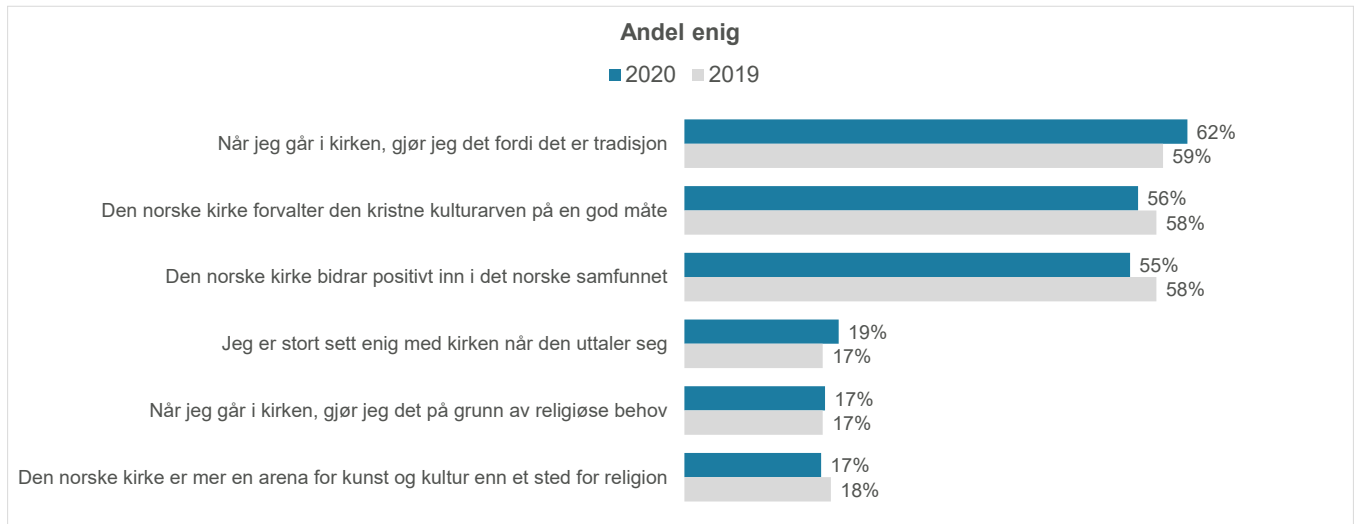
n= 2988

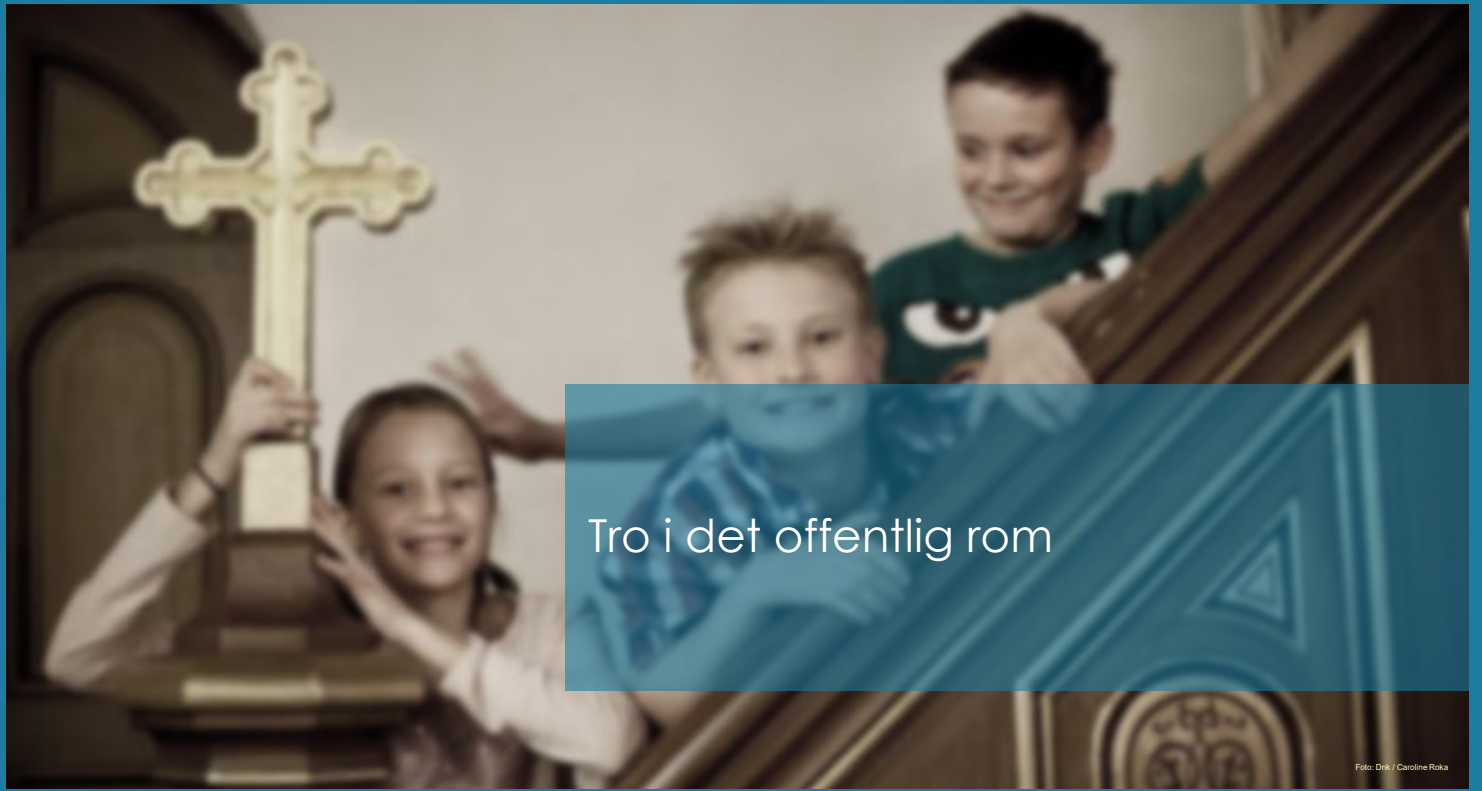
? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Oppfatninger og behov knyttet til Den norske kirken

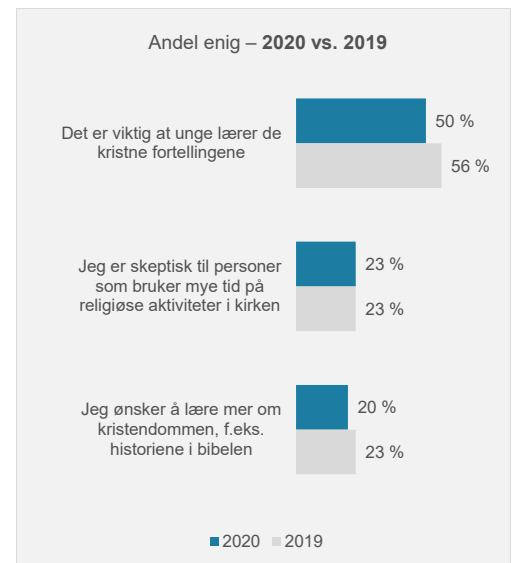
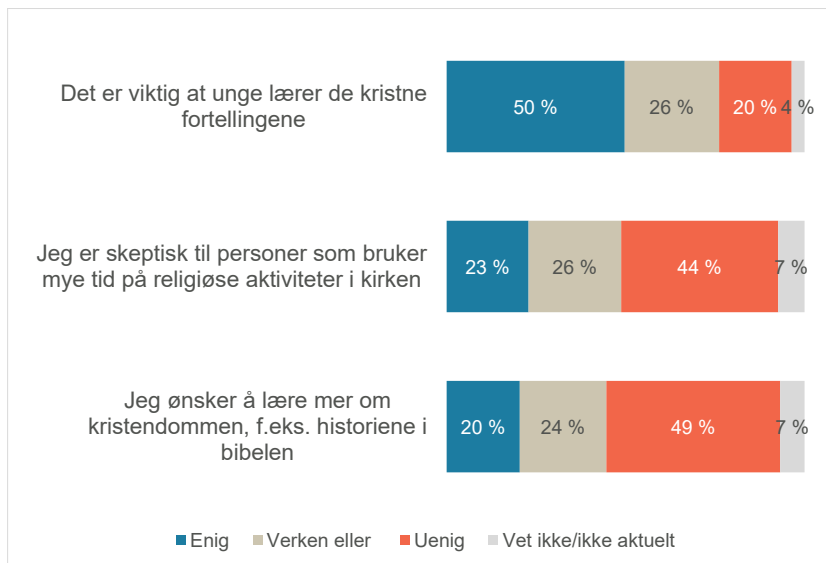

Tro i det offentlig rom

Foto: Drik / Caroline Roka

Tro i det offentlig rom

n= 2988

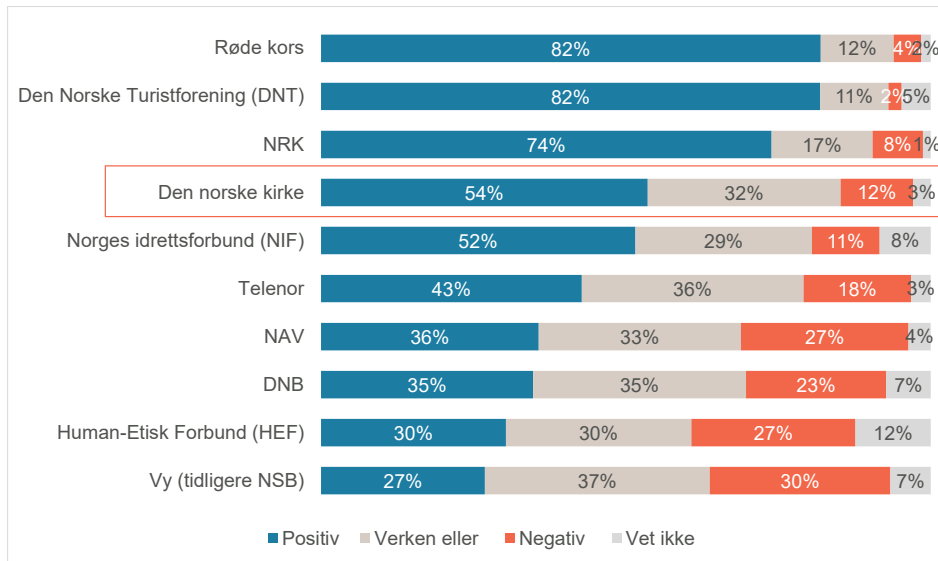
? Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

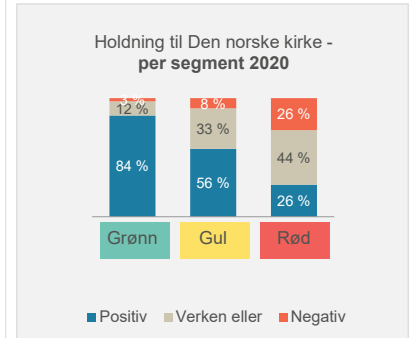

Holdning til kirken sml. med andre samfunnsaktører

54 prosent av medlemmene er positive til Den norske kirken, 12 prosent er negative.

- 54 prosent av medlemmene er positive til Den norske kirken. 35 prosent er nøytrale eller vet ikke, mens 12 prosent er negative.
- I 2019 var 60 prosent positive, 32 prosent nøytrale eller usikre og 8 prosent er negative.

n= 2988

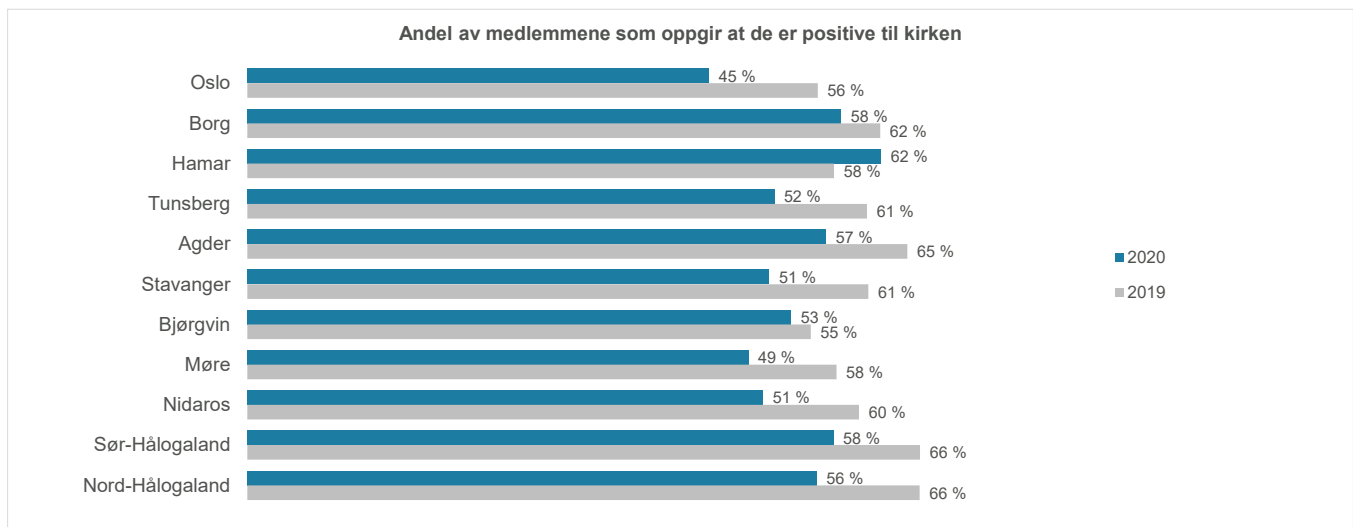
? Hvor positiv eller negativ er du til følgende bedrifter, organisasjoner og institusjoner?

Alle tall i prosent

Holdninger til kirken 2020 vs. 2019 - per bispedømme

Opinion AS | Vulkan 16 | 0178 OSLO

www.opinion.no

hei@opinion.no

[@opinionoslo](https://www.instagram.com/opinionoslo)

Opinion:

Vedlegg til Riksmeklerens møtebok 11.01.2021

HTA FOR DEN NORSKE KIRKE PR. 01.05.2020

Hovedtariffavtalen videreføres med følgende endringer:

1. ØKONOMI 2020 FELLESRÅD/MENIGHETSRÅD

a) HTA kapittel 4, punkt 4.6 – sentrale tillegg

Det gis følgende sentrale tillegg pr. **01.09.2020** til ansatte pr. 30.04.2020 i kapittel 4 pkt. 4.6 lønnsgruppe 1 – 5:

	0 år	2 år	4 år	6 år	8 år	10 år	16 år
Lønnsgruppe 1	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Lønnsgruppe 2	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Lønnsgruppe 2B	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Lønnsgruppe 3	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Lønnsgruppe 4	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600
Lønnsgruppe 4B	-	-	-	-	-	-	-
Lønnsgruppe 5	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800

Garantilønn og ansiennitetstillegg justeres iht. dette.

b) HTA kapittel 4, punkt 4.6 – lønnstillegg til unormerte arbeidstakere

Til ansatte i stillingskodene 5160, 5242, 5241, 5246, 5104, 5219, 5201, 5102, 5224, 5245, 5260 og 5199 gis det et tillegg på **0,3 %** av den enkeltes grunnlønn pr. 30.04.2020. Virkningsdato er **01.09.2020**. Dette gjelder ikke for de som lokalt er knyttet til en bestemt lønnsgruppe 1 til 5, jf. HTA kapittel 4, pkt. 4.5.7.

c) HTA kapittel 4, punkt 4.7

Det gis et tillegg til alle arbeidstakere innplassert i lønnsgrupper og unormerte stillinger i kapittel 4, punkt 4.7 på **0,2 %** av den enkeltes grunnlønn pr. 30.04.2020. Alle lønnsgrupper, samt laveste årslønn/garantilønn på alle unormerte stillingskoder, øker tilsvarende. Virkningsdato er **01.09.2020**.

De nederste 5 lønnsalternativer for prester i stillingskode 1555 Sokneprest, 0922 Kapellan og 1537 Prostiprest slettes med virkning fra 01.05.21. Dagens alternativ 6 blir nytt alternativ 1 osv. Tilsatte innplassert i alternativ 1-5 i nevnte stillingskoder overføres til alternativ 6 med reell ansiennitet med virkning fra **01.05.21**. Økonomien knyttet til dette avklares i, og blir en del av, mellomoppgjøret i 2021.

d) HTA kapittel 4, punkt 4.8. Unge arbeidstakere, garantilønn pr. 01.09.2020

Alder	Pr. år	Pr. måned	Ord. Timelønn	
			35,5 t/uke	37,5 t/uke
→14 år	151 450	12 621	82,04	77,67
15 år	212 030	17 669	114,86	108,73
16 år	242 320	20 193	131,27	124,27
17 år	272 610	22 718	147,68	139,80

e) HTA kapittel 3 punkt 3.5 - avlønning hovedtillitsvalgt/områdetillitsvalgt/fellestillitsvalgt

Med virkning fra **01.09.2020** heves minimumsavlønning av hovedtillitsvalgt/områdetillitsvalgt/fellestillitsvalgte til kr. **445 500**.

f) Lokale lønnsforhandlinger – HTA kapittel 3 og 5

Det legges til grunn at lønnsutvikling for ledere (HTA kap. 3) og arbeidstakere i HTA kap. 5 må følge de samme økonomiske rammer som for arbeidstakere i kap. 4.

2. HOVEDTARIFFAVTALEN 01.05.2020 – 30.04.2022**a) HTA Kapittel 4, punkt 4.4 Regulering 2. avtaleår**

[...]

Det føres forhandlinger om ny offentlig tjenestepensjon, basert på Pensjonsavtalen av 3. mars 2018, dersom en av partene krever det.

Hvis partene ikke blir enige, kan arbeidstakerorganisasjonene si opp Hovedtariffavtalen innen 14 – fjorten – dager etter forhandlingene er avsluttet og med 14 – fjorten – dagers varsel, med utløp tidligst 1. mai 2021.

[...]

b) HTA Kapittel 7 Varighet

Hovedtariffavtalen gjøres gjeldende til 30.04.2022.

3. Vedlegg 6 – Avtale om OU-arbeid

Prolongeres ut tariffperioden.

4. TIL PROTOKOLL

a) Særavtale om pensjonsordninger for Den norske kirke

Tilbud 1 datert 28. oktober 2020 kl. 10.00 vedr. revisjon av Særavtale om pensjonsordninger for Den norske kirke aksepteres.

b) Likestillings- og diskrimineringsloven § 26

Det vises til pågående trepartssamarbeid om veileder til aktivitet- og redegjørelsesplikten. Når veilederen er ferdig, vil KA ta initiativ til et møte med partene for å drøfte hvordan dette følges opp i KA-området.

c) Uttak av pensjon på bakgrunn av særaldersgrense

Som følge av en utilsiktet konsekvens av arbeidsrettsdommen fra 21. juni 2013 (ARD-2013-227) vedrørende uttak av pensjon på bakgrunn av særaldersgrense, er partene enige om at pensjonsuttak fra deltidsstilling under 20 prosent stilling ikke skal utløse rett til alderspensjon for tidligere opptjent medlemstid i stillinger med høyere aldersgrense. Dette gjelder også ved samtidig opptjening i forskjellige pensjonsordninger som er omfattet av overføringsavtalen.

d) Heltid

Den høye andelen deltidsstillinger i sektoren er uheldig. Det nedsettes et partssammensatt utvalg i tariffperioden. Utvalget skal se nærmere på hva som hemmer og fremmer utlysning av heltidsstillinger på alle nivåer i virksomhetene. Partene skal vurdere tiltak som lokale parter kan benytte i sitt arbeid.

Utvalget skal ha følgende sammensetning:

- 3 fra arbeidstakersiden
- Inntil 3 fra KA

Utvalget skal levere rapport innen 1. februar 2022.

e) Lønnsgruppe 4B

Lønnsgruppe 4B skal anvendes for stillingsinnehavere i lønnsgruppe 4 som må ha ytterligere ett års nødvendig tilleggsutdanning. Med nødvendig tilleggsutdanning menes utdanning som er nødvendig for utførelsen av arbeidet.

Det nedsettes et partssammensatt utvalg for lønnsgruppe 4B. Utvalget skal foreslå stillingskoder og kriterier, kartlegge omfang og kostnader knyttet til 4B innen 01.05.2021. Utvalget skal bestå av inntil 4 personer oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene og inntil 4 personer oppnevnt av KA. Målsetningen med dette arbeidet er å legge grunnlag for at partene kan forhandle om stillingskoder og lønnsnivå i mellomoppgjøret 2021.

f) Ny, felles innretning på tilleggslønnsatser i Den norske kirke

Felles intensjoner og utvalg:

Den norske kirke er et ankerfeste i folks liv over hele landet. Mye av arbeidet foregår på ettermiddager, helger og i høytider, utenfor vanlig skole- og arbeidstid. Mange kirkelig ansatte vil derfor ha mye av sin arbeidstid på andre tidspunkter enn mellom 8-16 på hverdager.

For KA-sektoren er det viktig å sørge for en innretning på kirkelige tariffavtaler som både understøtter kirkens oppdrag og de kirkelig ansattes innsats.

Partene på KA-sektoren er enige om å få etablert et nytt og enhetlig system med felles satser for godtgjøring for særskilt arbeidstid for alle kirkelig tilsatte fra og med 01.05.2022.

En framtidig, felles innretning på kirkens tilleggslønnsatser skal ivareta følgende hensyn:

- at Den norske kirkes rolle som landsdekkende folkekirke innebærer at viktige deler av den ordinære virksomheten skjer i tilknytning til helg/høytid, og ettermiddag/kveld/natt, og
- at det ikke er et mål at tilleggslønn som andel av samlet lønn øker

Det nedsettes et partssammensatt utvalg for å utarbeide forslag til felles satser for tilleggslønn ut fra de over nevnte hensyn. Utvalget skal se hen til satser for tilleggslønn innenfor sammenlignbare tariffområder som kjennetegnes av mye ordinær oppgaveløsning på kveld/natt/helg (KS, Spekter mv.). Utvalget kan som et supplement også foreslå justeringer i satser i særavtaler dersom dette vurderes som bedre egnet. Konsekvensene av forslaget skal kartlegges og eventuelle kostnader og/eller innsparinger skal synliggjøres.

Utvalget skal bestå av inntil 6 personer oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene, og inntil 6 personer oppnevnt av KA. Arbeidet skal starte senest 01.03.2021 og være ferdig senest 01.03.2022.

Partene er enige om at dersom det ikke oppnås enighet om nye satser for tilleggslønn i hovedtariffoppgjøret 2022, avgjøres saken av en sentral nemnd.

Nemndas leder er nøytral, og utpekes av Riksmekler. Nemnda sammensettes i tillegg av inntil 3 medlemmer oppnevnt fra arbeidstakerorganisasjonene, og tilsvarende antall fra KA.

Nemnda fastsetter nye tilleggslønnsatser i KA-området, og virkningstidspunkt for disse, i tråd med intensjonene ovenfor.

g) Fremtidig lønnsystem i Den norske kirke – utvalg

Det nedsettes et partssammensatt utvalg for å fremme forslag til nødvendige tilpasninger i det eksisterende lønnsystemet på KA-sektoren. Målsetningen med arbeidet er å få etablert et helhetlig lønnsystem for Den norske kirke ved hovedtariffoppgjøret i 2022. Tilpasningene skal ha særlig fokus på å finne fram til en hensiktsmessig innplassering av stillinger med krav om 6 års utdanning samt harmonisering av prestenes ansiennitetsstiger mot øvrige arbeidstakere på KA-området. Ingen skal gå ned i grunnlønn som en konsekvens av endringene/tilpasningene. Tilpasningene skal ikke påføre virksomhetene økte lønnskostnader.

Utvalget skal bestå av inntil 6 personer oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene, og inntil 6 oppnevnt av KA. Arbeidet skal være ferdig senest 01.02.2022.

h) Redaksjonsutvalg

Det nedsettes et utvalg som gjennomgår hovedtariffavtalen redaksjonelt før trykking.

Det gjøres følgende endringer i kapittel- og vedleggsnummerering:

- Kapittel 6 «Lærlinger» blir nytt kapittel 2 «Lærlinger»
- Kapittel 7 «Varighet» blir nytt kapittel 6 «Varighet»
- Vedlegg 7 «Om kompetanseutvikling» blir nytt vedlegg 2 «Om kompetanseutvikling»
- Vedlegg 8 «Innleie fra virksomhet som har til formål å drive utleie (bemanningsforetak)» blir nytt vedlegg 3 «Innleie fra virksomhet som har til formål å drive utleie (bemanningsforetak)»
- Vedlegg 9 «Hjelpetabell» blir nytt vedlegg 7 «Hjelpetabell»
- (Vedlegg 10 utgår – avtalt tidligere)
- Følge opp vedlegg 2 til protokoll 22. november 2019 om opprettelse av særavtale om pensjon for Den norske kirke.

Barne- og familiedepartementet

Høyring –

Ny lov om Opplysningsvesenets fond

INNHALD

1	Hovudinnhaldet i høyringsnotatet.....	4
1.1	Innleiing.....	4
1.2	Samandrag.....	4
2	Bakgrunnen for ny lovgiving	6
2.1	Meld. St. 29 (2018–2019) Opplysningsvesenets fond	6
2.2	Innst. 209 S (2019–2020).....	8
2.3	Oppfølgingspunkt.....	11
3	Om Opplysningsvesenets fond.....	12
3.1	Innleiing.....	12
3.2	Historisk riss.....	12
3.3	Ulike syn på eigedomsretten.....	14
3.4	Eigedelane til Opplysningsvesenets fond.....	15
3.4.1	Oversikt.....	15
3.4.2	Skog og utmark	16
3.4.3	Jordbrukseigedommane.....	16
3.4.4	Festetomtene	17
3.4.5	Prestebustadene.....	17
3.4.6	Dei kulturhistoriske eigedommane	18
3.4.7	Fondets verdipapir.....	19
3.4.8	Clemens Eiendom AS og Clemens Kraft Holding AS	19
3.4.9	Verdien av fondet.....	20
3.5	Tilskottet frå fondet til Den norske kyrkja	20
3.6	Lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond.....	20

3.7	Forvaltingsorganet for fondet	23
4	Grunnlovsspørsmåla.....	25
4.1	Grunnlova § 116.....	25
4.2	Grunnlova § 16.....	26
4.3	Lovforslaget.....	27
5	Overføring av egedelar til Den norske kyrkja	29
5.1	Innleiing.....	29
5.2	Lovgrunnlaget for overføring av egedelar til Den norske kyrkja	30
5.3	Kapital- og driftstilskott til Den norske kyrkja	31
5.4	Disponeringa av overførte egedelar	32
5.5	Lovforslaget.....	33
6	Opplysningsvesenets fond som eit statleg fond	34
6.1	Tidspunktet	34
6.2	Statleg råderett over fondet	35
6.3	Lovforslaget.....	35
7	Andre spørsmål	37
7.1	Forvaltinga av fondet.....	37
7.2	Bruken av avkastinga frå fondet	37
7.3	Tilskott til sikring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga	40
7.4	Lovforslaget.....	41
8	Økonomiske og administrative konsekvensar.....	43
9	Merknader til paragrafane i lovutkastet.....	45

1 Hovudinnhaldet i høyringsnotatet

1.1 Innleiing

Opplysningsvesenets fond er i dag regulert i lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond. Barne- og familiedepartementet legg i dette høyringsnotatet fram forslag til ny lov om fondet.

Opplysningsvesenets fond blei danna ved lov i 1821. Fondet har ei rettsleg sjølvstendig stilling (eige rettssubjekt) og er eigar av den formuesmassen som Grunnlova § 116 nemner som «det benefiserte godset til presteskabet». Egedomsretten til fondet har vore omdiskutert i mange år. På den eine sida blir det hevda at fondet høyrer til Den norske kyrkja. På den andre sida blir det hevda at staten har egedomsretten. I Meld. St. 29 (2018–2019) *Opplysningsvesenets fond* la departementet fram eigarspørsmålet for politisk avklaring i Stortinget. I meldinga gjekk departementet inn for ei deling av fondet mellom staten og Den norske kyrkja. I Innst. 209 S (2019–2020) slutta familie- og kulturkomiteen seg til den løysinga som departementet gjekk inn for. Formålet med ei endra lovgiving for fondet er å leggje det rettslege grunnlaget for ei deling av verdiane i fondet mellom staten og Den norske kyrkja.

1.2 Samandrag

Departementet har funne det mest tenleg å leggje fram utkast til ei ny lov om fondet. Ho skal kome i staden for den gjeldande lova. Einskilde paragrafar i den gjeldande lova er førte vidare i utkastet til ny lov.

I *kapittel 2* i høyringsnotatet er det gjort greie for bakgrunnen for lovforslaget, med ei oppsummering av hovudpunkta i Meld. St. 29 (2018–2019). Merknadene frå familie- og kulturkomiteen i Innst. 209 S (2019–2020) og Stortingets vedtak i saka er referert. *Kapittel 3* har ein omtale av Opplysningsvesenets fond, mellom anna med eit riss av historia til fondet og diskusjonen om egedomsretten. Det blir gjort greie for dei einskilde egedelane til fondet og korleis forvaltinga av fondet er organisert. Dei grunnlovsspørsmåla som blir aktualiserte ved lovforslaget, er omtalte i *kapittel 4*, med ein kort omtale av fråsegna 23. mars 2017 frå Lovavdelinga i Justis- og beredskapsdepartementet om Grunnlova §§ 116 og 16.

Etter den gjeldande lova om fondet har Opplysningsvesenets fond ei rettsleg sjølvstendig stilling (eige rettssubjekt), og det er fastsett i lova at Kongen forvalter fondet. I utkastet til ny lov er rettsstillinga til fondet og Kongens mynde til å forvalte fondet ført vidare.

I *kapittel 5* blir det gjort greie for dei vilkåra som gjeld for å dele fondet mellom staten og Den norske kyrkja og korleis departementet meiner delinga bør bli regulert i lov. Identifiseringa av eigedommar som er aktuelle å overføre til Den norske kyrkja, blir no handsama i eit eige prosjekt, der Den norske kyrkja er med.

Det vil ta tid før alle dei aktuelle eigedelane i fondet kan bli overførte til kyrkja, mellom anna fordi det for fleire eigedommar må liggje føre samtykke til fradeling. I utkastet til ny lov gjer departementet framlegg om at fondet blir regulert som eit statleg fond frå 1. januar 2023. Fram til 2023 vil spørsmålet om eigedomsretten til fondet stå i den same stillinga som i dag. Departementet reknar med at vedtak om kva for eigedelar som er aktuelle å overføre til kyrkja, kan liggje føre før 2023, sjølv om den faktiske overføringa for ein del eigedommar skjer seinare. I *kapittel 6* er det gjort greie for denne delen av lovutkastet.

Departementet går inn for at det som hovudregel ikkje blir gitt egne tilskott frå fondet til Den norske kyrkja i framtida. Dei fordelane som Den norske kyrkja i dag har av fondet, bør i all hovudsak falle bort. Reglane om dette er innarbeidd i lovutkastet og omtalte i *kapittel 7*.

Vilkåret for ei deling av fondet mellom staten og Den norske kyrkja er at staten skal auke sin innsats for sikring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga i eit omfang som svarer til verdien av fondet på det tidspunktet fondet blir regulert som eit statleg fond. Det finansielle grunnlaget og dei økonomiske rammene for den statlege kyrkjebyggsatsinga vil etter departementet sitt forslag liggje føre 1. januar 2023. I *kapittel 7* peiker departementet på to hovudmodellar for korleis den statlege innsatsen til fordel for dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga kan bli finansiert.

Dei økonomiske og administrative konsekvensane av lovutkastet er det gjort greie for i *kapittel 8*. Merknader til dei einskilde paragrafane i lovutkastet er innarbeidd i *kapittel 9*.

2 Bakgrunnen for ny lovgiving

2.1 Meld. St. 29 (2018–2019) Opplysningsvesenets fond

Dei verdiane som høyrer til Opplysningsvesenets fond, har eit vern i Grunnlova § 116. Grl. § 116 første punktum har slik ordlyd:

Kjøpesummar og inntekter av det benefiserte godset til presteskapet skal berre nyttast til gagn for presteskapet og til å fremje opplysinga.

Heilt sidan Opplysningsvesenets fond blei danna i 1821 av det godset som er omtalt i Grl. § 116, har forvaltinga av fondet vore eit ansvar for Kongen. Grl. § 116 første punktum har gjennom lang tid vore tolka slik at staten i si forvaltning må halde formuen i fondet rettsleg skild frå annan formue og sikre ei forsvarleg forvaltning av verdiane til beste for dei formåla som paragrafen nemner. At fondet skal nyttast til gagn for presteskapet, har i dag ei utvida tyding, dvs. at fondet skal kome Den norske kyrkja til gode. Det andre formålet – *å fremje opplysinga* – femner om utdanningsformål i brei forstand, men sidan 1963 har det ikkje vore gitt tilskott frå fondet til utdanningsformål. Etter den gjeldande lova om fondet skal fondet kome Den norske kyrkja til gode. Grl. § 116 er ikkje til hinder for at lovgivaren slik kan velje å prioritere det eine grunnlovsfesta formålet framfor det andre.

Eigedomsretten til fondet har vore diskutert i nær 200 år. Seinast 23. mars 2017 uttalte Lovavdelinga i Justis- og beredskapsdepartementet at staten har eigedomsretten. Den norske kyrkja meiner at fondet høyrer til kyrkja. Gjennom åra har det ikkje vore nokon praktisk grunn til å finne ei løysing på eigarspørsmålet, men etter at reglane i Grunnlova om statskyrkjeordninga blei oppheva ved grunnlovsendingane i 2012 og Den norske kyrkja frå 1. januar 2017 blei skild ut frå staten som ei rettsleg sjølvstendig eining, har spørsmålet om eigedomsretten kome i ei anna stilling.

I Meld. St. 29 (2018–2019) la departementet eigarspørsmålet fram for Stortinget. Det er brei semje om at Stortinget kan avgjere spørsmålet. I meldinga peika departementet på to aktuelle løysingar. Den eine løysinga gjekk ut på at heile fondet blir overført til Den norske kyrkja med vid råderett. Den andre løysinga gjekk ut på at verdiane i fondet på visse vilkår blir delte mellom staten og Den norske kyrkja. Begge løysingane blei grundig drøfta i meldinga. Til grunn for drøftingane låg fråsegna 23. mars 2017 frå Lovavdelinga, som konkluderte med at Grl. § 116 ikkje er til hinder for at Den norske kyrkja kan få eigedomsretten til fondet.

I stortingsmeldinga peika departementet på at dersom fondet blei overført til Den norske kyrkja (med vid råderett), ville dette på kort eller lengre sikt kunne føre til ei endring i den mangeårige og stabile finansieringa av Den norske kyrkja over statsbudsjettet og kommunebudsjetta. Departementet meinte konsekvensen kunne bli at den økonomiske vinsten som Den norske kyrkja fekk ved å få tilført fondet, heilt eller delvis blei utlikna ved avkorting av dei offentlege løyvingane til kyrkja. I forslaget til ny lov for trussamfunn, sjå Prop. 130 L (2018–2019), som blei lagd fram for Stortinget same dagen som meldinga om fondet, foreslo departementet at den offentlege finansieringa av Den norske kyrkja heldt fram som før. Stortinget slutta seg til dette, sjå Innst. 208 L (2019–2020) og vedtaket i Stortinget 14. april 2020 om ny trussamfunnslov.

I meldinga om fondet konkluderte departementet med at det burde kome til ei deling av verdiane i fondet mellom staten og Den norske kyrkja. Departementet meinte at eigedommar i fondet som hadde ein særskilt kyrkjeleg verdi, burde skiljast ut og overførast til Den norske kyrkja. Departementet streka under at overføringa av eigedelar frå fondet til Den norske kyrkja ikkje skulle gi kyrkja nokon økonomisk vinst til fordel for si allmenne verksemd. Dei eigedelane i fondet som ikkje blei overførte til Den norske kyrkja – det attverande fondet – skulle staten ha eigedomsretten til.

I praksis vil denne løysinga av eigarspørsmålet føre til at staten får tilført størstedelen av verdiane i fondet. Departementet meinte difor at vilkåret for ei slik deling av verdiane måtte vere at staten auka sin innsats for bevaring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga. Verdien av denne innsatsen skulle svare til verdien av det attverande fondet på det tidspunktet eigedelar var skilde ut og overførte til Den norske kyrkja.

I meldinga peika departementet på at det ville ta tid å identifisere dei eigedommane som det er aktuelt å overføre til Den norske kyrkja. Departementet presiserte også at ved utskiljing av eigedommar frå ein landbrukseigedom må det mellom anna liggje føre samtykke til frådelling. Slike utskiljingsprosessar tek tid. Departementet meinte at arbeidet med å skilje ut eigedommar for overføring til kyrkja burde bli organisert i eit særskilt, femårig prosjekt.

Verdien av Opplysningsvesenets fond er usikker. I meldinga om fondet blei det opplyst at noverdien i 2018 var rekna til å vere i underkant av 6 mrd. kroner, medan salsverdien kunne vere 10–12 mrd. kroner. I meldinga blei det streka under at det er viktig å få ei ekstern og uavhengig verdivurdering av fondet, ikkje minst fordi verdien for staten av det attverande fondet vil vere ein referanse for den statlege innsatsen for sikring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga i åra framover.

2.2 Innst. 209 S (2019–2020)

I Innst. 209 S (2019–2020) slutta familie- og kulturkomiteen seg til den løysinga av eigarspørsmålet som departementet gjekk inn for i stortingsmeldinga. I komitéinnstillinga heiter det:

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Trond Giske, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, lederen Kristin Ørmen Johnsen, Anne-Karin Olli og Tage Pettersen, fra Fremskrittspartiet, Anette Carnarius Elseth og Silje Hjemdal, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, ønsker meldingen om Opplysningsvesenets fond velkommen. Eiendomsretten til Opplysningsvesenets fond har vært omstridt siden fondet ble dannet i 1821. Komiteen er derfor glad for at meldingens mål er å avklare eierrettighetene, og anser det som nødvendig å finne en løsning på dette spørsmålet.

Komiteen viser til at departementet har lagt fram to alternativer som aktuelle, og som det er redegjort for i meldingen: enten at verdiene i fondet overføres til Den norske kirke i sin helhet, eller at verdiene deles mellom staten og kirken. Komiteen registrerer at Lovavdelingen konkluderer med at ingen av disse to modellene vil være i strid med Grunnloven § 116, som sier at fondets inntekter bare skal anvendes til geistlighetens beste og opplysningens fremme. Departementet har også kommet frem til at en overføring av eiendomsrett fra staten til Den norske kirke ikke utløser en plikt til å tildele andre tros- og livssynssamfunn en støtte tilsvarende verdiene som overføres til Den norske kirke. Dette vil dermed ikke være i konflikt med Grunnloven § 16 fjerde punktum, som sier at alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje med Den norske kirke.

Komiteen merker seg at departementet konkluderer med at verdiene i fondet bør deles mellom staten og Den norske kirke ved at eiendommer av særlig kirkelig verdi overføres til Den norske kirke som eier, mens staten blir eier av øvrige eiendeler, dvs. det gjenværende Opplysningsvesenets fond. Komiteen mener det er viktig at de gjenværende midlene i fondet, som staten får eierrettighetene til, forvaltes på en forsvarlig måte og i tråd med de begrensningene som ligger i Grunnloven § 116.

Komiteen er videre positiv til at det kommer tydelige signaler i meldingen om en forsterket og forpliktende innsats for istandsetting og sikring av verneverdige kirkebygg. Komiteen viser i den forbindelse til Dokument 8:110 S (2014–2015), jf. Innst. 72 S (2015–2016). Et enstemmig Storting vedtok å be regjeringen i henhold til sektorprinsippet, utarbeide en forsterket strategi for hvordan steinkirker fra middelalderen, fredede etterreformatoriske kirker og særlig viktige kirker fra etter 1650 kan sikres et forsvarlig vedlikeholds nivå. Det ble i tillegg vedtatt å be regjeringen i strategiarbeidet vurdere om det bør opprettes bevaringsprogrammer etter inspirasjon fra Riksantikvarens

«stavkirkeprogram», innenfor rammen av dagens sektoransvar.

Komiteen avholdt åpen høring i denne saken den 12. desember 2019.

Komiteen er positiv til forslaget om deling av fondet. Komiteen vil peke på at fra fondets eiendeler er endelig fordelt mellom staten og Den norske kirke, kan det gå mange år før staten har økt sin innsats overfor kirkebyggene i det omfanget som regjeringen stiller som betingelse. Forutsigbarhet er av den grunn sentralt i denne prosessen. Komiteen mener det er nødvendig av Stortinget å legge noen føringer for det videre arbeidet, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med oppdelingen av Opplysningsvesenets fond ivareta følgende:

1. Staten og kirken skal være likeverdige parter i prosessen som skal avklare hvilke bygninger kirken skal overta, og det legges til grunn at staten kommer til enighet med Den norske kirke om dette.
2. Kirkens verdier skilles ut først, deretter bør staten gjøre egne vurderinger av forvaltning av de verdier som ligger igjen i fondet.
3. Betingelsen for delingen av fondet er at staten øker sin innsats for bevaring av de kulturhistorisk viktige kirkebyggene i et omfang som svarer til de verdiene som staten blir eier av på et bestemt tidspunkt. Når eiendelene i Opplysningsvesenets fond er endelig fordelt mellom staten og kirken, må det gjøres beregning av den reelle verdien. Den reelle verdien skal komme de kulturhistorisk viktige kirkebyggene til gode ved istandsetting og sikring av kirkene. Statens økte innsats for bevaring av kirkene må over tid minst svare til denne verdien (inflasjonsjustert).
4. Statens økte innsats overfor kirkebyggene skal ikke avløse kommunenes økonomiske ansvar for kirkebyggene eller komme til erstatning for andre tiltak eller ordninger som finnes på området.
5. I samråd med kirkelige instanser, antikvariske myndigheter mfl. igangsettes arbeidet med bevaringsprogrammer for ulike kategorier av kulturhistorisk viktige kirkebygg, for eksempel ved å kategorisere kirkebyggene etter alder, verneverdi eller vedlikeholdstilstand.»

Komiteen registrerer at meldingen ikke tar opp spørsmålet om hvordan fondseiendommene som staten overtar, bør forvaltes. Komiteen anser denne problemstillingen som svært viktig og mener det er helt nødvendig at prosessen forankres i Stortinget. Stortinget skal gi klare føringer for forvaltningen av de eiendommene staten overtar. Spørsmål som fondets formål, fondets samfunnsansvar, eiendeler, vilkår for salg av eiendommer og eventuell forkjøpsrett, nasjonal sikkerhet og konsekvenser ved eventuelle salg til utenlandske eiendomsinvestorer, samt tilgangen til eiendommene for frivillige

lag og organisasjoner, er forhold som må avklares av Stortinget.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om fondseiendommene staten overtar etter at Opplysningsvesenets fond er oppdelt. Det bes om at regjeringen belyser spørsmål som angår det statlige fondets formål, dets samfunnsansvar, organisering, vilkår for salg av eiendommer, sikkerhetsspørsmål ved eventuelle salg til utenlandske aktører samt andre forhold som er av betydning for forvaltningen av det gjenværende fondet staten overtar.»

(...)

Komiteen vil for øvrig særskilt vise til behovet for opprustning av verneverdige kirkebygg og en plan for dette.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utbedring av verneverdige kirkebygg.»

Forslaga blei einstemmig vedtekne av Stortinget 14. april 2020, sjå boks 2.1.

Boks 2.1 Stortingets vedtak ved behandlinga av Innst. 209 S (2019–2020)

Stortingets vedtak 500 av 14. april 2020

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med oppdelingen av Opplysningsvesenets fond ivareta følgende:

1. Staten og kirken skal være likeverdige parter i prosessen som skal avklare hvilke bygninger kirken skal overta, og det legges til grunn at staten kommer til enighet med Den norske kirke om dette.
2. Kirkens verdier skilles ut først, deretter bør staten gjøre egne vurderinger av forvaltning av de verdier som ligger igjen i fondet.
3. Betingelsen for delingen av fondet er at staten øker sin innsats for bevaring av de kulturhistorisk viktige kirkebyggene i et omfang som svarer til de verdiene som staten blir eier av på et bestemt tidspunkt. Når eiendelene i Opplysningsvesenets fond er endelig fordelt mellom staten og kirken, må det gjøres beregning av den reelle verdien. Den reelle verdien skal komme de kulturhistorisk viktige kirkebyggene til gode ved istandsetting og sikring av kirkene. Statens økte innsats for bevaring av kirkene må over tid minst svare til denne verdien (inflasjonsjustert).
4. Statens økte innsats overfor kirkebyggene skal ikke avløse kommunenes økonomiske ansvar for kirkebyggene eller komme til erstatning for andre tiltak eller ordninger som finnes på området.

5. I samråd med kirkelige instansar, antikvariske myndigheter mfl. igangsettes arbeidet med bevaringsprogrammer for ulike kategorier av kulturhistorisk viktige kirkebygg, for eksempel ved å kategorisere kirkebyggene etter alder, verneverdi eller vedlikeholdstilstand.»

Stortingets vedtak 501 av 14. april 2020

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om fondseiendommene staten overtar etter at Opplysningsvesenets fond er oppdelt. Det bes om at regjeringen belyser spørsmål som angår det statlige fondets formål, dets samfunnsansvar, organisering, vilkår for salg av eiendommer, sikkerhetsspørsmål ved eventuelle salg til utenlandske aktører samt andre forhold som er av betydning for forvaltningen av det gjenværende fondet staten overtar.»

Stortingets vedtak 502 av 14. april 2020

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utbedring av verneverdige kirkebygg.»

2.3 Oppfølgingspunkt

For å få gjennomført ei deling av verdiane i Opplysningsvesenets fond mellom staten og Den norske kyrkja i tråd med Meld. St. 29 (2018–2019), Innst. 209 S (2019–2020) og Stortinget sine vedtak i saka, må det gjerast endringar i lovgivinga om fondet. Dette er det sentrale formålet med utkastet til ny lov om fondet.

Eit anna viktig oppfølgingspunkt er å identifisere og skilje ut dei eigedommane som er aktuelle å føre over frå fondet til Den norske kyrkja. Departementet har i juni i år etablert eit prosjekt med dette som oppgåve. Innan 1. juli 2021 skal prosjektet leggje fram for departementet ei oversikt over eigedommar som det er aktuelt å skilje frå fondet og overføre til Den norske kyrkja. Frådelingsprosjektet er presentert i kapittel 5 nedanfor.

Eit tredje oppfølgingspunkt er å utarbeide ein plan for å sikre dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga. Dette vil skje i samarbeid med Den norske kyrkja, Riksantikvaren mfl. Departementet tek sikte på at planen skal femne om eitt eller fleire verneprogram for kyrkjene. Som følgje av Stortingets vedtak 708 under behandlinga av Innst. 379 S (2019–2020), sjå Meld. St. 16 (2019–2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken*, vil steinkyrkjene frå mellomalderen ha høg prioritet. Vedtaket lyder:

Stortinget ber regjeringen legge til grunn at en av de nye bevaringsstrategiene skal handle om kirker, og at det i den forbindelse legges til grunn en målsetting om at alle steinkirker fra middelalderen skal ha ordinært vedlikeholds nivå innen 1 000-årsjubileet for slaget på Stiklestad i 2030.

3 Om Opplysningsvesenets fond

3.1 Innleiing

I Meld. St. 29 (2018–2019) blei det gitt ei oversikt over hendingar og historiske utviklingslinjer som har ført fram til det som karakteriserer Opplysningsvesenets fond i dag. Dei ulike syna på eigedomsretten blei også presenterte. Stortingsmeldinga hadde ein grundig gjennomgang av eigedelane til fondet. Dei er av mange slag, men alle har opphav i dei mange prestegardane under fondet som i eldre tid skulle tene til underhald av prestane. Fondet er såleis eigar av fleire hundre prestebustader og store skog- og utmarksareal. Jordvegane er sette bort til forpakning eller leigde ut til nabobruk. På prestegardane er det om lag 1 400 bygningar i alt, og mange har kulturhistorisk verdi. I tillegg kjem fleire tusen festetomter og ein finanskapital på nær 3 mrd. kroner. Fondet har dessutan eigarinteresser i underliggjande dotterselskap, særleg innanfor eigedoms- og småkraftsektoren.

Departementet vil i dette kapitlet gi ei oversikt over viktige utviklingslinjer i historia til fondet og av diskusjonen om eigedomsretten. Kapitlet har også med eit oversyn over eigedelane til fondet. Dessutan er det teke med ein gjennomgang av den gjeldande lova om fondet og av forvaltingsordninga for fondet. Sidan 2001 har eit eige forvaltningsorgan hatt ansvaret for den daglege drifta av fondet.

3.2 Historisk riss

Ved kristninga av Noreg på 1000-talet og utover på 1100- og 1200-talet blei det bygd mange kyrkjer i Noreg. Kyrkjene blei eigar av jordeigedommar og økonomiske rettar slik at kyrkjene kunne haldast ved like. Det blei også gitt jordeigedommar og økonomiske rettar til prestane, slik at dei kunne brødfø seg. Kyrkjebygga og presteembeta var lenge rekna som ei form for sjølvstendige einingar med kvart sitt økonomiske system. Under mellomalderen blei eigedommar lagde til kyrkja, mellom anna ved testamentariske gåver. Det var tale om klostergoods og bispegods, ved sidan av det godset som høyrde til kyrkjebygga og presteembeta. Mot slutten av mellomalderen er det rekna at kyrkja i Noreg var eigar av rundt halvdelen av all fast eigedom i landet. Ved reformasjonen i Noreg 1536–1537 tok kongen over bispegodset og klostergodset, og under einevaldstida frå 1660 blei mange av kyrkjene selde til fordel for kongemakta. Eigedommane som skulle tene til underhald av prestane, var for det meste intakte fram til 1800-talet. Det var under einevaldstida at dette godset blei omtala som «det geistlighetens benefiserte gods», dvs. at eigedommane skulle kome prestane til gode.

Store delar av jorda som høyrde til eit presteembete, blei leigd ut – til leiglendingar (byggselsbruk), presteenker og husmenn. Leigeinntektene var ein viktig del av lønnsordninga for prestane. Tidleg på 1800-talet svara det benefiserte godset til 10–15 prosent av all fast eigedom i Noreg. Eigedommane var sentralt plasserte i bygdene og representerte store verdier. Bruken av det benefiserte godset blei drøfta under Riksforsamlinga på Eidsvoll i 1814. Resultatet var at det i Grunnlova § 106 kom inn eit særskilt vern av dette godset. Etter den redaksjonelle og språklege fornyinga av Grunnlova i 2014 er Grl. § 106 no innarbeidd i Grl. § 116.

Boks 3.1 Grl. § 116 første punktum

Kjøpesummar og inntekter av det benefiserte godset til presteskapet skal berre nyttast til gagn for presteskapet og til å fremje opplysinga.

Det sentrale i grunnlovsparagrafen er at verken regjeringa eller Stortinget kan nytte inntekter frå eigedommane til andre formål enn dei paragrafen nemner.

Ved lova om det benefiserte godset i 1821 blei Opplysningsvesenets fond danna. Bakgrunnen var at leiglendingsbruka (byggselsgardane) skulle seljast når den avtalte bygsels- eller leigetida var omme. Dei kjøpesummane som kom inn, skulle leggjast til det nye fondet. Frå avkastinga av fondet skulle det nye universitetet i Christiania ha ein del, medan andre delar skulle nyttast til beste for prestane og skulevesenet. Gjennom 1800-talet blei stadig meir av det benefiserte godset selt. Salsinntektene gjekk inn i fondet eller andre sentralkyrkjelege særfond som skulle tene særskilte formål, til dømes nybyggingsarbeid på prestegardane. Frå Opplysningsvesenets fond blei det gitt gunstige lån til kommunar og gardbrukarar. På 1800-talet var fondet ei viktig finansieringskjelde for utbygginga av folkeskulevesenet.

Tidleg på 1900-talet var mange av embetsgardane til prestane sette bort til forpaktning. Prestane hadde elles lønna si frå kommunale tilskott, tilskott frå Opplysningsvesenets fond og frå andre kyrkjelege særfond. Opplysningsvesenets fond hadde på denne tida mista mykje av den tidlegare verdien på grunn av fallet i pengeverdien, og lønnstilskotta til prestane blei supplerte med tilskott frå staten. I 1950-åra blei det slutt på at prestane skulle ha inntekter frå prestegarden. Dei skulle no ha kontantlønn etter lønnsregulativet i staten, men framleis ha rett til tenestebustad med buplikt. På denne tida var det om lag 480 prestegardar. Dei fleste var under forpaktning eller bortleigde som jordleigebruk. Mange av tomtene var bortfesta til private for oppføring av bustadhus, og elles til

kommunar, næringsverksemd m.m. Skogen blei forvalta separat av Direktoratet for statens skogar. Overskottet av skogen gjekk inn i Opplysningsvesenets fond.

Etter at prestegardane ikkje lenger var ein del av lønnsordninga for prestane, blei det reist spørsmål om prestegardane burde seljast, men den restriktive salspraksisen som var etablert tidlegare, heldt fram til midten av 1980-åra. Det blei då opna for at paktarane skulle kunne kjøpe bruket. Dessutan blei det opna for at festarar av bustadtomter kunne få kjøpe tomte. Kjøpesummane skulle gå inn i eit nytt særfond (Særfond II). Avkastinga frå særfondet skulle gå til kyrkjelege formål utan avkorting i dei statlege løyvingane til kyrkja. Dei kyrkjelege særfonda som var danna på 1800-talet, blei innlemma i Opplysningsvesenets fond tidleg i 1960-åra. Det lovfesta tilskottet frå fondet til Universitetet i Oslo blei oppheva omtrent samtidig. 1963 var siste året det blei gitt tilskott frå fondet til universitetet.

Lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond oppheva tidlegare lovgiving om fondet og prestegardane. Målet med lova var å avvikle rettslege bindingar som hindra ei rasjonell og forretningsmessig drift av fondet. Dei einskilde paragrafane i lova er det gjort greie for under punkt 3.6 nedanfor.

Departementet for kyrkjesaker har sidan 1814 forvalta det benefiserte godset. I 2001 blei den daglege forvaltninga av dette godset, dvs. Opplysningsvesenets fond, skild ut frå Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet og lagd til eit forvaltingsorgan under departementet med eige styre.

3.3 Ulike syn på eigedomsretten

Gjennom åra har eigedomsretten til det benefiserte godset, i dag Opplysningsvesenets fond, vore diskutert blant rettslærde, historikarar og andre. På den eine sida blei det hevda at det historiske opphavet og bruken av eigedommane – til beste for prestane og kyrkja i Noreg – må føre til at eigedomsretten anten ligg til presteembeta i kyrkja eller til dei einskilde kyrkjelydane. På den andre sida har det vore hevda, mellom anna med bakgrunn i korleis det benefiserte godset har vore disponert av Kongen, at staten har eigedomsretten. Det har også vore stilt spørsmål om ein i saka om eigedomsretten må gjere eit skilje mellom eigedomsretten til fondet og eigedomsretten til dei einskilde prestegardane.

Det har lenge vore brei semje om at fondet er eigar av prestegardane og at kyrkjelydane (sokna) i Den norske kyrkja ikkje har nokon eigedomsrett. Så lenge Den norske kyrkja nasjonalt var ein del av statsforvaltninga og staten i forvaltninga av fondet er bunde av Grl.

§ 116, har spørsmålet om den underliggjande eigedomsretten hatt lita praktisk interesse.

I ei utgreiing frå Lovavdelinga i Justis- og politidepartementet i 2000 konkluderte Lovavdelinga med at staten har eigedomsretten til fondet. Lovavdelinga meinte mellom anna at Kongen i alle åra sidan reformasjonen hadde forvalta det benefiserte godset, seinare Opplysningsvesenets fond, i eigenskap av å vere eigar. Lovavdelinga peika også på at sidan Den norske kyrkja i vår statskyrkjeordning ikkje har noka rettsleg sjølvstendig stilling, kan ho ikkje vere eigar.

Som følge av at den grunnlovsfesta statskyrkjeordninga blei avvikla ved endringane i Grunnlova i 2012, bad Kulturdepartementet i 2016 om at Lovavdelinga i Justis- og beredskapsdepartementet vurderte eigarspørsmålet på nytt. I 2016 var det også aktuelt å skilje ut Den norske kyrkja frå staten og gi den nasjonale kyrkja status som eit sjølvstendig rettssubjekt. Lovavdelinga kom i 2017 til den same konklusjonen som Lovavdelinga kom til i 2000, dvs. at det er staten som har eigedomsretten til fondet.

Konklusjonane frå Lovavdelinga i 2000 og 2017 blei avviste av Kyrkjerådet og Kyrkjemøtet, som meinte at fråsegnene frå Lovavdelinga ikkje kunne leggjast til grunn for ei avgjerd om eigedomsretten. Kyrkjemøtet i 2018 streka under at eigarspørsmålet måtte få ei avgjerd etter politiske drøftingar. Den politiske avklaringa av eigarspørsmålet kom ved Meld. St. 29 (2018–2019) og stortingsbehandlinga av meldinga, sjå kapittel 2 ovanfor.

3.4 Egedelane til Opplysningsvesenets fond

3.4.1 Oversikt

Sjølv om det meste av eigedommane som i si tid høyrde til fondet, er selde, er Opplysningsvesenets fond framleis blant dei største grunneigarane i landet. Fondet har eigedommar i dei fleste av kommunane i landet. Eigedommane femner om nær 1 400 bygningar (preste- og paktarbustader, driftsbygningar, stølar, naust, stabbur m.m.) med eit samla bruksareal på 230 000 m². Mange av bygningane er frå 1800-talet eller tidlegare. Skog- og utmarksareala er på om lag 900 000 dekar. Jordbruksareala er på 25 000 dekar og er fordelte på 21 forpaktingsbruk og 132 jordleigebruk. Fondet har 6 300 kontraktar om tomtfeste.

Til fondet høyrer ein finanskapital på om lag 2,8 mrd. kroner som for det meste er investert i verdipapir. Gjennom dotterselskap er fondet engasjert i utviklinga av fondets eigedommar til bustad- og næringsformål og i utbygginga av småkraftverk.

3.4.2 Skog og utmark

515 000 dekar av det samla skog- og utmarksarealet på 920 000 dekar er produktiv skog, for det meste på Austlandet. Det resterande arealet er fjellområde og skog som ikkje gir grunnlag for drift. Om lag 100 bygningar er knytte til skogsdrift (hytter, naust, stølar). Nokre blir leigde ut, andre står tomme. Om lag 10 prosent av skogen og utmarka er verna eller er med i verneplanar. Ved vern av skog får fondet vederlag på linje med private skogeigarar.

Skogane er fordelte på mange teigar og ligg spreidde over heile landet. Dei er som regel ikkje skilde ut frå den prestegarden dei høyrer til.

Det meste av inntektene frå skogane kjem ved sal av tømmer, men fondet har også inntekter ved uttak av grus og mineral, og frå sal av jakt- og fiskekort. Dei siste fem åra (2015–2019) var dei årlege driftsinntektene frå skog- og utmarksforvaltninga i snitt på 41 mill. kroner. Driftsoverskottet i 2019 var på 12 mill. kroner.

3.4.3 Jordbrukseigedommane

Dei fleste *forpaktingsbruka* under fondet blei selde til forpaktarane i 1980- og 1990-åra. Fondet har 21 forpaktingsbruk att. Heller ikkje desse er skilde ut frå resten av prestegarden. Forpaktingsbruket er ei sjølvstendig driftseining og har ofte blitt drifta av same familie i fleire generasjonar. Grunnen til at fondet framleis har nokre forpaktingsbruk att, er at dei har ein særleg kulturhistorisk verdi eller har eit potensial for utvikling og framtidig verdiskaping til beste for fondet. Til forpaktingsbruka høyrer eit jordbruksareal på 6 000 dekar og 150 bygningar. På kvart bruk er det ein prestebustad, men ikkje alle er i bruk som bustad for prest i dag. I 2019 var fondets inntekter av forpaktingsbruka på 3,5 mill. kroner. Driftsunderskottet var på 5 mill. kroner.

Jordleigebruka er ikkje sjølvstendige driftseiningar. Jorda er leigd ut til nabobruk, medan bygningane er leigde ut til andre. På same måten som skogane og forpaktingsbruka er ikkje jordleigebruka skilde frå den prestegarden dei høyrer til, og gardstunet eller bygningane på bruket kan ofte ha den same kyrkje- eller kulturhistoriske verdien som eit forpaktingsbruk. Til jordleigebruka høyrer eit jordbruksareal på om lag 19 000 dekar og noko over 700 bygningar, medrekna om lag 100 prestebustader som i ulik grad blir nytta som bustad for prest i dag. I 2019 var dei samla inntektene for fondet av jordleigebruka på 6 mill. kroner. Driftsoverskottet var på 4 mill. kroner.

Kvart år blir det på gardsbruka investert midlar for å oppfylle miljøkrav og modernisere bygningar, utstyr og maskinar. Behovet for å setje i stand dei mange og ofte eldre bygningane er stort.

3.4.4 Festetomtene

Fondet har om lag 6 300 festekontraktar. De fleste kontraktane, rundt 3 600, gjeld tomt til bustadhus, medan om lag 200 gjeld tomt til fritidshus. 120 kontraktar er med kommunar (tomtefeltkontraktar) som har bortfesta parsellar til bustadhus og bustadblokker m.m. Festarar av bustadtomter har rett til å løyse inn tomta etter reglane i tomtefestelova. Også festeavgifta er i desse tilfella regulert i tomtefestelova.

Om lag 1 400 kontraktar gjeld feste av tomt til offentlege formål, næringsverksemd, gravplassar m.v. Desse kontraktane kjem ikkje under reglane i tomtefestelova om bortfeste av tomt til bustad- og fritidshus. For desse kontraktane gjeld vanlege avtalerettslege reglar. Det same gjeld tomtefeltkontraktane med kommunar, men festaren av dei einskilde tomtene har i desse tilfella rett til å kjøpe tomta av fondet i tråd med reglane i tomtefestelova.

Inntektene frå tomtefeste er blant dei viktigaste inntektskjeldene for fondet. I 2019 blei det innløyst 196 tomter. Den samla innløyssummen var på 73 mill. kroner (etter frådrag av forvaltingsutgiftene ved innløyssingane), som er å rekna som ein del av den urørlege grunnkapitalen i fondet. Denne kapitalen er verna etter Grl. § 116. Nettoinntektene frå festeavgiftene i 2019 var på 112 mill. kroner, som er å rekne som avkasting.

3.4.5 Prestebustadene

For fem år sidan hadde fondet rundt 420 bustader som blei stilte til rådvelde for prestane i Den norske kyrkja som tenestebustad. Om lag like mange prestebustader blei stilte til rådvelde av kommunane, mot at fondet refunderte utgiftene for kommunane etter ein normalkostnad. Bakgrunnen var ordninga med tenestebustad for prestane, som ga presten rett til tenestebustad med buplikt. Dette systemet hadde vore gjeldande for prestane sidan 1600-talet. Ordninga blei avvikla 1. september 2015, men dei som på dette tidspunktet budde i tenestebustad, kunne halde fram med å bu der til same leige som før, fram til dei skifta stilling eller gjekk av med pensjon. Dei kommunalt eigde prestebustadene blir av denne grunnen avvikla som bustad for prestar og i mange tilfelle selde. I 2019 var det rundt 100 kommunale bustader som framleis blei nytta av prestane. Også mange av dei bustadene som fondet eig og ikkje lenger skal tene sitt opphavlege formål, vil av same grunnen bli selde.

I ein del strok av landet vil det vere vanskeleg å få tilsett prest om ikkje presten får tilbod om tenestebustad. Dette er område der marknaden for bustader er svak og det difor vil vere ein økonomisk risiko for presten å kjøpe eller byggje eigen bustad der. For å

rekruttere prest til slike område, har fondet i oppgåve å skaffe tenestebustad som presten kan leige på vanlege vilkår. Om fondet frå tidlegare eig ein bustad på slike stader, vil ikkje bustaden bli selt. Heller ikkje prestebustader som representerer ein særskild kyrkje- eller kulturhistorisk verdi, er det aktuelt at fondet avhendar. Sjølv om ein slik bustad ikkje tener eit rekrutteringsformål, er det ut frå kulturminneomsyn eit gode om bustaden framleis kan vere bustad for presten. Målet med å halde på eit utval viktige kulturhistoriske prestebustader er å ta vare på og kunne formidle den viktige kyrkje- og kulturhistoria som er knytt til prestegardane i Noreg.

Sidan 2015 har fondet selt rundt 100 prestebustader. Av dei rundt 310 bustadene som fondet har per 1. august 2020, blir om lag 150 bustader (48 prosent) nytta som tenestebustad for prest. Dei andre bustadene er enten leigde ut til andre, står tomme eller er under vurdering for sal.

3.4.6 Dei kulturhistoriske eigedommane

Av dei om lag 1 400 bygningane som fondet er eigar av, er 300 freda. Om lag 100 av desse er prestebustader. Dei andre bygningane som er freda, er mest eldre uthus (stabbur, løer, vognskjul m.m). Ei rekkje andre bygningar, også mange prestebustader, har stor kulturhistorisk verdi, sjølv om dei ikkje er freda. Desse bygningane er viktige vitnesbyrd om skiftande stilepokar, lokale handverkstradisjonar og byggjeskikkar. Dei kulturhistoriske eigedommane som høyrer til fondet, er ein viktig del av historia om kyrkja i Noreg. I seinare år har oppgåva med å ta vare på og formidle historia om prestegardane vore eit satsingsområde.

Det har ikkje vore eit mål at fondet ut frå kulturminneomsyn skal halde på dei fleste kulturhistoriske eigedommane. Gjennom åra har ikkje fondet hatt økonomisk evne til å halde ved like og setje i stand alle, og mange eigedommar har blitt selde. Ofte viser det seg at andre eigarar har gode føresetnader for å ta vare på og utvikle dei kulturminneverdiane som eigedommane har i seg.

For dei rundt 500 bygningane under fondet som i dag er vurderte å ha ein særleg kulturhistorisk verdi, er det rekna med at kapitalbehovet for å setje bygningane i stand, gjere visse standardforbetringar og å få dei opp på eit ordinært vedlikehalds nivå vil vere på om lag 500 mill. kroner dei neste ti åra. Ein stor del av dette kapitalbehovet gjeld dei 240 prestebustadene som er freda eller har ein særleg kulturhistorisk verdi.

3.4.7 Fondets verdipapir

Det meste av finanskapitalen i fondet er investert i børsnoterte verdipapir, som for det meste er fordelte på ulike aksje- og obligasjonsfond. Per 31. desember 2019 var marknadsværdien av finanskapitalen på 2,8 mrd. kroner. Ein liten del av porteføljen er investert i selskap der formålet like mykje er ideelt som å få ei god avkastning. Til dømes har fondet aksjar i Kirkelig Kulturverksted AS. Denne formålsporføljen hadde ein marknadsværdi på 40 mill. kroner per 31. desember 2019. I tillegg til verdipapira har fondet ein finanskapital plassert som likvide midlar i bank (46 mill. kroner per 31. desember 2019). 93 mill. kroner var ved siste årsskiftet lånt ut til kyrkjelege formål.

3.4.8 Clemens Eiendom AS og Clemens Kraft Holding AS

For å byggje opp stabile inntekter ved sidan av finansinntektene, som er usikre og svingar mykje, har fondet dei siste 10–15 åra sikta mot å utvikle eigedommane under fondet slik at dei kan auke i verdi og gi ei meir stabil avkastning. Til dette formålet er det danna selskap under fondet. Dei viktigaste dotterselskapa er Clemens Eiendom AS og Clemens Kraft Holding AS.

Clemens Eiendom AS, som er eit holdingselskap som fondet har fullt eigarskap til, er eigar av fleire underliggjande selskap, mellom anna kontorbygg som Den norske kyrkja er leietakar i, til dømes Rådhusgata 1–3 (Kirkens Hus) i Oslo og dei tidlegare bispebustadene i Hamar, Fredrikstad og Tromsø som er leigde ut som kontor til bispedømme. Også *Granavolden Gjæstgiveri AS* på Hadeland er eit selskap som høyrer inn under Clemens Eiendom AS. I samarbeid med andre investorar driv Clemens Eiendom AS med utvikling av tomter for bustadbygging og næringsutvikling, mellom anna i Bodø, Harstad og Alta. Verdien av alle selskapa under Clemens Eiendom AS var rekna til 1 179 mill. kroner ved årsskiftet 2019/2020. Eigardelen til Clemens Eiendom AS var 1 020 mill. kroner. Den samla gjelda i konsernet var på 689 mill. kroner per 31. desember 2019.

Clemens Kraft Holding AS med underliggjande selskap, ofte selskap med berre eitt formål (single-purpose) er blant dei største utbyggjarane av småkraft i Noreg. Bakgrunnen for satsinga på småkraftverk, er dei fallrettane fondet har i mange elvar. Fondet er eigar av 51 prosent av aksjane i Clemens Kraft Holding AS, etter at eit sveitsisk pensjonsfond gjekk inn som medeigar i 2017. Gjennomsnittet frå to eksterne verdivurderingar våren 2020 viser at Clemens Kraft Holding AS har ein samla verdi på om lag 3,1 mrd. kroner. Gjelda er på om lag 1,6 mrd. kroner.

Begge selskapa er under oppbygging og har akkumulerte underskott. Frå selskapa har det til no ikkje vore gitt noko vesentleg utbytte til Opplysningsvesenets fond.

3.4.9 Verdien av fondet

Den estimerte *noverdien* av alle egedelane i fondet var ifølgje årsrapporten for fondet i 2019 rekna til om lag 7 mrd. kroner per 31. desember 2019. Noverdien er den verdien som kjem fram når ein reknar på dei inntektene som egedelane vil gi i åra framover, etter frådrag for dei utgiftene og investeringane som går med til å skape inntektene. Det er i noverdien ikkje rekna med noko større sal av egedelane.

Salsverdien av fondet er vanskeleg å rekne ut, sidan dei einskilde egedommane i regelen ikkje er takserte, og mange av egedommane, til dømes landbruksegedommane, ikkje utan vidare kan kome for sal. Eit stort nedsal vil dessutan måtte gå over fleire år, og prisar og marknadstilhøva kan endre seg mykje over tid.

Etter oppdrag frå departementet har revisjons- og konsulentselskapet BDO gjort ei uavhengig verdivurdering av dei einskilde egedelane i fondet. Rapporten frå BDO låg føre i august 2020. BDO har estimert at verdien av fondet per 1. januar 2020 er mellom 8 og 13 mrd. kroner. Den presise verdien i dette intervallet vil mellom anna vere knytt til spørsmålet om egedelane blir selde eller om fondet blir forvalta om lag som no.

3.5 Tilskottet frå fondet til Den norske kyrkja

I 2019 blei det frå fondet ført over 42 mill. kroner som finansielt tilskott til Den norske kyrkja. Låna frå fondet til kyrkjelege formål hadde for kyrkja ein verdi i 2019 på 1,4 mill. kroner, som er effekten av at låntakarane har ei noko lågare rente enn vanleg marknadsrente. Verdien for Den norske kyrkja av at fondet held tenestebustader for prestar i Den norske kyrkja og framleis gir tilskott til nokre kommunar for kommunale prestebustader, er rekna til rundt 32 mill. kroner for 2019. Bidraget frå fondet til Den norske kyrkja i 2019 er dermed rekna til å vere på om lag 75 mill. kroner i alt.

3.6 Lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond blei danna i 1821, sju år etter at Grl. § 106 (no § 116), blei vedteken. I lang tid har det vore lagt til grunn at fondet er eigar av dei egedommane som Grl. § 116 nemner. Dei krava til forsvarleg forvaltning som staten er forplikta på etter Grl. § 116, gjeld dermed for forvaltninga av fondet. Lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond byggjer på denne forståinga.

Ved lova om fondet i 1996 blei den tidlegare lovgivinga om fondet oppheva. Tidlegare lovgiving blei for ein god del rekna som forelda, og dei rettslege bindingane i eldre lovgiving blei vurderte som eit hinder for ei målretta og forretningsmessig forvaltning av fondet. I lovframlegget, sjå Ot.prp. nr. 68 (1994–95), meinte departementet at den nye lova ville gi «den fleksibilitet og omstillingsevne for forvaltninga av pengekapital og eigedommar som forholda når som helst måtte krevje».

Boks 3.1 Lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond

§ 1. Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond er skipa ved lov 20. august 1821 og består av den delen som er att av «det Geistligheden beneficerede Gods» og seinare tileigna eller tillagde eigedommar og kapital.

§ 2. Formålet med lova

Lova skal sikre at fondet kjem Den norske kyrkja til gode og at verdiane blir bevarte og gir avkastning i samsvar med Grunnlova § 106.

§ 3. Partsstilling

Fondet har sjølv rettar og plikter, er part i avtalar med private og offentlege styresmakter og har partsstilling overfor domstol og andre styresmakter.

§ 4. Forvaltning

Fondet blir forvalta av Kongen, som mellom anna fastset korleis fondet skal organiserast og tek avgjerder om rettslege disposisjonar av fondets eigedelar.

§ 5. Fondets eigedelar

Eigedommane og kapitalen til fondet kan ikkje gjevast bort eller brukast opp. Ved avhending av eigedommar som fondet eig, skal vederlaget leggjast til kapitalen. Vinstar ved sal av verdipapir som fondet eig, er å rekne som avkastning.

§ 6. Bruk av avkastinga frå fondet

Avkastinga frå fondet skal først dekkje fondet sine utgifter. Ut over dette kan avkastinga leggjast til kapitalen eller til disposisjonsfond og givast til kyrkjelege formål etter nærare avgjerd av Kongen.

§ 7. Særlege heimelsforhold

Ein prestegard eller ein prestebustad som hører til eller ligg til vedkommande presteembete etter særleg rettsgrunnlag eller heimelsbrev, skal forvaltast på same måten som eigedommane til fondet.

Driftsinntekter og vederlag ved avhending av eigedom som nemnt i første ledd går inn i fondet, men kan berre disponerast til fordel for vedkommande embete.

Reglane i første og andre ledd gjeld ikkje så framt anna følgjer av vedkommande eigedom sitt heimelsdokument.

§ 8. Avgrensing av verkeområdet for lova

Lova gjeld ikkje for Svalbard.

§ 9. Iverksetjing og oppheving av andre lover m.v.

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

Lova om fondet er ei kortfatta rammelov, sjå boks 3.1. I lova § 1 blir det stadfesta at fondet femner om det som er att av dei eigedommane som Grl. § 106 (no § 116) nemner, med tillegg av dei eigedommane og den kapitalen som seinare er tilført fondet. Av lova § 7 går det fram at ein prestegard eller ein prestebustad kan høyre til eit bestemt presteembete dersom det ligg føre særskilde heimelsdokument. I slike tilfelle skal eigdommen forvaltast på same måten som eigedommane til fondet, men driftsinntekter og vederlag ved avhending skal i desse tilfella berre nyttast til fordel for vedkomande embete. Slike særlege heimelsdokument har ein for Gjerpen prestegard i Skien og Fosnes prestegard i Namsos.

Med direkte tilvising til Grl. § 106 (no § 116) går det fram av § 2 at formålet med lova er å sikre at verdiane i fondet blir tekne vare på, gir avkasting og kjem Den norske kyrkja til gode. § 2 stadfester den praksisen som var gjeldande etter at utdanningsformål sidan 1963 ikkje har fått tilskott frå fondet.

§ 3 i lova stadfester den mangeårige forståinga av fondet som eit sjølvstendig rettssubjekt med eigne partsrettar.

I § 4 heiter det at fondet blir forvalta av Kongen, som fastset korleis fondet skal organiserast og som tek avgjerder om rettslege disposisjonar av fondets eigedelar. Heilt sidan fondet blei oppretta i 1821 har Kongen hatt ansvaret for forvaltinga av fondet. At forvaltinga av fondet må liggje til Kongen eller eit organ som er underordna Kongen, er ikkje rekna å følgje av Grl. § 116 eller av andre konstitusjonelle krav.

§ 5 i lova seier at eigedommane og kapitalen i fondet ikkje kan gjevast bort eller brukast opp. Dette er i samsvar med forståinga av Grl. § 116. Eigedommane og kapitalen som § 5 nemner, utgjer den bundne eigenkapitalen (grunnkapitalen) i fondet, som ikkje kan avhendast til lågare pris enn marknadsprisen eller konsesjonsprisen.

Av Ot.prp. nr. 68 (1994–95) går det fram at det med «kapitalen» i § 5 er sikta til kapitalfondet. Kapitalfondet er den delen av grunnkapitalen i fondet som er bokført i balanserekneskapan for fondet. Eigedommane er ein del av grunnkapitalen, men dei fleste av eigedommane er ikkje takserte og på langt nær bokførte med rett verdi. I tråd med dette går det fram av § 5 at dersom ein eigedom blir selt, skal vederlaget leggjast til

kapitalen (kapitalfondet). I § 5 er det presisert at vinstar ved sal av verdipapir er å rekna som avkastning.

I § 6 er det gitt reglar om bruken av avkastinga frå fondet. I § 6 heiter det:

Avkastinga frå fondet skal først dekkje fondet sine utgifter. Ut over dette kan avkastinga leggjast til kapitalen eller til disposisjonsfond og givast til kyrkjelege formål etter nærare avgjerd av Kongen.

Gjennom åra har det vore eit mål å finne ein god balanse i fordelinga av avkastinga mellom dei formåla som § 6 nemner. For det meste har avkastinga vore nytta til å dekkje utgiftene som fondet har til sine eigedommar og til forvaltninga av eigedelane elles, men det har i lang tid også vore tildelt årlege midlar til kyrkjelege formål. Det har også regelmessig vore avsett midlar til disposisjonsfond, og år om anna har det frå avkastinga vore avsett midlar til kapitalfondet.

Av § 8 går det fram at lova ikkje gjeld på Svalbard. Sidan fondet ikkje har eigedommar eller verdiar plasserte på Svalbard, er paragrafen unødvendig i dag.

3.7 Forvaltingsorganet for fondet

Fondets skogar blei i mange år forvalta separat av statens skogvesen, seinare Direktoratet for statens skogar og Statskog SF. Elles var det ikkje etablert nokon ytre forvaltingsorganisasjon, med unntak av lokale prestegardstilsyn. Frå 1821 og fram til 2001 var det departementet for kyrkjesaker som hadde ansvaret for den daglege forvaltninga av fondet og prestegardane. Frå 2001 blei det under Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet oppretta eit eige forvaltingsorgan for fondet. Av vedtektene som blei fastsette ved kgl.res. 13. desember 2000, går det blant anna fram at det skal vere eit styre for forvaltingsorganet på fem medlemmer som departementet peikar ut. Eitt medlem skal veljast etter forslag frå Kyrkjerådet og eit anna etter forslag frå Den norske kirkes presteforening.

Etter endringane i oppgåvefordelinga mellom departementa våren 2019 høyrer Opplysningsvesenets fond i dag inn under Barne- og familiedepartementet.

Forvaltingsorganet for Opplysningsvesenets fond, som i det store og heile er regulert på same måten som andre statlege forvaltningsorgan, har ansvaret for den daglege forvaltninga av fondet innafor ramma av eit instruksverk som er fastsett av departementet: *Hovedinstruksen for forvaltningen av Opplysningsvesenets fond*. Styret har gitt utfyllande retningslinjer for forvaltninga, blant anna om eigedoms- og finansforvaltninga. Det er styret som gjer vedtak om det årlege budsjettet for fondet og

som godkjenner rekneskapen for fondet, medan departementet fastset den årlege budsjetttramma for forvaltingsorganet.

Opplysningsvesenets fond er ein rein formuesmasse, utan eigen organisasjon eller egne tilsette, medan forvaltingsorganet er ein del av statsforvaltinga. Dei som har sitt arbeid i forvaltingsorganet, er tilsette i staten. Forvaltingsorganet har i 2020 om lag 60 tilsette og eit budsjett på rundt 80 mill. kroner. Utgiftene til forvaltingsorganet blir heilt ut finansierte av fondet, og sidan det er ei nettobudsjettert verksemd, blir det ikkje løyvd midlar til forvaltingsorganet over statsbudsjettet. Fondet er ikkje ein del av statsbudsjettet eller statsrekneskapen og heller ikkje rekna med i statens kapitalrekneskap.

Rekneskapen til forvaltingsorganet og Opplysningsvesenets fond blir revidert av Riksrevisjonen.

4 Grunnlovsspørsmåla

4.1 Grunnlova § 116

Om heile eller delar av fondet kan overførast til Den norske kyrkja utan hinder av Grl. § 116, var blant spørsmåla som blei drøfta i stortingsmeldinga om fondet. I meldinga viste departementet til fråsegna 23. mars 2017 frå Lovavdelinga i Justis- og beredskapsdepartementet. I fråsegna går Lovavdelinga inn på korleis Grl. § 116 er å forstå, og særskilt om Grl. § 116 står i vegen for at Den norske kyrkja kan bli eigar av fondet med vid råderett. Heile fråsegna frå Lovavdelinga var med som trykt vedlegg til stortingsmeldinga.

Lovavdelinga kom fram til at Grl. § 116 ikkje står som eit hinder mot at Den norske kyrkja får eigedomsretten til fondet. I fråsegna heiter det mellom anna:

Etter vårt syn er det i utgangspunktet rettslig adgang til å overføre eiendomsretten til Den norske kirke. Det gjelder selv om denne etter 1. januar 2017 ikke er en del av staten eller står i noe alminnelig underordningsforhold til staten, verken etter privatrettslige eller offentligrettslige regler (ut over det som følger av at ethvert rettssubjekt er underlagt statens lovgivning). Vi kan ikke se at et slikt eierskap i seg selv på avgjørende måte er til hinder for å etterleve de skrankene og kravene som finnes i Grunnloven § 116 første punktum, og som vi har redegjort for foran. Noen annen konklusjon er det etter vårt syn vanskelig å forestille seg, siden en i meget lang tid ved drøftelsen av konstitusjonelle spørsmål knyttet til Opplysningsvesenets fond nettopp har tatt høyde for at kirken kunne være eier. En slik konklusjon gjelder selv om det i den senere tid har skjedd fundamentale endringer i Den norske kirkes formelle status og dermed dens forhold til staten, som den juridisk sett tidligere var en del av.

Lovavdelinga uttalte også:

Vi kan heller ikke se at noen konstitusjonelt beskyttet interesse på avgjørende måte blir krenket dersom statens adgang til å prioritere til fordel for «opplysningens fremme» blir avskåret gjennom at Den norske kirke med endelig virkning gis full rådighet over formuesmassen. Riktignok må en trolig bygge på at statens frihet etter Grunnloven § 116 første punktum til å prioritere til fordel for «opplysningens fremme» ved forvaltning av formuesmassen, hittil ikke er falt bort, jf. punkt 4.3. Dette er imidlertid ikke til hinder for at staten kan avklare eierspørsmålet og overlate rådigheten til fordel for Den norske kirke, med den konsekvensen at den myndigheten staten har hatt til å forvalte formuesmassen med utgangspunkt i Grunnloven § 116 første punktum, i praksis blir gjenstandsløs.

I spørsmålet om Grl. § 116 ville innebære at Den norske kyrkja, som eigar av fondet, i tilfelle ville få ein avgrensa råderett, uttalte Lovavdelinga:

Hvis eierspørsmålet avklares i favør av Den norske kirke, kan gode grunner etter vårt syn tale for at det blir opp til kirken selv å avgjøre hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for forvaltningen av formuesmassen.

I forlengelsen av dette vil det også gi liten mening å opprettholde et krav om at formuesmassen må holdes rettslig atskilt fra annen formue tilhørende Den norske kirke, sml. punkt 4.5.

I meldinga slutta departementet seg til Lovavdelinga si forståing av Grl. § 116. Departementet la til grunn at dersom Den norske kyrkja kan få eigedomsretten til fondet med vid råderett utan hinder av Grl. § 116, kan Grl. § 116 heller ikkje vere til hinder for at Den norske kyrkja får eigedomsretten til ein del av fondet og med vid råderett. I Innst. 209 S (2019–2020) hadde ikkje familie- og kulturkomiteen innvendingar til dei vurderingane som Lovavdelinga og departementet hadde om desse spørsmåla.

4.2 Grunnlova § 16

Grunnlova § 16 har slik ordlyd:

Alle innbyggjarane i riket har fri religionsutøving. Den norske kyrkja, ei evangelisk-luthersk kyrkje, står ved lag som den norske folkekyrkja og blir stødd som det av staten. Nærare føresegner om kyrkjeskjipnaden blir fastsette i lov. Alle trus- og livssynssamfunn skal bli stødde på lik line.

Etter Grl. § 16 siste punktum har staten ei plikt til å gi støtte til alle trus- og livssynssamfunn på lik linje. Dersom Den norske kyrkja får eigedomsretten til heile eller delar av fondet, oppstår spørsmålet om andre trus- eller livssynssamfunn vil ha krav på økonomisk kompensasjon frå staten i eit omfang som svarer til dei verdiane i fondet som Den norske kyrkja får tilført. I fråsegna 23. mars 2017 frå Lovavdelinga blei også dette spørsmålet vurdert og referert i Meld. St. 29 (2018–2019). Lovavdelinga kom til at trus- og livssynssamfunn utanom Den norske kyrkja ikkje vil ha krav på slik kompensasjon i medhald av Grl. § 16. I fråsegna heiter det:

Vår konklusjon er at det ikke følger av Grunnloven § 16 fjerde punktum at staten vil være forpliktet til å tildele andre tros- og livssynssamfunn økonomisk støtte tilsvarende verdiene som overføres til Den norske kirke ved en eventuell overføring av eiendomsretten.

I stortingsmeldinga slutta departementet seg til dette synet og la til grunn at det same vil gjelde om Den norske kyrkja får overført delar av fondet. Heller ikkje i dette

grunnlovsspørsmålet hadde stortingskomiteen i Innst. 209 S (2019–2020) innvendingar til dei vurderingane som Lovavdelinga og departementet hadde.

4.3 Lovforslaget

Høyringsutkastet til ny lov om Opplysningsvesenets fond byggjer på at Grl. § 116 ikkje er til hinder for at delar av fondet kan overførast til Den norske kyrkja, og at det ikkje følgjer av Grl. § 16 at andre trus- og livssynssamfunn vil ha krav på nokon kompensasjon for dei verdiane som Den norske kyrkja får tilført.

I den gjeldande lova om fondet § 1 er det vist til at fondet blei skipa ved lov 20. august 1821 og kva fondet består av. Departementet meiner at det av § 1 i den nye lova framleis bør gå fram kva fondet består av, men at det ikkje lenger er grunn til å vise til lova frå 1821.

Etter den gjeldande lova om fondet § 5 heiter det: «Eigedommane og kapitalen kan ikkje gjevast bort eller brukast opp». Med *kapitalen* er meint kapitalfondet, som er den delen av grunnkapitalen som er bokført, sjå ovanfor under punkt 3.6. Definisjonen av kva grunnkapitalen i fondet består av, og at kapitalfondet er den bokførte delen av grunnkapitalen, bør etter departementet sitt syn gå fram av § 1 i den nye lova om fondet.

Å halde det benefiserte godset rettsleg skilt frå anna formue er rekna å følgje av Grl. § 116, og frå langt tilbake har fondet vore rekna som eit eige rettssubjekt. Den sjølvstendige rettsstillinga til fondet er nedfelt i § 3 i den gjeldande lova, med slik ordlyd:

§ 3. Partsstilling

Fondet har sjølv rettar og plikter, er part i avtalar med private og offentlege styresmakter og har partsstilling overfor domstol og andre styresmakter.

Lovreguleringa av fondets rettsstilling er ikkje ei direkte følgje av Grl. § 116, men departementet meiner det er viktig å halde fast på fondets stilling som eit eige rettssubjekt. Så lenge det er eit krav etter Grl. § 116 at det benefiserte godset (i dag Opplysningsvesenets fond) må haldast rettsleg skilt frå annan formue som staten forvaltar, bør den nye lova føre vidare den mangeårige rettsstillinga til fondet. Departementet meiner dette bør kome til uttrykk i den nye lova § 1, som dermed i det vesentlege vil ha si forankring i Grl. § 116.

Med bakgrunn i dette foreslår departementet at den nye lova om fondet § 1 får slik ordlyd:

§ 1. Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond er sett saman av den delen som er att av «det benefiserte godset til presteskapet» og seinare tileigna eller tillagde eigedommar og kapital.

Grunnkapitalen i fondet er eigedommane og kapitalfondet. Kapitalfondet er den bokførte delen av grunnkapitalen.

Opplysningsvesenets fond er eit eige rettssubjekt.

5 Overføring av eigedelar til Den norske kyrkja

5.1 Innleiing

I stortingsmeldinga om fondet gjekk departementet inn for at eigedommar i fondet som hadde ein særleg kyrkjeleg verdi, skulle overførast til Den norske kyrkja. I meldinga blei dette presisert til å vere eigedommar som hadde ein kyrkjeleg verdi ut frå bruken eller historia deira eller fordi dei til dømes ligg så tett til ei mellomalderkyrkje at det er tale om eit verneverdig og kyrkjeleg kulturmiljø. I meldinga blei det understreka at dei verdiane som blei overførte, ikkje skulle gi Den norske kyrkja nokon økonomisk vinst til fordel for den vanlege verksemda. I meldinga la elles departementet til grunn at rettssubjektet for Den norske kyrkja, etablert 1. januar 2017 og representert ved Kyrkjemøtet og Kyrkjerådet, skulle ha eigedomsretten til dei overførte eigedommane.

I Innst. 209 S (2019–2020) blei det ikkje reist spørsmål til desse vilkåra for overføring av eigedelar frå fondet til Den norske kyrkja. Av innstillinga går det fram at komiteen går ut frå at staten og Den norske kyrkja blir einige om kva som skal overførast til kyrkja, og at staten og Den norske kyrkja i arbeidet med slike spørsmål skal vere likestilte partar.

I stortingsmeldinga drøfta departementet kva for eigedommar som departementet meinte hadde ein slik kyrkjeleg verdi at dei kunne vere aktuelle å overføre til Den norske kyrkja. Departementet viste til at dette særleg vil gjelde mange av prestebustadene, men peika også på at nokre av forpaktingsbruka og nokre av bygningane eller gardstuna på jordleigebruka kan vere av verdi for kyrkja. Berre i få tilfelle meinte departementet at det kan vere aktuelt at festetomter blir overførte.

Kontorbygg og andre nærings eigedommar som fondet er eigar av, er organiserte som aksjeselskap. Den norske kyrkja er leigetakar i fleire av kontorbygga. I meldinga blei det streka under at spørsmålet om overføring av kontorbygg til Den norske kyrkja ikkje kan skje utan ei konkret vurdering av konsekvensane for dei aktuelle selskapa.

Fordi mange av bygningane under fondet, ikkje minst mange av prestebustadene, har eit stort behov for vedlikehald og istandsetjing, blei det i meldinga peika på at Den norske kyrkja måtte få tilført dei midlane som trengst for å setje i stand og drifte dei overførte eigedommane. Om desse midlane skulle kome frå fondet eller på annan måte, blei det ikkje konkludert med i meldinga.

I meldinga blei det vist til at skog- og utmarksareal under fondet ikkje har nokon særskilt kyrkjeleg verdi, og at heller ikkje eigardelen i Clemens Kraft AS ville vere aktuell å overføre til Den norske kyrkja.

Meldinga tok til orde for at dei verdipapira som er rekna inn i den såkalla formålsporføljen, sjå punkt 3.4.7 ovanfor, burde bli overførte til Den norske kyrkja. Det meste av finanskapitalen ville dermed bli igjen i fondet.

I meldinga uttalte departementet at arbeidet med å identifisere og frådele dei aktuelle eigedommane burde gå føre seg i eit særskilt prosjekt. Dette frådelingsprosjektet blei etablert ved brev 4. juni 2020 frå departementet til forvaltingsorganet for Opplysningsvesenets fond. Den norske kyrkja er representert i prosjektet. I det første året av prosjektperioden skal prosjektet utarbeide ei oversikt over dei eigedommane som det er aktuelt å overføre til Den norske kyrkja. Oversikten skal vere ferdig omkring 1. juli 2021, men det er opna for at det kan gjerast justeringar seinare. Frådelingsprosjektet skal etter planen vere slutført i 2025, sjølv om ikkje alle aktuelle eigedommar er overførte til Den norske kyrkja i 2025, sjå elles punkt 6.1 nedanfor. Departementet sitt brev 4. juni 2020 er å finne på nettsidene til Barne-og familiedepartementet.

5.2 Lovgrunnlaget for overføring av eigedelar til Den norske kyrkja

I den gjeldande lova om fondet § 5 heiter det at eigedommane og kapitalen til fondet ikkje kan gjevast bort eller brukast opp. Dette forbodet er til hinder for å overføre eigedommar til Den norske kyrkja utan at det blir betalt eit vederlag til fondet som svarer til marknadsverdien eller den høgaste lovlege prisen (konsesjonsprisen). Ei lovending må difor til for at ei deling av fondet mellom staten og Den norske kyrkja kan bli realisert. At Grl. § 116 ikkje er til hinder, er omtalt ovanfor i kapittel 4.

Om overføringa av eigedommar til Den norske kyrkja bør skje ein etter ein eller til dømes i puljar, har departementet ikke teke stilling til. Praktiske og administrative omsyn vil spele ei rolle i slike vurderingar, forutan dei spørsmåla som heng saman med verksemdsoverdraging til Den norske kyrkja, sjå kapittel 8. Det vil også vere viktig å høyre kva syn Den norske kyrkja har i dette spørsmålet.

Den gjeldande lova om fondet § 4 har denne ordlyden:

§ 4. Forvaltning

Fondet blir forvalta av Kongen, som mellom anna fastset korleis fondet skal organiserast og tek avgjerder om rettslege disposisjonar av fondets eigedelar.

Som det går fram av punkt 3.6 ovanfor, har Kongen i alle åra forvalta fondet. § 4 i den gjeldande lova er ført vidare i lovutkastet § 3 utan endringar. Kongen vil etter dette

mellom anna ha mynde til å gjere vedtak om overføring av eigedelar i fondet til Den norske kyrkja, avgrensa av dei vilkåra som er sette for slik overføring. Vilkåra bør gå fram av lova: Dei skal ha ein særskild verdi for Den norske kyrkja, og kyrkja skal ikkje ha nokon økonomisk vinst av overføringane til fordel for si vanlege verksemd.

Eigedommar som høyrer til ein landbrukseigedom og som er aktuelle for kyrkja å få tilført, må i tilfelle frådelast dersom kyrkja skal bli eigar. Dersom delinga av eigedommen krev samtykke etter jordlova § 12, kan eigedommen berre overførast til Den norske kyrkja om det ligg føre eit slikt samtykke. Gjeld overføringa eigedom som etter konsesjonslova § 2 krev konsesjon, kan eigedommen berre overførast når konsesjon er gitt. Også desse vilkåra for overføring av eigedommer til kyrkja bør gå fram av lova. Ved overføring av eigedom som høyrer til ein landbrukseigedom, må det elles takast omsyn til dei som i dag er leigetakar av eigedommen eller delar av den.

I ein del tilfelle vil det truleg bli reist spørsmål om grunnlaget for å overføre ein eigedom til Den norske kyrkja vil liggje føre. Til dømes vil det ikkje alltid vere tvillaust at ein eigedom representerer ein slik særleg kulturverdi for Den norske kyrkja at kyrkja bør få den overført til seg. Departementet reknar likevel med at staten og Den norske kyrkja, utfrå heilskaplene vurderingar, blir samde i det einskilde tilfelle.

5.3 Kapital- og driftstilskott til Den norske kyrkja

Fleire av dei eigedommane som det vil vere aktuelt å overføre til Den norske kyrkja, har eit etterslep i vedlikehaldet, og fleirtalet av eigedommane vil ikkje ha inntekter (husleige m.m.) som er store nok til å dekkje dei årlege driftsutgiftene. Ikkje minst vil dette gjelde mange av prestebustadene.

Frådelingsprosjektet skal gjere greie for om Den norske kyrkja treng tilskott for å setje eigedommane i stand, for at det samla driftsresultatet for dei overførte eigedommane skal gå i balanse og for storleiken på eit eventuelt tilskott. Departementet har ikkje konkludert om eit slikt tilskott bør kome som eit kapitaltilskott ein gong for alle eller fordelt over tid, eller om kapitaltilskottet i tilfelle bør kome i kombinasjon med eit årleg driftstilskott. Dette vil departementet vurdere etter at det er klart kva for eigedommar som blir overførte til kyrkja, og etter at dei økonomiske utgreiingane frå frådelingsprosjektet om behovet for tilskott er klare. Det vil også vere viktig å høyre kva Den norske kyrkja meiner. Eit eventuelt tilskott til Den norske kyrkja som følgje av delinga av fondet mellom staten og kyrkja, må i alle høve kome til frådrag i den verdien som blir fastsett for det attverande statlege fondet (referansen for statens innsats til beste for kyrkjebygga). Eit *driftstilskott* er det naturleg å sjå som ei budsjettsak som

departementet i tilfelle må kome tilbake til i samband med dei årlege statsbudsjetta. Om eit avgrensa *kapitaltilskott* bør finansierast av fondet eller over statsbudsjettet, har ikkje departementet teke stilling til, sjå mellom anna merknaden til § 6 i kapittel 9 nedanfor.

Verdipapira som fondet eig, hadde ved siste årsskifte ein marknadsverdi på 2,8 mrd. kroner, sjå omtalen under punkt 3.4.7 ovanfor. Det er berre ein liten del som er aktuell å overføre til Den norske kyrkja. Dette gjeld den såkalla formålsporføljen, der investeringa har bakgrunn i omsyn av ideell karakter ved sidan av avkastningsomsyn. Verdien av formålsporføljen skal i tilfelle reknast med som ein del av kapitaltilskottet til Den norske kyrkja som er omtalt ovanfor.

5.4 Disponeringa av overførte egedelar

Grunnlaget for å overføre eigedommar frå fondet til Den norske kyrkja er at eigedommane i dag har ein bruksverdi for kyrkja, eller at dei på annan måte har ein særleg kyrkjeleg verdi. Det er den særlege eigenskapen ved desse eigedommane som er grunnen til at dei i framtida bør høyre til Den norske kyrkja. I regelen vil det difor ikkje vere aktuelt for kyrkja å skilje seg av med dei.

Over tid kan det likevel kunne kome situasjonar der Den norske kyrkja kjem fram til at ein tilført eigedom eller bygning ikkje lenger tener formålet sitt eller av andre grunner er aktuell å avhende. Til dømes vil endringar i busetjingsmønster og korleis kyrkja organiserer prestetenesta i åra framover, kunne verke inn på behovet for og lokaliseringa av tenestebustader for prestane.

Departementet meiner at Den norske kyrkja bør ha retten til å disponere dei overførte eigedommane slik kyrkja ser det som mest tenleg. Dersom kyrkja etter ei tid ser grunn til å selje eller disponere ein eigedom på ein annan måte enn den som låg til grunn då eigdommen blei overført, bør det etter departementet sitt syn ikkje vere restriksjonar på slik disponering. Et forbod mot sal, eller eit krav om at fondet (staten) til dømes skal ha rett til å få bygningen eller eigdommen tilbakeført dersom kyrkja ser grunn til å skilje seg av med han, vil vere eit hinder for at kyrkja kan få til ei rasjonell eigedomsforvaltning. Dessutan kan ingen i dag vite om dei overførte eigedommane på sikt vil kunne gi kyrkja økonomiske tap, slik at sal av ein eller fleire eigedommar tvingar seg fram. Dette er ein risiko kyrkja må bere.

Departementet viser elles til at spørsmålet om staten burde stille vilkår som avgrensar kyrkja sin eigedomsrett over tilførte eigedommar frå fondet, blei drøfta i stortingsmeldinga om fondet. Departementet konkluderte med at staten ikkje burde

stille særskilde vilkår – ut over den allmenne lovgivinga – som innskrenka kyrkja sin råderett over eigedommane.

5.5 Lovforslaget

Departementet viser til omtalen under punkt 5.2 om trongen for ein lovheimel for å overføre eigedelar til Den norske kyrkja utan vederlag. Departementet foreslår at § 4 i den nye lova får slik ordlyd:

*§ 4. Overføring av eigedelar til Den norske kyrkja
Eigedommar og andre eigedelar i fondet som har ein særskild verdi for Den norske kyrkja, kan overførast til Den norske kyrkja utan vederlag. Eigedlane skal ikkje gi Den norske kyrkja nokon økonomisk vinst til fordel for si allmenne verksemd.*

Dersom overføringa av ein eigedom til Den norske kyrkja krev samtykke etter jordlova § 12, kan eigdommen berre overførast om det ligg føre eit slikt samtykke. Gjeld overføringa eigedom som etter konsesjonsloven § 2 krev konsesjon, kan eigdommen berre overførast når konsesjon er gitt.

6 Opplysningsvesenets fond som eit statleg fond

6.1 Tidspunktet

I Stortingets vedtak 500 (2019–2020) frå 14. april 2020 (punkt 3) heiter det mellom anna:

3. Betingelsen for delingen av fondet er at staten øker sin innsats for bevaring av de kulturhistorisk viktige kirkebyggene i et omfang som svarer til de verdiene som staten blir eier av på et bestemt tidspunkt.

Departementet meiner at det i lova bør fastsetjast ein dato for kva tid staten blir eigar av dei verdiane i fondet som vedtaket viser til. Frå dette tidspunktet bør lova regulere Opplysningsvesenets fond som eit statleg fond.

Det vil ta nokre år før utskiljinga av alle dei aktuelle eigedommane til Den norske kyrkja er ferdig. Som følgje av tidkrevjande prosessar i samband med delingssaker, sjå punkt 5.2 ovanfor, kan det i praksis gå mange år før den siste eigdommen er overført, også etter at det omtalte frådelingsprosjektet er avslutta. Dersom det skulle leggjast til grunn at *alle* dei aktuelle eigedommane skal vere overførte til kyrkja før fondet får rettsleg status som eit statleg fond, vil det kunne gå mange år. Departementet kan ikkje sjå at dette er tenleg, og foreslår at Opplysningsvesenets fond blir regulert som eit statleg fond frå 1. januar 2023. Sjølv om frådelingsprosjektet har ei tidsramme på fem år, meiner departementet at det bør vere mogleg å identifisere og gjere vedtak om kva for eigdommar som er aktuelle å overføre til Den norske kyrkja innan 2023. Ved slike vedtak må det takast atterhald om at den einskilde eigdommen faktisk kan bli overført. Til dømes vil kravet om samtykke til frådeling kunne vere eit hinder.

Av omsyn til arbeidet med planar og bevaringsprogram for kyrkjebygga, ser departementet det som viktig at det ikkje går for lang tid før fondet er regulert som eit statleg fond. Frå dette tidspunktet vil det finansielle grunnlaget for den statlege kyrkjebyggsatsinga liggje føre, og verdien av fondet per 1. januar 2023 vil vere referansen for den statlege innsatsen for sikringa av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga i åra framover.

Departementet kan ikkje sjå at det er noko til hinder for at dei eigedommane som ikkje er overførte til Den norske kyrkja innan 2023, kan bli overførte på same vilkår også etter at fondet er regulert som eit statleg fond. Verdien av eigdommar som blir overførte etter 2023, må i alle høve gå til frådrag i verdien av det statlege fondet som blir fastsett per 1. januar 2023.

Departementet vil elles streke under at verdien av dei eigedommane som blir overførte til Den norske kyrkja, skal reknast etter markedsverdien/salsverdien av eigdommen, eventuelt den konsesjonsprisen som er godkjend. Det skal til dømes ikkje takast omsyn til om presten har burett i bustaden med avtalefesta leige etter avtalen som gjeld om opphevinga av buplikten for prestane, sjå punkt 7.2 nedanfor.

6.2 Statleg råderett over fondet

Etter Grl. § 116 skal staten i si forvaltning av fondet sjå til at fondet blir forvalta forsvarleg, at verdiane blir tekne vare på og at avkastinga ikkje blir nytta til andre formål enn dei Grl. § 116 nemner. Så lenge Grl. § 116 første punktum ikkje blir endra, vil desse vilkåra gjelde også etter at eigedelar er overførte til Den norske kyrkja og fondet er regulert som eit statleg fond. Den grunnlovsfesta avgrensinga i statleg råderett over fondet er nedfelt i den gjeldande lova om fondet § 5, der det heiter:

§ 5. Fondets eigedelar

Eigedommane og kapitalen til fondet kan ikkje gjevast bort eller brukast opp.

Ved avhending av eigedommar som fondet eig, skal vederlaget leggjast til kapitalen. Vinstar ved sal av verdipapir som fondet eig, er å rekne som avkastning.

Etter § 5 (og Grl. § 116) kan ikkje staten gi bort eller bruke opp «eigedommane og kapitalen» i fondet, sjå punkt 3.6 ovanfor. At fondet blir regulert som eit statleg fond, vil ikkje endre denne avgrensinga av råderetten. I stortingsmeldinga om fondet peika departementet på denne problemstillinga og uttalte mellom anna (side 84):

Dersom Stortinget bestemmer at eiendelene i fondet med endelig virkning deles mellom staten og Den norske kirke som skissert, kan ikke departementet se at Grl. § 116 første punktum lenger tjener noen hensikt. Så lenge Grl. § 116 består, vil grunnkapitalen i det gjenværende fondet være beskyttet av Grl. § 116, som begrenser statens disponering av verdiene. En slik grunnlovsbestemt begrensning i statens råderett kan ikke departementet se har noen hensikt etter at eierspørsmålet er avklart og verdiene er fordelt mellom staten og Den norske kirke på det grunnlaget som er skissert over.

Så lenge Grl. § 116 første punktum ikkje er endra eller oppheva, legg departementet til grunn at det materielle innhaldet i § 5 i den gjeldande lova om fondet må førast vidare i den nye lova, sjå elles punkt 7.1 nedanfor.

6.3 Lovforslaget

Departementet viser til drøftingane ovanfor og foreslår at lovreglane om statleg eigedomsrett blir innarbeidd i lovutkastet § 5 med slik ordlyd:

§ 5. Statens eigeomsrett

Opplysningsvesenets fond er eit statleg fond frå 1. januar 2023. Eigeelar i fondet kan overførast til Den norske kyrkja i samsvar med § 4 også etter 1. januar 2023.

Med unntak av dei eigeleane som blir overførte til Den norske kyrkja i samsvar med § 4, kan grunnkapitalen i fondet ikkje bli gitt bort eller brukt opp. Ved sal av eigeommar som fondet eig, skal vinsten leggjast til kapitalfondet. Vinst ved sal av verdipapir er å rekne som avkastning.

7 Andre spørsmål

7.1 Forvaltinga av fondet

I Stortingets vedtak 500 frå 14. april 2020 (punkt 2) heiter det:

2. Kirkens verdier skilles ut først, deretter bør staten gjøre egne vurderinger av forvaltning av de verdier som ligger igjen i fondet.

I Stortingets vedtak 501 frå same dagen heiter det:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om fondseiendommene staten overtar etter at Opplysningsvesenets fond er oppdelt. Det bes om at regjeringen belyser spørsmål som angår det statlige fondets formål, dets samfunnsansvar, organisering, vilkår for salg av eiendommer, sikkerhetsspørsmål ved eventuelle salg til utenlandske aktører samt andre forhold som er av betydning for forvaltningen av det gjenværende fondet staten overtar.

Departementet vil kome tilbake til oppfølginga av vedtaka som er nemnde ovanfor.

Inntil Grl. § 116 første punktum eventuelt er endra eller oppheva, vil formålet med fondet og dei andre rammene for forvaltinga som følgjer av paragrafen, i alle tilfelle vere dei same. Mellom anna er det rekna å vere eit krav etter Grl. § 116 at formuen i fondet må haldast rettsleg skilt frå annan formue som staten forvaltar. Dersom Grl. § 116 første punktum blir oppheva, vil situasjonen vere ein annan. Departementet viser til Grunnlovsforslag 29 (2019–2020) om oppheving av Grl. § 116 første punktum som blei fremma for Stortinget 30. september 2020, sjå Dokument 12:29 (2019–2020).

Av utkastet til ny lov § 3 går det fram at Kongen forvalter fondet, sjå punkt 5,2 ovanfor. I stortingsmeldinga om fondet meinte departementet at det kunne vere grunn til å vurdere om forvaltinga av fondet burde bli organisert i eit særlovsselskap.

Departementet vil vurdere dette spørsmålet i samanheng med andre spørsmål som vedkjem den framtidige forvaltinga. Departementet legg elles til grunn at Den norske kyrkja fram til fondet er regulert som eit statleg fond, skal vere representert i styringa av fondet slik som i dag. Departementet kan ikkje sjå at det er grunn til at Den norske kyrkja skal vere med i styringa av fondet etter den tid.

7.2 Bruken av avkastinga frå fondet

Av den gjeldande lova om fondet § 6 går det fram at avkastinga skal dekkje «fondets utgifter», dvs. dei utgiftene som trengst for å forvalte fondet, drifte og halde

eigedommane ved like m.m. Avkastinga kan etter § 6 også leggjast til kapitalen (kapitalfondet), til disposisjonsfond eller gjevast til kyrkjelege formål.

Med grunnlag i § 6 har Den norske kyrkja dei siste 30 åra fått finansielle bidrag frå fondet til verksemda si. Som det går fram av punkt 3.5 ovanfor, er den økonomiske støtta sett saman av tre delar, der det finansielle tilskottet som Den norske kyrkja får kvart år (42 mill. kroner i 2020), er den viktigaste delen. Ein annan fordel for kyrkja er verdien av at fondet held tenestebustader for prestar (og biskopar) i Den norske kyrkja. Den tredje økonomiske fordel for kyrkja er låna til kyrkjelege formål.

Departementet meiner at det i framtida ikkje bør løyvast eit driftstilskott frå fondet til Den norske kyrkja. Departementet tok opp dette spørsmålet i stortingsmeldinga om fondet, der det heiter (side 72):

Fondets tilskudd til Den norske kirke har på bakgrunn av St.meld. nr. 64 (1984–85) vært sett som en inntekt for kirken som statens bevilgninger til kirken ikke skal påvirkes av. Etter at Den norske kirke nå mottar et rammetilskudd fra staten, er det etter departementets syn naturlig å se statens og fondets tilskudd til Den norske kirke i sammenheng. Statens tilskudd kan neppe lenger ses uavhengig av fondets tilskudd.

I meldinga heiter det vidare (side 84):

I de siste 30 årene har Den norske kirke mottatt et årlig tilskudd fra fondets avkastning til kirkens IKT-løsninger og andre felleskirkelige tiltak. Tilskuddet har vært medregnet i grunnlaget for statens tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Med den løsningen av eierspørsmålet som det er redegjort for ovenfor, vil denne typen tilskudd fra fondet til kirkelig virksomhet falle bort. Om det statlige rammetilskuddet til Den norske kirke bør ta hensyn til dette, vil departementet vurdere som en budsjettsak i sammenheng med de årlige statsbudsjettene.

Departementet viser til dette og meiner at det omtalte finansielle tilskottet til Den norske kyrkja bør falle bort frå same tid som den nye lova om fondet blir sett i verk. Om det statlege rammetilskottet til Den norske kyrkja skal kompensere for dette, vil bli vurdert som ei budsjettsak.

Mange av prestebustadene under fondet er i dag i bruk som tenestebustad for prest i Den norske kyrkja. Ikkje alle er aktuelle å overføre til Den norske kyrkja, til dømes fordi dei ikkje kan reknast som ein såkalla rekrutteringsbustad, sjå punkt 3.4.5 ovanfor. Ein del av prestebustadene høyrer dessutan til ein landbrukseigedom, og manglande samtykke til frådelling av bustaden kan vere til hinder for at han blir overført til kyrkja. Også eventuelle krav om konsesjon kan vere eit hinder.

Dersom ein prestebustad under fondet av ulike grunnar ikkje blir overført til Den norske kyrkja, kan det hende at presten som bur i denne bustaden i dag, har rett til å bu der med same husleige som no, fram til presten skifter stilling eller går av med pensjon. I august 2020 var det om lag 85 prestar som hadde slik burett i prestebustad under fondet. Burettten følgjer av avtalen frå 2015 om opphevinga av buplikta for prestar. Den inneber mellom anna at husleiga som presten skal betale, skal vere på same nivå som under bupliktordninga. I slike tilfelle vil fondet ha plikt til å leige ut bustaden til presten på desse vilkåra, også etter at fondet er regulert som eit statleg fond frå 2023. Burettten nemnt ovanfor gjeld også for prest som bur i tenestebustad som ein kommune har stilt til rådvelde, sjå lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn § 23 fjerde ledd. I august 2020 var det om lag 65 prestar som hadde slik rett til å bu i bustaden som kommunen hadde stilt til rådvelde. Kommunen får i desse tilfella tilskott frå fondet etter ein normalkostnad. Sidan den burettten som følgjer av avtalen frå 2015 kan reknast som ein økonomisk fordel som prestar i Den norske kyrkja har av fondet, bør det gå fram av lova at fordelene kan halde fram.

Dersom ein prestebustad under fondet er rekna som ein såkalla rekrutteringsbustad, vil den vere av særleg verdi for Den norske kyrkja og dermed også aktuell å overføre til kyrkja. Dersom bustaden ikkje kan overførast fordi det ikkje blir gitt samtykke til frådeling frå eigedommen elles, eller fordi konsesjon ikkje blir gitt, meiner departementet at Den norske kyrkja bør få tilskott frå fondet slik at kyrkja kan skaffe ein annan rekrutteringsbustad. Også dette bør gå fram av lova. Av dei prestebustadene som er rekna som rekrutteringsbustad, vil frådeling kunne vere nødvendig for om lag 70 bustader for at dei kan bli overførte til kyrkja.

Dersom Den norske kyrkja får tilskott til ein rekrutteringsbustad, skal tilskottet kome til frådrag i verdien av fondet per 1. januar 2023.

I stortingsmeldinga om fondet drøfta departementet den fordelene som Den norske kyrkja har av lån frå fondet til kyrkjelege formål. I meldinga heiter det (side 84):

Fondet har i dag utestående rundt 90 mill. kroner som lån til kirkelige formål med subsidiert rente. Disse lånene bør løpe som før, mens eventuelle nye lån fra fondet – det gjenværende Opplysningsvesenets fond – bør gis på vanlige markedsvilkår.

Departementet har på ny vurdert spørsmålet om dei låna som er gitt til kyrkjelege formål, bør halde fram med subsidiert rente. Fordelen for Den norske kyrkja av dei nemnde låna er 1,4 mill. kroner for 2019, sjå punkt 3.5 ovanfor. Av administrative omsyn og fordi fordelene for kyrkja er låg, er departementet kome til at lånefordelen bør falle

bort frå same tid som den nye lova om fondet blir sett i verk, slik departementet går inn for med omsyn til det omtalte finansielle tilskottet frå fondet til Den norske kyrkja.

I den gjeldande lova om fondet § 6 er ordet *avkastning* nytta konsekvent. Departementet meiner det vil vere meir presist om den nye lova nyttar ordet *overskott* om det som blir tilbake etter at fondets eigne utgifter er dekte inn av avkastinga frå fondet. Overskottet er med andre ord den delen av avkastinga som etter den gjeldande lova § 6 til dømes kan setjast av til disposisjonsfond eller gjevast til kyrkjelege formål.

7.3 Tilskott til sikring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga

I meldinga om fondet tok ikkje departementet stilling til spørsmålet om korleis staten skal finansiere sin auka innsats til beste for dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga. I meldinga heiter det om dette (side 83):

Departementet legger til grunn at statens økte innsats overfor de kulturhistorisk viktige kirkebyggene på det grunnlaget som er skissert over, ikke skal avløse kommunenes økonomiske ansvar på området eller komme til erstatning for eksisterende tiltak eller ordninger overfor kirkebyggene. På hvilken måte statens bidrag bør finansieres, vil departementet i tilfelle komme tilbake til, da det her kan tenkes flere mulige løsninger, for eksempel ved at det gis tilskudd fra det statlige fondet og/eller ved ordinære statlige tilskudd uavhengig av fondets avkastning.

Departementet har ikkje konkludert i spørsmålet om korleis staten bør finansiere sin innsats til fordel for dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga, og har til vurdering to hovudmodellar. Ein modell er at innsatsen blir finansiert ved løyvingar over statsbudsjettet. Ein annan modell er å bruke fondet som finansieringskjelde ved å ha ein regel om uttak frå fondet til fordel for kyrkjebygga, til dømes ved at ein fast prosentdel av verdien av fondet årleg skal gå til verneprogram for kyrkjene. Det er naturleg å vurdere begge modellane i lys av forslaget om å endre Grl. §116.

Under behandlinga av komiteinnstillinga til stortingsmeldinga om Opplysningsvesenets fond, gjorde Stortinget dette vedtaket (vedtak 502):

Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utbedring av verneverdige kirkebygg.

Departementet vil kome tilbake til ein slik plan som del av dei andre oppfølgingspunkta som ei deling av fondet mellom staten og Den norske kyrkja stiller krav om, sjå punkt 2.3 ovanfor. Som sagt under punkt 2.3 tek departementet sikte på at ein slik plan skal

femne om eit eller fleire verneprogram. Dessutan må det vere med ein finansieringsplan. Departementet legg til grunn at innsatsen for kyrkjebygga må skje systematisk over tid, med bakgrunn i detaljerte planar for dei einsskilde istandsettingsprosjekta.

Stortinget har stilt som vilkår for delinga av fondet at staten auker sin innsats for bevaring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjebygga i eit omfang som svarer til dei verdiane staten blir eigar av på eit bestemd tidspunkt. Etter departementet sitt forslag vil dette tidspunktet vere 1. januar 2023. Frå 2023 vil dermed det finansielle grunnlaget for ei vesentleg styrking av den statlege innsatsen til fordel for kyrkjebygga vere på plass. Departementet ser det som viktig at arbeidet med å sikre kyrkjebygga startar opp så snart det finansielle grunnlaget og dei økonomiske rammene for den statlege kyrkjebyggsatsinga ligg føre i 2023. Departementet viser elles til dei vedtaka som eit einstemmig Storting har gjort i denne saka, og dessutan til vedtak 708 (2019–2020) om tidsplanen for å setje i stand dei 158 steinkyrkjene frå mellomalderen, sjå omtalen av vedtaket under punkt 2.3 ovanfor. Fram til 2023 tek departementet mellom anna sikte på å utvikle bevaringsprogram og gjere systematiske undersøkingar av eit utval kyrkjer.

7.4 Lovforslaget

I lovutkastet som departementet legg fram i dette høyringsnotatet, er det ikkje innarbeidd nokon regel som seier at fondet skal vere finansieringskjelde til sikring av kulturhistorisk viktige kyrkjebygg. Behovet for ein slik regel i lova om fondet vil departementet i tilfelle vurdere i lys av høyringa, sjå punkt 7.2 ovanfor.

Avkastinga frå fondet må som i dag gå til å dekkje fondets eigne utgifter, medrekna utgiftene til den instansen som har til oppgåve å forvalte fondet. Overskottet skal som no kunne setjast av til kapitalfondet og til disposisjonsfond, men elles bli rekna som inntekt for statskassa til å dekkje dei formåla som Grl. § 116 nemner. Statens utgifter til utdanningssektoren og til Den norske kyrkja vil både kvar for seg og samla vere langt større enn kva fondet nokon gong vil gi av overskott. At overføringane frå fondet til staten blir ført som ei ordinær inntekt for statskassa, kjem dermed ikkje i strid med Grl. § 116.

Den frie eigenkapitalen i fondet var bokført med 190 mill. kroner ved årsskiftet 2019/2020 (disposisjonsfondet). For å trygge den finansielle situasjonen for fondet, er det eit mål å byggje opp disposisjonsfondet som buffer for å møte år med sviktande inntekter, mellom anna frå finansforvaltinga. Overskott i fondet har difor i mange år vore lagt til disposisjonsfondet.

Etter lovutkastet § 3 har Kongen mynde til å forvalte fondet. Det følgjer av dette at Kongen avgjer disponeringa av overskottet.

Departementet foreslår at reglane om bruken av avkastinga frå fondet blir innarbeidde i den nye lova om fondet § 6 med slik ordlyd:

§ 6. Bruken av avkastinga frå fondet

Avkastinga frå fondet skal dekkje utgiftene til fondet. Overskott skal leggjast til kapitalfondet, disposisjonsfond eller overførast som alminneleg inntekt for staten til å dekkje dei statlege utgiftene til dei formåla som er nemnde i Grunnlova § 116 første punktum.

Prestebustad som er eigd av fondet, kan leigast ut som tenestebustad for prest i Den norske kyrkja til lågare husleige enn marknadsleige. Dei utgiftene som staten skal refundere kommunane i medhald av trussamfunnslova § 23 fjerde ledd, blir dekte av fondet.

Dersom ein prestebustad er rekna som rekrutteringsbustad for prest i Den norske kyrkja, men ikkje blir overført til kyrkja i samsvar med § 4, skal fondet gi tilskott til Den norske kyrkja til ein annan bustad på staden.

Første ledd er ikkje til hinder for at utgifter som Den norske kyrkja får i samband med overtakinga av eigedommar som er nemnde i § 4, blir dekkja av fondet.

8 Økonomiske og administrative konsekvensar

Det fremste formålet med den nye lova er å leggje det rettslege grunnlaget for å skilje ut og overføre eigedelar i Opplysningsvesenets fond til Den norske kyrkja utan at kyrkja skal betale vederlag til fondet, og å regulere staten sin eigarrett over fondet. Siktemålet er at den nye lova tek til å gjelde frå 1. januar 2022.

Saka har økonomiske konsekvensar for fondet, for Den norske kyrkja og for staten.

For *Opplysningsvesenets fond* vil dei økonomiske konsekvensane mellom anna vere knytt til kva for eigedelar som blir overførte til Den norske kyrkja og verdien av desse. Verdien av fondet vil etter delinga med Den norske kyrkja bli ein annan. Fondet skal dekkje utgiftene til frådelingsprosjektet som er omtalt i kapittel 5 ovanfor. Dei faktiske økonomiske konsekvensane for Opplysningsvesenets fond vil elles ikkje liggje føre før det er klart kva for eigedommar som blir overførte til Den norske kyrkja og om fondet skal yte finansielle tilskott til Den norske kyrkja i samband med overføringa av eigedommar til ho.

Den norske kyrkja vil bli tilført verdiar i form av eigedommar og dei midlane som skal til for at kyrkja kan forvalte eigedommane, setje dei i stand og halde dei ved like. Dei transaksjonskostnadene som Den norske kyrkja må betale ved å bli eigar av eigedommane, skal kyrkja bli kompensert for. Dersom Den norske kyrkja får nye skatteplikter, vil det bli vurdert konkret om det er grunn for å kompensere for desse. Behovet for å tilføre midlar til Den norske kyrkja for istandsetting og vedlikehald av overførte eigedommar, for oppbygginga av eit forvaltingsapparat og for å dekkje transaksjonskostnader eller skatteplikter, vil departementet kome tilbake til etter at det er klart kva for eigedommar som blir overførte til Den norske kyrkja. Først då vil det vere eit faktisk grunnlag for å rekne på kyrkja sitt behov for finansiell støtte.

På den administrative sida er det i dag usikkert kva som må til for at Den norske kyrkja kan byggje opp eit fagleg miljø for forvaltninga av fondseigedommar som er overførte, og om kompetansemiljøet bør bli organisert som ei nasjonal eining eller til dømes som desentraliserte einingar i bispedømme. Truleg kan det også bli aktuelt for kyrkja å sjå organiseringa av eit slikt kompetansemiljø i samband med behovet for forvaltingskompetanse innanfor andre delar av eigedomsmassen til kyrkja, til dømes kyrkjebygga. Den intensiverte innsatsen for sikring av dei kulturhistorisk viktige kyrkjene vil gå føre seg i mange år framover, og som kyrkjeieigar må truleg Den norske kyrkja også på dette forvaltingsområdet styrke sin kapasitet og kompetanse. Dette gjeld ikkje minst kapasitet og kompetanse for vern av bygningar med kulturhistorisk verdi. Som

nemnt har mange av prestebustadene under fondet stor kulturhistorisk verdi, slik som fleirtalet av dei norske kyrkjene.

Som følgje av at ein del av oppgåvene til forvaltingsorganet vil falle bort i samband med at Den norske kyrkja tek over forvaltninga av mange av prestebustadene i fondet, kan det bli tale om ei avgrensa verksemdsoverdraging frå staten (forvaltingsorganet) til Den norske kyrkja. I stortingsmeldinga om fondet heiter det om dette (side 80):

Ved overføring av en del av eiendelene i Opplysningsvesenets fond til Den norske kirke, vil noen av oppgavene i forvaltningsorganet måtte overtas av Den norske kirke. Departementet antar at det også i dette tilfellet vil kunne foreligge en virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljøloven § 16-1 og at reglene i arbeidsmiljøloven kapittel 16 kan komme til anvendelse, men en virksomhetsoverdragelse – med tilhørende pensjonsforpliktelser – vil i tilfelle berøre et fåtall av de ansatte.

Spørsmålet om verksemdsoverdraging må truleg også bli vurdert i lys av korleis Den norske kyrkja vil organisere si forvaltning av tilførte eigedommar.

For *staten* er den viktigaste konsekvensen at Opplysningsvesenets fond blir regulert som eit statleg fond frå 1. januar 2023. Ifølgje rapporten frå konsulent- og revisjonsselskapet BDO frå august i år hadde fondet ved siste årskiftet ein verdi på mellom 8 og 13 mrd. kroner, sjå punkt 3.4.9. Sjølv om det ikkje i dag er mogleg å seie presist kor stor del av desse verdiane som vil bli overførte til Den norske kyrkja, følgjer det av dei prinsippa og vilkåra som gjeld for slik overføring, at det statlege fondet vil bestå av det meste av dei verdiane som ligg i fondet i dag.

9 Merknader til paragrafane i lovutkastet

§ 1. Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond er er sett saman av den delen som er att av «det benefiserte godset til presteskapet» og seinare tileigna eller tillagde eigedommar og kapital.

Grunnkapitalen i fondet er eigedommane og kapitalfondet. Kapitalfondet er den bokførte delen av grunnkapitalen.

Opplysningsvesenets fond er eit eige rettssubjekt.

Merknad til § 1

Første ledd svarer til § 1 i den gjeldande lova om fondet, men unntak av tilvisinga til lova frå 1821, sjå kapittel 4 ovanfor.

Andre ledd er ein presisering av det som er rettsforståinga i dag. Kapitalfondet har i alle år vore bokført som ein del av den urørlege eigenkapitalen (grunnkapitalen) til fondet, sjå elles § 5.

Tredje ledd stadfester rettsstillinga til fondet. Fondet har vore rekna som eit eige rettssubjekt frå fondet blei danna ved lov i 1821.

§ 2. Formålet med lova

Lova skal sikre at verdiane i Opplysningsvesenets fond blir forvalta i samsvar med Grunnlova § 116. Lova skal også regulere staten sin eigarrett over fondet.

Merknad til § 2

Første punktum i paragrafen svarer langt på veg til § 2 i den gjeldande lova om fondet, men Den norske kyrkja som benefisient er ikkje lenger særskilt omtalt i lova. Ordlyden elles er noko endra. Formålet med lova er elles å regulere staten sin eigarrett over fondet, sjå § 5.

§ 3. Forvaltning

Fondet blir forvalta av Kongen, som mellom anna fastset korleis fondet skal organiserast og tek avgjerder om rettslege disposisjonar av fondets eigedelar.

Merknad til § 3

Paragrafen er den same som § 4 i den gjeldande lova.

§ 4. Overføring av eigedelar til Den norske kyrkja

Eigedommar og andre eigedelar i fondet som har ein særskild verdi for Den norske kyrkja, kan overførast til Den norske kyrkja utan vederlag. Eigedelane skal ikkje gi Den norske kyrkja nokon økonomisk vinst til fordel for si allmenne verksemd.

Dersom overføringa av ein eigedom til Den norske kyrkja krev samtykke etter jordlova § 12, kan eigdommen berre overførast om det ligg føre eit slikt samtykke. Gjeld overføringa eigedom som etter konsesjonsloven § 2 krev konsesjon, kan eigdommen berre overførast når konsesjon er gitt.

Merknad til § 4

Første ledd presiserer dei vilkåra som gjeld for overføring av eigedelar til Den norske kyrkja. Slike eigedelar kan vere bygningar, tomter eller andre eigedelar som etter GrL § 116 ikkje kan avhendast utan vederlag til fondet. Med *Den norske kyrkja* er meint det rettssubjektet for Den norske kyrka som blei etablert i 2017, representert ved Kyrkjemøtet og Kyrkjerådet.

I stortingsmeldinga om fondet meinte departementet at ein del av finanskapitalen, den såkalla formålsporføljen, med ein marknadsverdi på 40 mill. per 31. desember 2019, burde bli overført til Den norske kyrkja. Grunnen er at formålet med investeringa i desse verdipapira like mykje er ideelt som å få ei god avkastning. Formålsporføljen skal etter dette reknast som ein del av dei eigedelane som kan overførast til Den norske kyrkja i medhald av § 4 første punktum. Verdien av porteføljen skal elles gå til frådrag i det kapitaltilskottet som det er aktuelt at kyrkja får i samband med overføringa av eigedommar.

I *andre ledd* er det stilt opp vilkår for at del av ein landbrukseigedom kan overførast til Den norske kyrkja. Jordlova § 12 har reglar om dei vilkåra som gjeld for slik deling. Dersom ein eigedom er konsesjonspliktig etter konsesjonlova § 2, må Den norske kyrkja ha konsesjon for å kunne ta over eigdommen.

§ 5. Statens eigedomsrett

Opplysningsvesenets fond er eit statleg fond frå 1. januar 2023. Eigedelar i fondet kan overførast til Den norske kyrkja i samsvar med § 4 også etter 1. januar 2023.

Med unntak av dei eigedelane som blir overførte til Den norske kyrkja i samsvar med § 4, kan grunnkapitalen i fondet ikkje bli gitt bort eller brukt opp. Ved sal av eigedommar som fondet eig, skal vinsten leggjast til kapitalfondet. Vinst ved sal av verdipapir er å rekne som avkastning.

Merknad til § 5

Etter *første ledd første punktum* er fondet regulert som eit statleg fond frå 1. januar 2023. Dersom enkelte egedelar ikkje er overførte til Den norske kyrkja før 1. januar 2023, gir *andre punktum* heimel for at dette kan skje også seinare og på dei same vilkåra som før 1. januar 2023.

Andre ledd fører vidare reglane i § 5 i den gjeldande lova om fondet, med eit eksplisitt unntak for dei egedelane som blir overførte til Den norske kyrkja, sjå kapittel 6.

§ 6. Bruken av avkastinga frå fondet

Avkastinga frå fondet skal dekkje utgiftene til fondet. Overskott skal leggjast til kapitalfondet, disposisjonsfond eller overførast som alminneleg inntekt for staten til å dekkje dei statlege utgiftene til dei formåla som er nemnde i Grunnlova § 116 første punktum.

Prestebustad som er eigd av fondet, kan leigast ut som tenestebustad for prest i Den norske kyrkja til lågare husleige enn marknadsleige. Dei utgiftene som staten skal refundere kommunane i medhald av trussamfunnslova § 23 fjerde ledd, blir dekte av fondet.

Dersom ein prestebustad er rekna som rekrutteringsbustad for prest i Den norske kyrkja, men ikkje blir overført til kyrkja i samsvar med § 4, skal fondet gi tilskott til Den norske kyrkja til ein annan bustad på staden.

Første ledd er ikkje til hinder for at utgifter som Den norske kyrkja får i samband med overtakinga av egedelar som er nemnde i § 4, blir dekkja av fondet.

Merknad til § 6

I *første ledd første punktum* er det med «utgiftene til fondet» meint alle utgifter som går med til å forvalte fondet, medrekna utgiftene til forvaltingsorganet for fondet.

Første ledd andre punktum er ei avgrensing av kva overskottet i fondet kan nyttast til. Innanfor denne avgrensinga er det Kongen som i medhald av § 3 avgjer disponeringa av overskottet.

Andre ledd opnar for unntak frå regelen i første ledd, sjå punkt 7.2 ovanfor.

Med rekrutteringsbustad i *tredje ledd* er meint bustader under fondet som er i område der tilbod om tenestebustad er rekna som viktig for å rekuttere prest til staden. Slike bustader har ein særskild verdi for Den norske kyrkja og er aktuelle å overføre til kyrkja. Dersom ein slik prestebustad ikkje kan overførast, til dømes fordi det ikkje blir gitt samtykke til frådelling, jf. § 4 andre ledd, skal fondet i medhald av § 6 tredje ledd gi

tilskott til Den norske kyrkja, slik at kyrkja på eiga hand kan skaffe tenestebustad i området.

Fjerde ledd opnar for at dei utgiftene som Den norske kyrkja får i samband med overtakinga av eigedelar i fondet, kan bli dekte av fondet. Dette kan mellom anna vere avgifter, så som dokumentavgift til staten, utgifter til å setje i stand overførte eigedommar, samt eingongsutgifter til å byggje opp kapasitet og kompetanse for å forvalte dei overførte eigedommane. Om denne økonomiske støtta skal løyvast over statsbudsjettet eller frå fondet, er det ikkje teke standpunkt til. Lova må difor opne for at støtta kan kome frå fondet, dersom dette blir konklusjonen. Dersom Den norske kyrkja treng årlege tilskott for å kunne forvalte og drifte eigedommane, meiner departementet at slike driftstilskott bør bli vurderte som ei budsjettsak og i samanheng med det statlege rammetilskottet til kyrkja.

Alle tilskott eller fordelar som Den norske kyrka får med heimel i det andre, tredje eller fjerde leddet, skal kome til frådrag i verdien av det statlege fondet per 1. januar 2023 (referansen for statens innsats til beste for kyrkjebygga).

§ 7. Særlege heimelsforhold

Ein eigedom som frå eldre tid var lagd til eit bestemt presteembete etter særleg rettsgrunnlag eller heimelsbrev, skal forvaltast på same måten som eigedommane til fondet.

Driftsinntekter og vederlag ved avhending av eigedom som er nemnd i første ledd, går inn i fondet, men kan berre disponerast til fordel for den aktuelle eigdommen.

Reglane i første og andre ledd gjeld ikkje så fram tida som går fram av heimelsdokumentet for eigdommen.

Merknad til § 7

Det materielle innhaldet i paragrafen er det same som i § 7 i den gjeldande lova om fondet, men ordlyden er endra noko, sidan det ikkje lenger gir meining å seie at eit presteembete kan vere eigar.

§ 8. Ikraftsetjing og oppheving av andre lover

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Frå same tid blir denne lova oppheva:

- lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond.

Merknad til § 8

Departementet har som mål at den nye lova skal gjelde frå 1. januar 2022. Gjeldande lov om Opplysningsvesenets fond må i tilfelle bli oppheva frå same tid.

Utkast til lov om Opplysningsvesenets fond

§ 1. Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond er sett saman av den delen som er att av «det benefiserte godset til presteskapatet» og seinare tileigna eller tillagde eigedommar og kapital.

Grunnkapitalen i fondet er fondets eigedommar og kapitalfondet. Kapitalfondet er den bokførte delen av grunnkapitalen.

Opplysningsvesenets fond er eit eige rettssubjekt.

§ 2. Formålet med lova

Lova skal sikre at verdiane i Opplysningsvesenets fond blir forvalta i samsvar med Grunnlova § 116. Lova skal også regulere staten sin eigarrett over fondet.

§ 3. Forvaltning

Fondet blir forvalta av Kongen, som mellom anna fastset korleis fondet skal organiserast og tek avgjerder om rettslege disposisjonar av fondets eigedelar.

§ 4. Overføring av eigedelar til Den norske kyrkja

Eigedommar og andre eigedelar i fondet som har ein særskild verdi for Den norske kyrkja, kan overførast til Den norske kyrkja utan vederlag. Eigedelane skal ikkje gi Den norske kyrkja nokon økonomisk vinst til fordel for si allmenne verksemd.

Dersom overføringa av ein eigedom til Den norske kyrkja krev samtykke etter jordlova § 12, kan eigdommen berre overførast om det ligg føre eit slikt samtykke. Gjeld overføringa eigedom som etter konsesjonsloven § 2 krev konsesjon, kan eigdommen berre overførast når konsesjon er gitt.

§ 5. Statens eigedomsrett

Opplysningsvesenets fond er eit statleg fond frå 1. januar 2023. Eigedelar i fondet kan overførast til Den norske kyrkja i samsvar med § 4 også etter 1. januar 2023.

Med unntak av dei eigedelane som blir overførte til Den norske kyrkja i samsvar med § 4, kan grunnkapitalen i fondet ikkje bli gitt bort eller brukt opp. Ved sal av eigedommar som fondet eig, skal vinsten leggjast til kapitalfondet. Vinst ved sal av verdipapir er å rekne som avkastning.

§ 6. Bruken av avkastninga frå fondet

Avkastinga frå fondet skal dekkje utgiftene til fondet. Kongen avgjer om overskott skal leggjast til kapitalfondet, disposisjonsfond eller overførast som alminneleg inntekt for staten til å dekkje dei statlege utgiftene til dei formåla som er nemnde i Grunnlova § 116 første punktum.

Prestebustad som er eigd av fondet, kan leigast ut som tenestebustad for prest i Den norske kyrkja til lågare husleige enn marknadsleige. Dei utgiftene som staten skal refundere kommunane i medhald av trussamfunnslova § 23 fjerde ledd, blir dekte av fondet.

Dersom ein prestebustad er rekna som rekrutteringsbustad for prest i Den norske kyrkja, men ikkje blir overført til kyrkja i samsvar med § 4, skal fondet gi tilskott til Den norske kyrkja til ein annan bustad på staden.

Første ledd er ikkje til hinder for at utgifter som Den norske kyrkja får i samband med overtakinga av eigedommar som er nemnde i § 4, blir dekte av fondet.

§ 7. Særlege heimelsforhold

Ein eigedom som frå eldre tid var lagd til eit bestemt presteembete etter særleg rettsgrunnlag eller heimelsbrev, skal forvaltast på same måten som eigedommane til fondet.

Driftsinntekter og vederlag ved avhending av eigendom som er nemnd i første ledd, går inn i fondet, men kan berre disponerast til fordel for den aktuelle eigdommen.

Reglane i første og andre leddet gjeld ikkje så langt fram som går fram av heimelsdokumentet for eigdommen.

§ 8. Ikraftsetjing og oppheving av andre lover

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Frå same tid blir denne lova oppheva:

- lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Møre bispedømmeråd
Moldetrappa 1

6415 MOLDE

Dato: 04.12.2020

Vår ref: 19/03337-16 aa333

Deres ref:

Orientering fra Barne- og familiedepartementet om forholdet mellom Den norske kirke lokalt og kommunen etter ny trossamfunnslov

Barne- og familiedepartementet sendte 3. desember 2020 et brev til alle kommunene om forholdet mellom Den norske kirke lokalt og kommunen etter ny trossamfunnslov, med kopi til Kirkerådet og KA. I brevet understreker departementet blant følgende:

«Trossamfunnsloven viderefører det statlige finansieringsansvaret for det nasjonale og regionale nivået i Den norske kirke. Loven viderefører også det kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke lokalt (...). Bestemmelsen [i § 14 annet ledd] er formulert annerledes enn kirkeloven § 15 første til tredje ledd, men kommunenes finansieringsansvar endres ikke. Vi viser til at kommunesektoren ikke er trukket i rammetilskudd ved lovendringen, hvilket tilsier en statlig forventning om videreført ressursinnsats.».

Kirkerådet oversender med dette brevet fra departementet til alle bispedømmerådene og biskopene til orientering.

Med vennlig hilsen

Ole Inge Bekkelund (e.f.)
leder av juridisk seksjon

Andreas Henriksen Aarflot
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:		
Agder og Telemark bispedømmeråd	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Borg bispedømmeråd	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Bjergvin bispedømmeråd	Postboks 1960	5817 BERGEN
Hamar bispedømmeråd	Postboks 172	2302 HAMAR
Nidaros bispedømmeråd	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Postboks 790	9258 TROMSØ
Oslo bispedømmeråd	Postboks 9307 Grønland	0135 OSLO
Stavanger bispedømmeråd	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Sør-Hålogaland bispedømmeråd	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ
Tunsberg bispedømmeråd	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Møre bispedømmeråd	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Hamar biskop	Postboks 172	2302 HAMAR
Preses i Bispemøtet	Postboks 799 Sentrum	0106 OSLO
Nidaros biskop	Kongsgårdsgata 1a,Erkebispegården	7013 TRONDHEIM
Oslo biskop	Postboks 9307 Grønland	0135 Oslo
Bjergvin biskop	Postboks 1960	5817 BERGEN
Nord-Hålogaland biskop	Postboks 790	9258 TROMSØ
Agder og Telemark biskop	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
Møre biskop	Moldetrappa 1	6415 MOLDE
Stavanger biskop	Lagårdsveien 44	4010 STAVANGER
Tunsberg biskop	Postboks 10 Kaldnes	3119 TØNSBERG
Borg biskop	Bjarne Aasgt. 9	1606 FREDRIKSTAD
Sør-Hålogaland biskop	Tolder Holmers vei 11	8003 BODØ

DET KONGELIGE BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

20/4776-2

2. desember 2020

Orientering om forholdet mellom Den norske kirke lokalt og kommunen etter ny trossamfunnslov

Ved nyttår tar ny trossamfunnslov til å gjelde, jf. [Prop. 130 L \(2018-2019\)](#) og Innst. 208 L (2019-2020). Loven erstatter kirkeloven og endrer bl.a. gravferdsloven. Formålet med dette brevet er å gi kommunene informasjon om den nye loven og det videreførte, kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke lokalt. Brevet er ikke ment å være uttømmende og belyser ikke alle sider ved forholdet mellom kommunen og Den norske kirke.

Kommunenes finansieringsansvar er videreført med nye ord

Trossamfunnsloven viderefører det statlige finansieringsansvaret for det nasjonale og regionale nivået i Den norske kirke. Loven viderefører også det kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke lokalt. En enstemmig familie- og kulturkomite i Stortinget uttalte ved behandlingen av trossamfunnsloven "...at kommunenes finansieringsansvar har bidratt til et nært samarbeid mellom kommune og kirke, og at dette har representert en verdi ikke bare for kirken, men også for det norske samfunnet". ([Innst. 208 L \(2019-2020\)](#) punkt 15.2)

Det kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke lokalt følger av [trossamfunnsloven](#) § 14 andre til fjerde ledd som fra nyttår lyder:

Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Tilskuddet skal sikre at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand, slik at de kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger. Tilskuddet skal også sikre at soknet har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger, herunder kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og tilstrekkelig administrativ hjelp. Kommunens tilskudd gis etter budsjettforslag fra

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bfd.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 793

Avdeling
Forbruker-, tros- og
livssynsavdelingen

Saksbehandler
Martin Hill
Oppegaard
22 24 80 04

soknet. I budsjettforslaget skal også tilskudd til kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk inngå.

Etter avtale med soknet kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd etter andre ledd.

Kommunen kan ta opp lån for å finansiere investeringer i kirkebygg og tilhørende varige driftsmidler.

§ 14 annet ledd viderefører en rettslig forpliktelse for kommunen til å finansiere disse formålene, og avgrenser dermed det statlige finansieringsansvaret. Bestemmelsen er formulert annerledes enn kirkeloven § 15 første til tredje ledd, men kommunenes finansieringsansvar endres ikke. Vi viser til at kommunesektoren ikke er trukket i rammetilskudd ved lovendringen, hvilket tilsier en statlig forventning om videreført ressursinnsats.

§ 14 annet ledd angir formålene det skal gis tilskudd til. Tilskuddet skal sørge for at kirkebyggene holdes i forsvarlig stand og kan benyttes til gudstjenester og kirkelige handlinger, og det skal sørge for at soknene har tilfredsstillende bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger og tilstrekkelig administrativ hjelp, jf. merknadene til bestemmelsen i Prop. 130 L (2018-2019). Det statlige tilskuddet til Den norske kirke nasjonalt dekker lønnen til prestetjenesten, mens Den norske kirke lokalt sørger for kontor og administrative tjenester for prester og lokalt tilsatte. Forståelsen av kommunenes økonomiske ansvar bygger på den forutsetning at de kommunale bevilgninger til kirken fortsatt gir grunnlag for tilfredsstillende drift og vedlikehold av våre kirker og gravplasser og for utgiftsdekningen i kirkelige stillinger.

Samspeillet mellom kirken og kommunen er videreført i trossamfunnsloven. Nivået på kommunens tilskudd til Den norske kirke lokalt, fastsettes i en lokaldemokratisk prosess. I respekt for det kommunale selvstyret og i tillit til at den enkelte kommune også i dag ser verdien av å gi gode rammevilkår for kirkens liv og virke, er det ikke gitt mer detaljerte regler om kommunenes økonomiske plikter i forhold til Den norske kirke lokalt enn det som framgår av selve loven.

Budsjettprosessen og samspeillet mellom Den norske kirke lokalt og kommunen

Samarbeid, samhandling og fellesskap mellom kirke og kommune har lang tradisjon i vårt land. Tradisjonen og rettsreglene om dette går tilbake til formannskapslovene fra 1837. Utgangspunktet den gang som nå er at den lokale kirkelige virksomhet i første rekke er et ansvar for lokalsamfunnet. I tidligere kirkelovgivning har kommunens økonomiske ansvar for kirken vært regulert gjennom en rekke bestemmelser, hvorav de viktigste områdene har vært kirker, gravplasser og visse kirkelige stillinger. Trossamfunnsloven endrer ikke det lokale finansieringsgrunnlaget for kirken.

Kommunens tilskudd til Den norske kirke lokalt gis etter budsjettforslag fra soknet, det vil de fleste steder si det kirkelige fellesrådet. Budsjettforslaget Den norske kirke lokalt sender kommunen innebærer en synliggjøring av hva kirken lokalt ser som nødvendig for at

kommunen skal ivareta det lovbestemte finansieringsansvaret. Kommunestyret fatter vedtak som ledd i sin budsjettbehandling. Samspillet mellom kirken og kommunen innebærer at både kirken og kommunen har et selvstendig ansvar for å ta initiativ til regelmessige møter og utvikle budsjettprosesser som sikrer god gjensidig informasjon, herunder drøfting og klargjøring av de forutsetninger både kirken og kommunen mener må legges til grunn i budsjettarbeidet. Foruten drøfting av fellesrådets budsjettforslag, prioriteringer av innsatsområder mv., vil også samarbeidstiltak innen diakoni, barne- og ungdomsarbeidet, kirkemusikk mv. være aktuelle for felles drøftinger.

De kommunale bevilgningene til kirken kommer ikke i samme stilling som for eksempel kommunale bevilgninger til private. Dersom den økonomiske situasjonen for kommunen gjør det påkrevet med innstramningstiltak i løpet av året, kan ikke kirkens virksomhet generelt unntas fra slike. Det må i slike tilfeller foretas en konkret vurdering av de konsekvenser en redusert bevilgning har for kirkens virksomhet, og om slike konsekvenser vil innebære et brudd på forutsetningene som følger av trossamfunnsloven § 14.

Statlig satsning skal ikke begrense kommunal innsats på kirkebygg

Departementet har økt bevilgningene til istandsetting av kulturhistorisk viktige kirkebygg de senere årene, og etter Stortingets behandling av melding om Opplysningsvesenets fond ventes statens innsats å øke framover. Kommunene har finansieringsansvar for kirkebyggene. Kirkebyggene er konkrete uttrykk for vår kristne kulturarv, og har stor symbolkraft i lokalsamfunnet. Kirkebyggene og kirkenes inventar er ofte rike og verdifulle kulturminner. Samtidig skal kirkebygget tjene sin funksjon som et sted for gudstjenestefeiring og kirkelige handlinger som dåp, vigslor og begravelser. Ansvar for at våre kirker holdes i hevd og tjener sitt formål, har fra gammel tid ligget til lokalsamfunnet. Finansiering av vedlikeholdet og driften av våre kirkebygg er blant de viktigste oppgavene kommunene har på det kirkelige området. Det er ikke gitt sentrale bestemmelser eller standardnormer for disse utgiftene, eller for størrelsen av de stillinger som har sine arbeidsoppgaver knyttet til bruken av kirken. Her vil det være lokale variasjoner. Kirkebyggets alder og størrelse, sammen med klimatiske forhold, virker her inn, og til en viss grad også kirkens bruk til bl.a. gudstjenester.

Statlige bevilgninger til istandsetting av kulturhistorisk viktige kirkebygg skal ikke erstatte kommunenes økonomiske ansvar eller andre ordninger. De statlige midlene skal komme i tillegg til kommunal bevilgninger i samsvar med kommunens finansieringsansvar.

Kommunal representant i fellesrådet

Det følger av regler gitt av [Kirkemøtet](#) at kommunen kan velge en representant til det kirkelige fellesrådet i kommunen. Dette er en videreføring av en regel i kirkeloven.

Gravplassloven

Det kommunale finansieringsansvaret for gravplassene framgår fra nyttår av gravplassloven § 3. Som i dag kan kommunen yte tjenester i stedet for å gi tilskudd og kan ta opp lån for å finansiere investeringer i gravplasser og tilhørende varige driftsmidler.

Fra nyttår vil Statsforvalteren i Vestfold og Telemark løse oppgavene som bispedømmerådene har hatt etter gravplassloven. Alle statsforvaltere behandler søknader om askespredning, mens alle andre saker som loven og forskriften legger til statsforvalterne, skal til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Her ligger fra nyttår fagmiljøet og oppgavene som har ligget til gravplassrådgiveren (tidligere kirkegårdskonsulenten).

Fra nyttår kan kommunene søke Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om å få overta ansvaret som lokal gravplassmyndighet, jf. endring i gravplassloven § 23.

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

Fra nyttår overtar staten kommunenes ansvar for å beregne og betale ut tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Dette innebærer en vesentlig administrativ forenkling for kommunene.

Med hilsen

Cathrin Sætre (e.f.)
ekspedisjonssjef

Ellen Ur
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Den Norske Kirke
KA - Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
Kommunesektorens organisasjon

Adresseliste

Alstahaug kommune	Strandgt. 52	8805	SANDNESSJØEN
Alta kommune	Pb. 1403	9506	ALTA
Alvdal kommune	Gjelen 3	2560	ALVDAL
Alver kommune	Pb. 4	5906	FREKHAUG
Andøy kommune	Pb. 187	8483	ANDENES
Aremark kommune	Rådhuset, Aremarkveien 2276	1798	AREMARK
Arendal kommune	Pb. 123	4891	GRIMSTAD
Asker kommune	Pb. 353	1372	ASKER
Askvoll kommune	Pb. 174	6988	ASKVOLL
Askøy kommune	Klampavikvegen 1	5300	KLEPPESTØ
Aukra kommune	Nyjordvegen 12	6480	AUKRA
Aure kommune	Pb. 33	6689	AURE
Aurland kommune	Vangen 1	5745	AURLAND
Aurskog Høland kommune	Rådhusveien 3	1940	BJØRKELANGEN
Austevoll kommune	Birkelandsvegen 2	5392	STOREBØ
Austrheim kommune	Sætremarka 2	5943	AUSTRHEIM
Averøy kommune	Pb. 152	6538	AVERØY
Balsfjord kommune	Rådhusgt. 11	9050	STORSTEINNES
Bamble kommune	Pb. 80	3993	LANGESUND
Bardu kommune	Pb. 401	9365	BARDU
Beiarn kommune		8110	MOLDJORD
Bergen kommune	Pb. 7700	5020	BERGEN
Berlevåg kommune	Torget 4	9980	BERLEVÅG
Bindal kommune	Bindal Rådhus	7980	TERRÅK
Birkenes kommune	Pb. 115	4795	BIRKELAND
Bjerkreim kommune	Pb. 17	4389	VIKESÅ
Bjugn kommune	Rådhuset	7160	BJUGN
Bjørnafjorden kommune	Pb. 24	5649	EIKELANDSOSEN
Bodø kommune	Pb. 319	8001	BODØ
Bodø kommune	Barneverntjenesten	8001	BODØ
Bokn kommune	Boknatunvegen 13	5561	BOKN
Bremanger kommune	Pb. 104	6721	SVELGEN
Brønnøy kommune	Rådhuset	8905	BRØNNØYSUND
Bygland kommune		4745	BYGLAND
Bykle kommune	Rådhuset	4754	BYKLE
Bærum kommune		1304	SANDVIKA
Bø kommune	Rådhuset	8475	STRAUMSJØEN
Bømlo kommune	Rådhuset	5430	BREMNES

Båtsfjord kommune	Pb. 610	9991	BÅTSFJORD
Dovre kommune	Kongsvegen 4	2662	DOVRE
Drammen kommune	Pb. 7500	3008	DRAMMEN
Drangedal kommune	Gudbrandsvei 7	3750	DRANGEDAL
Dyrøy kommune	Dyrøytunet 1	9311	BRØSTADBOTN
Dønna kommune	Solfjellsjøen	8820	DØNNA
Eidfjord kommune	Simadalsvegen 1	5783	EIDFJORD
Eidskog kommune	Pb. 94	2230	SKOTTERUD
Eidsvoll kommune	Rådhusgt. 1	2080	EIDSVOLL
Eigersund kommune	Pb. 580	4379	EGERSUND
Elverum kommune	Pb. 403	2418	ELVERUM
Enebakk kommune	Prestgårdsveien 4	1912	ENEBAKK
Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	ENGERDAL
Etne kommune	Pb. 54	5591	ETNE
Etne kommunehøgskole	Kyrkjevegen 10	2890	ETNEDAL
Evenes kommune	Pb. 43	8539	BOGEN I OFOTEN
Evje og Hornnes kommune	Kasernevegen 19	4735	EVJE
Farsund kommune	Pb. 100	4552	FARSUND
Fauske kommune	Pb. 93	8201	FAUSKE
Fedje kommune	Stormarkvegen 49	5947	FEDJE
Fitjar kommune	Pb. 83	5418	FITJAR
Fjaler kommune	Pb. 54	6961	DALE I SUNNFJORD
Fjord kommune	Pb. 144	6211	VALLDAL
Flakstad kommune		8380	RAMBERG
Flatanger kommune		7770	FLATANGER
Flekkefjord kommune	Kirkegt. 50	4400	FLEKKEFJORD
Flesberg kommune	Postmottak, Kommunehuset	3623	LAMPELAND
Flå kommune	Kommunehuset	3539	FLÅ
Folldal kommune		2580	FOLLDAL
Fredrikstad kommune	Pb. 1405	1602	FREDRIKSTAD
Frogn kommune	Pb. 10	1441	DRØBAK
Froland kommune	Frolandsveien 995	4820	FROLAND
Frosta kommune	Alstad	7633	FROSTA
Frøya kommune	Pb. 152	7261	SISTRANDA
Fyresdal kommune		3870	FYRESDAL
Færder kommune	Pb. 250 Borgheim	3163	NØTTERØY
Gamvik kommune	Pb. 174	9770	MEHAMN

Gausdal kommune	Vestringsvegen 8	2651	ØSTRE GAUSDAL
Gildeskål kommune	Pb. 54	8138	INNDYR
Giske kommune	Rådhuset	6050	VALDERØY
Gjemnes kommune	Rådhuset	6631	BATNFJORDSØRA
Gjerdrum kommune	Pb. 10	2024	GJERDRUM
Gjerstad kommune	Kommunehuset	4980	GJERSTAD
Gjesdal kommune	Rettedalen 1	4330	ÅLGÅRD
Gjøvik kommune	Pb. 630	2810	GJØVIK
Gloppen kommune	Grandavegen 9	6823	SANDANE
Gol kommune	Kommunehuset, Gamleveien 4	3550	GOL
Gran kommune	Rådhusvegen 39	2770	JAREN
Grane kommune	Industriveien 2	8680	TROFORS
Gratangen kommune	Årstein	9470	GRATANGEN
Grimstad kommune	Pb. 123	4891	GRIMSTAD
Grong kommune	Pb. 162	7871	GRONG
Grue kommune	Pb. 173	2261	KIRKENÆR
Gulen kommune	Eivindvikvegen 1119	5966	EIVINDVIK
Hadsel kommune	Rådhusgt. 5	8450	STOKMARKNES
Halden kommune	Pb. 150	1751	HALDEN
Hamar kommune	Pb. 4063	2306	HAMAR
Hamarøy kommune	Marie Hamsuns vei 3	8294	HAMARØY
Hammerfest kommune	Pb. 1224	9616	HAMMERFEST
Hareid kommune	Rådhusplassen 5	6060	HAREID
Harstad kommune		9479	HARSTAD
Hasvik Kommune	Pb. 43	9593	BREIVIKBOTN
Hattfjelldal Kommune	O.T. Olsensvei 3 A	8690	HATTFJELLDAL
Haugesund kommune	Pb. 2160	5504	HAUGESUND
Heim kommune	Trondheimsveien 1	7200	KYRKSÆTERØRA
Hemnes kommune	Sentrumsveien 1	8646	KORGEN
Hemsedal kommune		3560	HEMSEDAL
Herøy kommune	Silvalveien 1	8850	HERØY
Herøy kommune	Pb. 274	6099	FOSNAVÅG
Hitra kommune	Fillan	7240	HITRA
Hjartdal Kommune		3692	SAULAND
Hjelmeland kommune	Kommunehuset	4130	HJELMELAND
Hol kommune	Ålmannvegen 8	3576	HOL
Hole kommune	Viksveien 30	3530	RØYSE

Holmestrand kommune	Pb. 312	3081	HOLMESTRAND
Holtålen kommune	Bakkavegen 1	7380	ÅLEN
Horten kommune	Pb. 10	3191	HORTEN
Hurdal kommune	Minneåsvegen 3	2090	HURDAL
Hustadvika kommune	Tingplassen 1	6440	ELNESVÅGEN
Hvaler kommune	Storveien 32	1680	SKJÆRHALLEN
Hyllestad kommune	Kommunehuset	6957	HYLLESTAD
Hægebostad kommune	Birkeland	4595	TINGVATN
Høyanger kommune	Pb. 159	6991	HØYANGER
Høylandet kommune		7977	HØYLANDET
Hå kommune	Rådhusgt. 8	4360	VARHAUG
Ibestad kommune	Kommunehuset	9450	HAMNVIK
Inderøy kommune	Vennalivegen 7	7670	INDERØY
Indre Fosen kommune	Rådhusveien 13	7100	RISSA
Indre Østfold kommune	Pb. 34	1861	TRØGSTAD
Iveland kommune	Birketveit	4724	IVELAND
Jevnaker kommune	Kirkegt. 6	3520	JEVNAKER
Karasjok kommune	Rådhusgt. 4	9730	KARASJOK
Karlsøy kommune		9130	HANSNES
Karmøy kommune	Rådhuset	4250	KOPERVIK
Kautokeino kommune	Bredbuktnesveien 6	9520	KAUTOKEINO
Kinn kommune	Pb. 294	6701	MÅLØY
Klepp kommune	Pb. 25	4358	KLEPPE
Kongsberg kommune	Pb. 115	3602	KONGSBERG
Kongsvinger kommune	Fjellgt. 2	2226	KONGSVINGER
Kragerø kommune	Pb. 128	3791	KRAGERØ
Kristiansand kommune	Pb. 417 Lund	4604	KRISTIANSAND
Kristiansund kommune	Pb. 178	6501	KRISTIANSUND N
Krødsherad kommune		3536	NORESUND
Kvam herad	Grovagjelet 16	5600	NORHEIMSUND
Kvinesdal kommune	Nesgt. 11	4480	KVINESDAL

Kvinnherad kommune	Rådhuset, Rosendalsvegen 10	5470	ROSENDAL
Kviteseid kommune	Kviteseidsgt. 13	3850	KVITeseID
Kvitsøy kommune	Kommunehusveien 6	4180	KVITSØY
Kvæfjord kommune	Bygdeveien 26	9475	BORKENES
Kvænangen kommune	Rådhuset	9161	BURFJORD
Kåfjord kommune	Pb. 74	9148	OLDERDALEN
Larvik kommune	Pb. 2020	3255	LARVIK
Lavangen kommune	Nessveien 7	9357	TENNEVOLL
Lebesby kommune	Pb. 38	9790	KJØLLEFJORD
Leirfjord kommune	Kommunehuset	8890	LEIRFJORD
Leka kommune		7994	LEKA
Lesja kommune		2665	LESJA
Levanger kommune	Levanger rådhus, Håkon Den Godes gt. 30	7600	LEVANGER
Lier kommune	Pb. 205	3401	LIER
Lierne kommune		7882	NORDLI
Lillehammer kommune	Pb. 986	2626	LILLEHAMMER
Lillesand kommune	Pb. 23	4791	LILLESAND
Lillestrøm kommune	Pb. 313	2001	LILLESTRØM
Lindesnes kommune	Nordre Heddeland 26	4534	MARNARDAL
Lom kommune	Midtgard	2686	LOM
Loppa kommune	Parkveien 1/3	9550	ØKSFJORD
Lund kommune	Moiveien 9	4460	MOI
Lunner kommune	Sandsvegen 1	2740	ROA
Lurøy kommune	Rådhuset	8766	LURØY
Luster kommune	Rådhuset	6868	GAUPNE
Lyngdal kommune	Pb. 353	4577	LYNGDAL
Lyngen kommune	Kjosveien 12	9060	LYNGSEIDET
Lærdal kommune	Pb. 83	6886	LÆRDAL
Lødingen kommune	Pb. 83	8411	LØDINGEN
Lørenskog kommune	Pb. 3004	1471	LØRENSKOG
Løten kommune	Pb. 113	2340	LØTEN
Malvik kommune	Pb. 140	7551	HOMMELVIK
Marker kommune	Pb. 114	1871	ØRJE
Masfjorden kommune	Austfjordvegen 2724	5981	MASFJORDNES
Melhus kommune	Rådhusveien 2	7224	MELHUS

Meløy kommune	Gammelveien 5	8150	ØRNES
Meråker kommune		7530	MERÅKER
Midtre Gauldal kommune	Rørøveien 11	7290	STØREN
Midt-Telemark kommune	Pb. 83	3833	BØ I TELEMARK
Modalen kommune	Pb. 44	5729	MODALEN
Modum kommune	Pb. 38	3371	VIKERSUND
Molde kommune	Rådhusplassen 1	6413	MOLDE
Moskenes kommune		8390	REINE
Moss kommune	Pb. 175	1501	MOSS
Målselv kommune	Kommunehuset	9321	MOEN
Måsøy kommune	Torget 1	9690	HAVØYSUND
Namsos kommune	Pb. 333 Sentrum	7801	NAMSOS
Namsskogan kommune		7890	NAMSSKOGAN
Nannestad kommune	Teiealleen 31	2030	NANNESTAD
Narvik kommune	Pb. 64	8501	NARVIK
Nes kommune	Pb. 114	2151	ÅRNES
Nesbyen kommune	Rukkedalsvegen 46	3540	NESBYEN
Nesna kommune	Moveien 24	8700	NESNA
Nesodden kommune	Pb. 123	1451	NESODDTANGEN
Nesseby kommune	Rådhus	9840	VARANGERBOTN
Nissedal kommune		3855	TREUNGEN
Nittedal kommune	Pb. 63	1483	HAGAN
Nome kommune	Ringsevja 30	3830	ULEFOSS
Nord-Aurdal kommune	Pb. 143	2901	FAGERNES
Nord-Fron kommune	Nedregt. 50	2640	VINSTRÅ
Nordkapp kommune	Pb. 403	9751	HONNINGSVÅG
Nord-Odal kommune	Administrasjonshuset, Herredsvegen 2	2120	SAGSTUA
Nordre Follo kommune	Pb. 3010	1402	SKI
Nordre Land kommune	Pb. 173	2882	DOKKA
Nordreisa kommune	Pb. 174	9156	STORSLETT
Nore og Uvdal kommune	Sentrum 16	3630	RØDBERG

Notodden kommune	Pb. 193	3672	NOTODDEN
Nærøysund kommune	Pb. 133, Sentrum	7901	RØRVIK
Oppdal kommune	Inge Krokannsveg 2	7340	OPPDAL
Orkland kommune	Pb. 83	7301	ORKANGER
Os kommune	Rytrøa 14	2550	OS I ØSTERDALEN
Osen kommune		7740	STEINSDALEN
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Osterøy kommune	Hatland	5282	LONEVÅG
Overhalla kommune		7863	OVERHALLA
Porsanger kommune	Rådhuset	9712	LAKSELV
Porsgrunn kommune	Pb. 128	3901	PORSGRUNN
Rakkestad kommune	Pb. 264	1891	RAKKESTAD
Rana kommune	Pb. 173	8601	MO I RANA
Randaberg kommune	Randabergveien 370	4070	RANDABERG
Rauma kommune	Vollan 8A	6300	ÅNDALSNES
Rendalen kommune		2485	RENDALEN
Rennebu kommune	Myrveien 1, Berkåk	7391	RENNEBU
Rindal kommune	Rindalsvegen 17	6657	RINDAL
Ringebu kommune	Hanstadgt. 4	2630	RINGEBU
Ringerike kommune	Pb. 123 sentrum	3502	HØNEFOSS
Ringsaker kommune	Pb. 13	2381	BRUMUNDDAL
Risør kommune	Pb. 158	4952	RISØR
Rollag kommune		3626	ROLLAG
Rælingen kommune	Pb. 100	2025	FJERDINGBY
Rødøy kommune	Kommunehuset, Vågaholmen	8185	VÅGAHOLMEN
Røros kommune	Bergmannsgt. 19	7374	RØROS
Røst kommune		8064	RØST
Røyrvik kommune		7898	LIMINGEN
Råde kommune	Postmottak	1640	RÅDE
Salangen kommune	Pb. 77	9355	SJØVEGAN
Saltdal kommune		8250	ROGNAN
Samnanger kommune	Tyssevegen 217	5650	TYSSE
Sande kommune		6084	LARSNES
Sandefjord kommune	Pb. 2025	3202	SANDEFJORD
Sandnes kommune	Pb. 583	4302	SANDNES

Sarpsborg kommune	Pb. 237	1702	SARPSBORG
Sauda kommune	Pb. 44	4201	SAUDA
Sel kommune	Hansensgt. 9	2670	OTTA
Selbu kommune	Gjelbakken 15	7580	SELBU
Seljord kommune	Brøløsvegen 13A	3840	SELJORD
Senja kommune	Pb. 602	9306	FINNSNES
Sigdal kommune		3350	PRESTFOSS
Siljan kommune	Pb. 16	3749	SILJAN
Sirdal kommune		4440	TONSTAD
Skaun kommun	Rådhuset	7353	BØRSA
Skien kommune	Pb. 158	3701	SKIEN
Skiptvet kommune	Pb. 115	1806	SKIPTVET
Skjervøy kommune	Pb. 145	9189	SKJERVØY
Skjåk kommune	Moavegen 30	2690	SKJÅK
Smøla kommune	Hopen	6571	SMØLA
Snåsa kommune	Sentrum	7760	SNÅSA
Sogndal kommune	Pb. 153	6851	SOGNDAL
Sokndal kommune	Gamleveien 20	4380	
Sola kommune	Pb. 99	4097	SOLA
Solund kommune		6924	HARDBAKKE
Sortland kommune	Pb. 117	8401	SORTLAND
Stad kommune	Rådhusvegen 11	6770	NORDFJORDEID
Stange kommune	Pb. 214	2336	STANGE
Stavanger kommune	Pb. 8001	4068	STAVANGER
Steigen kommune	Rådhuset	8283	LEINESFJORD
Steinkjer kommune	Pb. 2530	7729	STEINKJER
Stjørdal kommune	Pb. 133	7501	STJØRDAL
Stord kommune	Pb. 304	5402	STORD
Stor-Elvdal kommune	Pb. 85	2481	KOPPANG
Storfjord kommune	Hatteng	9046	OTEREN
Strand kommune	Pb. 115	4126	JØRPELAND
Stranda kommune	Øyna 13	6200	STRANDA
Stryn kommune	Tonningsgt. 4	6783	STRYN
Sula kommune	Sloghaugvegen 13	6039	LANGEVÅG
Suldal kommune	Eidsveien 7	4230	SAND
Sunnidal kommune	Pb. 94	6601	SUNNDALSØRA
Sunnfjord kommune	Pb. 338	6802	FØRDE
Surnadal kommune	Bårdshaugvegen 1	6650	SURNADAL
Sveio kommune	Pb. 40	5559	SVEIO

Sykkylven kommune	Rådhuset, Kyrkjevegen 62	6230	SYKKYLVEN
Søgne kommune	Pb. 1051	4682	SØGNE
Sømna kommune	Vik	8920	SØMNA
Søndre Land kommune	Hovsbakken 1	2860	HOV
Sør-Aurdal kommune	Tingvollbakkin 15	2930	BAGN
Sørfold kommune	Rådhuset	8226	STRAUMEN
Sør-Fron kommune	Kommunevegen 1	2647	SØR-FRON
Sør-Odal kommune	Øgardsvegen 2	2100	SKARNES
Sørreisa kommune	Storveien 20	9310	SØRREISA
Sør-Varanger kommune	Pb. 406	9915	KIRKENES
Tana kommune	Rådhusveien 24	9845	TANA
Time kommune	Pb. 38	4349	BRYNE
Tingvoll kommune	Midtvågvegen 2	6630	TINGVOLL
Tinn kommune	Pb. 14	3661	RJUKAN
Tjeldsund kommune	Pb. 240	9439	EVENSKJER
Tokke kommune	Storvegen 60	3880	DALEN
Tolga kommune	Kommunehuset	2540	TOLGA
Tromsø kommune	Pb. 6900	9299	TROMSØ
Trondheim kommune	Pb. 2300 Sluppen	7004	TRONDHEIM
Trysil kommune	Pb. 200	2421	TRYSIL
Træna kommune		8770	TRÆNA
Tvedestrand kommune	Pb. 38	4901	TVEDESTRAND
Tydal kommune		7590	TYDAL
Tynset kommune	Rådhuset	2500	TYNSET
Tysnes kommune	Rådhuset	5685	UGGDAL
Tysvær kommune	Pb. 94	5570	AKSDAL
Tønsberg kommune	Pb. 2410	3104	TØNSBERG
Ullensaker kommune	Pb. 470	2051	JESSHEIM
Ullensvang kommune	Opheimsgt. 31	5750	ODDA
Ulstein kommune	Pb. 143	6067	ULSTEINVIK
Ulvik herad	Skeiesvegen 3	5730	ULVIK
Utsira kommune	Pb. 63	5547	UTSIRA
Vadsø kommune	Pb. 614	9811	VADSØ
Vaksdal Kommune	Konsul Jepsensgt. 16	5722	DALEKVAM
Valle kommune	Pb. 4	4747	VALLE

Vang kommune	Kommunehuset, Tyinvegen 5161	2975	VANG I VALDRES
Vanylven kommune	Rådhuset	6143	FISKÅ
Vardø kommune	Pb. 292	9950	WARDØ
Vefsn kommune	Pb. 560	8651	MOSJØEN
Vega kommune	Rådhuset	8980	VEGA
Vegårshei kommune		4985	VEGÅRSHEI
Vennesla kommune	Pb. 25	4701	VENNESLA
Verdal kommune	Johannes Brunsgt. 2	7650	VERDAL
Vestby kommune	Pb. 144	1541	VESTBY
Vestnes kommune	Rådhuset	6390	VESTNES
Vestre Slidre kommune	Slidrevegen 16	2966	SLIDRE
Vestre Toten kommune	Pb. 84	2831	RAUFOSS
Vestvågøy kommune	Pb. 203	8376	LEKNES
Vevelstad kommune	Rådhuset	8976	VEVELSTAD
Vik kommune	Pb. 134	6891	VIK I SOGN
Vindafjord kommune	Rådhuset	5580	ØLEN
Vinje kommune	Vinjevegen 192	3890	VINJE
Volda kommune	Stormyra 2	6100	VOLDA
Voss kommune	Pb. 145	5701	VOSS
Værøy kommune	Rådhuset	8063	VÆRØY
Vågan kommune	Storgt. 29	8305	SVOLVÆR
Vågå kommune	Edvard Storms veg 2	2680	VÅGÅ
Våler kommune	Herredshuset, Kjosveien 1	1592	VÅLER I ØSTFOLD
Våler kommune	Sentralgården	2436	VÅLER I SOLØR
Øksnes kommune	Pb. 33	8439	MYRE
Ørland kommune	Pb. 401	7129	BREKSTAD
Ørsta kommune	Dalevegen 6	6150	ØRSTA
Østre Toten kommune	Pb. 24	2851	LENA
Øvre Eiker kommune	Rådhuset	3300	HOKKSUND
Øyer kommune	Kongsvegen 325 - Tingberg	2636	ØYER
Øygarden kommune	Øygarden rådhus	5337	RONG
Øystre Slidre kommune	Tingvang, Bygdinvegen 1989	2940	HEGGENES
Åfjord kommune		7170	ÅFJORD
Ål kommune	Torget 1	3570	ÅL

Ålesund kommune	Pb. 1521	6025	ÅLESUND
Åmli kommune	Gata 5	4865	ÅMLI
Åmot kommune	Rådhuset, Torget 1	2450	RENA
Årdal kommune	Statsråd Evensensveg 4-6	6885	ÅRDALSTANGEN
Ås kommune	Pb. 195	1430	ÅS
Åseral kommune	Gardsvegen 68	4540	ÅSERAL
Åsnes kommune	Rådhusgt. 1	2270	FLISA

KOPPI